

Fhv. politimester Bottolf Engebretsen

orlanges straffet for sin adferd på Kongsvinger etter krigen

Vi har bragt i erfaring at hv. politimester Bottolf Engebretsen nu skal svare for sine gjerninger som politimester på Kongsvinger fra 45. august til statsadvokaten i Hedmark.

Det er forlangt avhørt flere personer, bl. a. to personer som sin fangetid avgav rapport i den daværende personal- og vedk. fangeleir.

Det innrapporterte forholdet er dundrende fylleka-

las den 25. juli 1945, da var hele «befalet» med Engebretsen i spissen så beruset at fangene selv måtte overta hele administrasjonen av Kongsvinger Festning.

Det er allerede nu bragt for dagen andre graverende forhold vedrørende samme herre — bl. a. foreligger det beviser for at han har hatt oppdrag for tyskerne under krigen, hvilket vel ikke skulle være «passende» for en «politimester».

Halvparten av militærhjelpen til Europa-hæren

nye linjer i amerikansk
utenrikspolitikk

Den nye USA-regjering hemmet
av uerfarenhet

Washington: Det hevdes fra et informert hold at de nye republikanske ledere omgås med tanken om å overlate 50 prosent av den militære hjelp til NATO som så skal fordele en videre direkte til «den europeiske hær». Hittil er militærhjelpen fordelt til de enkelte regjeringer. Videre vil et bli fremmet forslag om at det skal stilles frister for oppfyllelsen av forpliktelsene, og hvis disse frister ikke holdes vil hjelpen bli redusert eller falle helt bort.

Det viser seg etterhvert at uerfarenheten hos mange av den nye regjeringens medlemmer gjør det vanskelig for

regjeringen å hevde seg overfor kongressen. Opprinnelig har det vært Eisenhowers mening å regjere med et vekslende flertall fra de to partier, men det viser seg at han ikke kan regne med flertall for flere av sine ideer.

Fullmaktene med henblikk på nødsituasjoner er meget omstridte, og det kan på nåværende tidspunkt ikke sies hvordan kongressen vil stille seg til forslagene fra regjeringen om skattelettelser, tollspørsmålene og hjelpen til utlandet. Dette gjør at både innenriks- og utenrikspolitikken blir preget av en direkte usikkerhet.

Hemmelig rapport fra 1945 forutsa Sovjets overfall på Korea

Washington: Det amerikanske forsvars hemmelige etterretningstjeneste forutsa for 8 år siden at Sovjet-Samveldet ville gjøre forsøk på å skaffe seg herredømmet over hele Korea. I en rapport som ble skrevet av brigadegeneral P. E. Peabody ca. 40 døgn før Japans kapitulasjon heter det bl. a. at Sovjet-Samveldet alt før den annen verdenskrig hadde kastet sine øyne på Korea, Mandsjuria og hele Nord-China. De tiltak som Moskva traff dengang og som gjaldt disse områder, var «uhyggelige varsler» om at det engang måtte komme til et militært sammenstøt mellom USA og Sovjet i Det Fjerne Østen.

Brigadegeneral Peabody var sin tid general McArthur's etterretningssjef i Det Fjerne Østen, og hans rapport er nå fremlagt av den republikanske senator Cain. Senatoren retter en sterk kritikk mot Trumans og Achesons østasiatiske politikk i tidsskriftet «The Congressional Record» og sier at

rapporten viser helt ugjen- drivelig at det var skjeenesvanger at Truman og Acheson å sitte rolig å se på at Nord-China kom inn under kommunistenes herredømme. Senatoren går enn- dog så langt som til å antyde at Truman og Acheson overlot Nord-China og Korea til kommunistene med velberådhet, ja at det var en av hjørnesteinene i de to stats- menns politikk i Det Fjerne Østen. Cain sier at rapporten var en advarsel om den katastrofe som ville ramme den vestlige verden med mindre man slo inn på en fast og klar anti-kommunistisk politikk. Rapporten ble ignorert og de råd den inneholdt ble oversett, ja man håndlet stikk i strid med dem.

Senator Cain mener at det var en skjebnesvanger feil av USA å gå med på en deling

Loven om kolektiv skyld for krigsforbrytelser forkastet i Frankrike

Amerikanerne og engelskmennene
likte den ikke

Den franske nasjonalforsamling forkastet i går med 372 mot 179 stemmer loven om kollektiv skyld i krigsforbrytelser, slik den ble vedtatt i 1948. Loven har lenge vært betraktet som uoverensstemmende med menneskerettighetene. Den ble i sin tid vedtatt for å være til hjelp under ettergangen mot krigsforbryterne mot den lille franske byen Oradour-sur-Glane.

Loven om den kollektive krigsskyld sier at alle medlemmer av en avdeling som er erklært som krigsforbrytere av den internasjonale domstolen i Nürnberg, må være med å dele ansvaret. — Det var opp til hver enkelt å bevise at han var uskyldig —

og ikke statens plikt å bevise hans skyld.

Men britene og amerikanerne har kritisert denne loven, som er mot erklæringen om menneskerettighetene, og britene har nektet å utlevere til Frankrike krigsforbrytere i sin sone i Tyskland på grunn av denne loven.

Forsvarsmin. Pleven kom med noen skarpe uttalelser mot britene i nasjonalforsamlingen i den anledning. Som en direkte følge av at britene og amerikanerne nektet å utlevere krigsforbryterne til Frankrike, blir bare 21 av 74 soldater og offiserer av 3. kompani av Hitlers SS-Führer-regiment stilt for den militære domstolen i Bordeaux i disse dager, anklaget for massakrene i Oradour.

X Mordet på Knut Knutson Fiane

Den 16. oktober 1952 sendte fru Alvide Knutson Fiane en henvendelse til kriminalpolitiet om rettslig undersøkelse i anledning av mordet på o.r.saksfører Knut Knutson Fiane. Det var 8 år etter at mordet var foregått, og i alle disse årene har fru Fiane arbeidet med sakens oppklaring.

Fru Fiane har intet hørt fra kriminalpolitiet «Folk og Land» har derfor

av Korea i et nordlig kommunistdominert område og et særlig amerikansk dominert. Det var likeledes skjebnesvanger å la russerne få vidtgående innrømmelser i Mandsjuria og Nord-China.

Junnet at det vil være på sin plass å offentliggjøre alt omkring denne saken, og fru Fiane har erklært seg enig i dette, samtidig som hun poengterer at det ikke er for å få straffet de skyldige, men for å rense sin manns minne for den uhyrlige påstand at han var angiver.

Offentliggjørelsen vil strekke seg over flere nummer og vi begynner i dag med fru Knutson Fianes dokumenterte fremstilling til kriminalpolitiet.

Fra: Alvide Knutson Fiane, Til Kriminalpolitiet v/herr kriminalsjef Kaltenborn, Politikammeret, Oslo.

ANGAR: Begjæring om kriminalsjefens medvirkning til be-

(Forts. s. side)

Har Du fornyet abonnementet?

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. fra side 1)

slutning om undersøkelse i offentligrettslige former av det overlagte drap med politisk påskudd — på min mann — trafikksjef i Telegrafstyret, o.r.saksfører Knut Knutson Fiane — f. 15. april 1895 i Tvedestrand — skutt 21. sept. 1944 i Oslo.

Undertegnede enke etter trafikksjef i telegrafstyret, o. r. saksfører Knut Knutson Fiane ber herved om Oslo kriminalpolitets bistand til at det blir etablert rettslig undersøkelse etter loven i anledning det overlagte drap — med politisk påskudd — på min mann. — For å få konstateret hvilket konkret grunnlag «likvidasjonen» var bygget på, og for eventuelt å få renset hans ettermæle.

På sin daglige, faste «rute» til kontoret ble han skutt ned i bakhold av 2 «ukjente» menn utenfor Majorstuveien 18 — torsdag den 21. september 1944, ca. klokken 08,05 om morgenen. Han ble også ranet som De vil se.

Gjerningsmennene er sett av flere personer, se vedlagte alfabetiske liste over mistenkte og vitner, inneholdende foreløbig 52 navn.

Det illegale blad «Fritt Land» nr. 76 for fredag 22. september 1944 — bragte under «Norgesnytt» meldingen om mordet på følgende måte: «Trafikksjef i telegrafstyret og beryktet NS-pamp Knut Knutson Fiane ble skutt i Majorstuveien torsdag morgen».

Når jeg ber om Deres medvirkning og hjelp til å få vedkomme myndighets beslutning om rettslig undersøkelse til alle sider av denne ikke offisielt opplærte voldsdåd — så skjer dette ikke i noen som helst underkjennelse av Oslo kriminalpolitets ry fra gamle dager for upartisk og grundig etterforskning — uten persons anseelse. Men det er iallfall min oppfatning — som De ikke må ta meg ille opp — at skal etterforskningen i en slik sak kunne drives urokkelig, uansett hvor sporene fører hen og skal undersøkelsene ikke hindres av motstand — kamuflert som «legale» innsigelser, da vil såvidt jeg kan skjønne med min kvinneforstand — offentlighetens og de etterlattes interesser — den dreptes minne — best varetas ved en offentlig undersøkelse i rettslige former.

For rettslig undersøkelse

taler også at saken som lenge nok har ulmet under overflaten — kan antas å piske opp følelser både hos impliserte, som eventuelt skal draperes av påskudd om at gjerningen var «et ledd i motstanden mot fienden». Og hos angivelig forurettede.

Dette vil kunne medføre kjedelige insinuasjoner og siktelsener mot politi og påtalemyndighet, hvis saken f. eks. etter en stille etterforskning — fikk en begravelse av påtalemyndigheten. Jeg må derfor insistere på offentlig rettslig undersøkelse, selv om resultatet skulle gå min manns minne i mot.

Her skal jeg ikke komme inn på de krav som naturlig grunner seg på at man har drept min forsørger ved en feiltagelse, av mer eller mindre begrunnet engstelse, særlig mindre, eller ved en kriminell misoppfatning. Man har derpå tatt hans formue og kastet meg — berøvet eksistensmidler, ut av vår selveiende obligasjonsleilighet, kjøpt før 9. april 1940 — og ned i en ytterst usund leilighet i samme gård. Oppholdsrommets gulv ligger visstnok under jordens overflate. For denne siste dåd er venstres og samfundsrettsrettighetens store lys i Oslo formannskap, o.r.sakf. Harald Aarbakke, gårdens bestyrer, medansvarlig. Jeg ble arbeidsufør og maktesløs i forbindelse med okkupasjonsoppgjøret, så med meg har man lett spill. Ved den politiske arrestasjon av undertegnede 9. mai 1945 ble jeg på Møllergaten 19 av en «soldat» slått på låret av en geværkolbe, slik at jeg har fått varig mén. (Se Stortingsm. nr. 64, 1950, side 42—43).

Ville gjerne høre herr kriminalsjefens råd hvordan jeg skulle gripe denne side av saken an?

Straff over gjerningsmennene, deres ordregivere, anstiftere eller drapets beskyttere ønsker jeg ikke. Bare full belysning. En offentlig undersøkelse og bevisstheten om ugjerningen er i seg selv en påkjennning for de skyldige, som delvis rangerer høyt på rangstigen. Denne skyld kan sønes ved erkjennelse. Gjerningsmennene var hildet i en psykose som de feilaktig antok var utslag av rettsbevissthet eller hadde noe med Norges ve og vel å gjøre. De

har delvis vært gjenstand for «undue influence», utilbørlig påvirkning, som har lammet en dømmekraft som på forhånd kanskje ikke var så stor. Med hensyn til de underordnede gjerningsmenn slutter jeg meg til den av overlegge Johan Scharffenberg hevdede oppfatning at de vel har følt seg bundet av lydighetsplikt. Selv om denne unnskyldning ikke er kommet den annen part til gode, når underordnede er dømt for utførelse av upopulære, eventuelt rettsstridige ordre.

Menn med H-7 bind om armen brøst seg i de frigjorte dager inn i vår kjeller og stjal min manns meget verdifulle bibliotek.

Min mann har ikke meg bekjent gjort et eneste menneske mén. Han levde for sine vitenskapelige interesser og for tjenesten i Telegrafverket, hvor han gjennom 32 års iherdig arbeid gikk gradene fra ungdommen. I fritiden hadde han skaffet seg vårt lands høyeste utdannelse, eksamen artium med Mf. og juridisk embetseksamen med laudabilis. Han la under den tyske okkupasjon bevislig og sterkt an på å verge etaten mot overgrep fra okkupasjonsmaktens side og på å hjelpe folk som var kommet i vanskeligheter, som det vil sees av de dokumenterte dagboksutdrag.

Som borger av en rettsstat mener jeg å ha et rettmessig krav på å få vite hvorfor jeg på denne forferdelige måte er berøvet min mann og vårt land en god og meget nasjonalsinnet sønn. Han var hverken dømt eller tiltalt. — Jeg ønsker ingen hevn og legger alt i vår gamle norske retts hånd.

Motivet for snikmordet interesserer meg. Jeg er enig med dr. Scharffenberg, som i Verdens Gang for 21. jan. 52 hevder at de dreptes etterlatte har krav på å få saken rettslig undersøkt, for at de ikke skal stå aldeles vergeløse mot sladderens. (Og proleteriseringen). Med dette åpenbare mord for øye syns jeg ikke man her i Norge skal tale for høyt om jernteppestater.

Ingen har til dags dato kunnet skaffe skygge av bevis for at det ved utsløttelsen av min meget fedrelandssinnede mann forelå grunner som kunne gjøre det forståelig at overoppfattede hjerner kunne finne på noe slikt, —

f. eks. i et såkalt nødverge. Han levde et spartansk, eksemplarisk privatliv.

Hvis det er tilfelle at De herr kriminalsjef under okkupasjonen viste uavhengighet overfor maktmisbruk og ulovligheter — da venter jeg at De nå vil verge lovens krav i mordsaker og ta denne sak på Deres skulder.

Jeg lærte av min humanistisk innstilte mann at forutsetningen for rettsshåndhevelsen i en ekte, demokratisk rettsstat er at borgerne selv er på vakt på lovens vegne og hjelper rettsordenens profesjonelle vernevernere: politi, påtalemyndighet, m. v., med oppklaring av grove forbrytelser, hva jo publikum har en legal plikt til.

I påvente av at myndighetene vil kaste søkelyset på denne sak har den etter 8. mai 1945 ikke tjenestegjørende major i ordenspolitiet, cand. jur. Alexander Lange — for egen regning og risiko — på min anmodning — i flere år arbeidet med undersøkelse av mordet på Knut Knutson Fiane. Lange arbeider fremdeles. Endel av hans artikler om saken i «8. Mai» vedlegges. Artiklene er — tross skarpe formuleringer og siktelsener — ikke blitt imøtegått over jordens overflate.

For ytterligere å vise ansvarsløsheten og råskapen ved slike «likvideringer» vedlegges som bilag 4 beretningen om mordet på frk. Elsa Kristoffersen.

Fiane lot seg bevege til å bli trafikksjef i Telegrafstyret under okkupasjonen. Men det var hans uttalte forutsetning at den tidligere og nåværende innehaver av stillingen — herr Leif Larsen — skulle få den igjen ved okkupasjons slutt. Ingen uhildede kan hevde med rette at Fiane var ukvalifisert til en slik stilling, eller at den «kommisariske konstituering» — som han ikke søkte — var et politisk maktmisbruk!

Fiane skriver i sin dagbok: «Måndag 10. mai 43. Både Haadland og eg vilde sagt nei til oppmodinga om å ta over leiðinga i Telegrafverket om vi hadde visst at sume av tyskerane vilde stalla seg slik som dei har gjort mot oss. No lyt me likevel halda ut og framleis freista gjera det beste mogelege ut or stoda til bate for Noreg».

Slik skriver ikke en mann som hadde utnyttet NS-medlemskapet til egen fordel og

En engelsk offiser fra den 1. verdenskrig har som så mange andre skrevet en bok om sine opplevelser. Han forteller bl. a. Ved krigens utbrudd i september 1939 befant jeg meg langt inne i det vildeste Sudan og mottok der følgende telegram fra London: «Krig utbrutt stopp arresterer omgående samtlige fiendtlige makters undersåtter stopp». — Neste dag telegraferte han tilbake: «Da ingen meddelelse om med hvem i krig har jeg arrestert tre franskmenn, fem belgiere, tre polakker».

Når vi forteller denne historie er det for å vise hvorledes forvirringen kan råde. Tenk da, hvorledes det vil gå her i landet, hvor de ukontrollerte hemmelige lster automatisk vil føre til at tusener vil bli sikret av dem, som har den politiske makt. Og de — som har l.t. hukommelse — vil vel også minnes arrestasjonsraseriet i de første okkupasjonsdager — en liten forsmak på det som hendte i 1945. Det er derfor best å holde snippesken klar for påkommende tilfelle. I en lovet verden «fri for frykt» kan ingen føle seg sikker lenger.

Det har da Roosevelt og hans politiske etterkommere sørget for.

Frankrikes vittige ungar — utenriksminister Schuman — har efter sin hjemkomst fra FN-generalforsamlingen før jul gitt følgende oversikt over de internasjonale tilskikkelser:

Forholdet Frankrike—amerikanerne: glimrende. Frankmenn—englendirne: jo det går. Forholdet franskmenn—tyskere: likesom litt bedre. Forholdet franskmenn—franskmenn: elendig!

til samunnets skade. Slik skriver — etter min oppfatning — en virkelig nordmann.

Jeg har sendt denne saks dokumenter til noen fremstående menn i landet for å høre deres mening. Norskdoms- og fridoms mannen professor Arne Bergsgård skriver til meg den 4. november 1952, hvorav jeg foreløpig skal sitere:

«Eg seier som før at denne saka med Fiane har eg alltid kjent meg uroen ved, og eg skulle mykje ynskja at det kunne lukkast å få ho fram til rettsleg gransking — om ein ikkje kunne få nokon til å ta ho opp i ein interpellasjon i Stortinget. Eg ynskjer dykk lykke til i arbeidet med saka og skulle eg finna eit høve til å stå oppunder kravet om rettsleg prøving skulle det vera meg ei glede å nytta det».

(Forts.)

FOLK OG LAND

Nr. 7 - 1953 - 2. årgang

Abonnementspris: Kr. 16.— pr. år, kr. 8.— pr. halvår, kr. 4.— pr. kvartal.
Annonspris: 32 øre pr. min. Utkommer i Oslo hver lørdag.

Lørdag 21. februar 1953

Ingen hjelp fra
landene
bak jernteppetHva kan vi vente av våre
hjemlige kommunister?

Ed avslutningen av parlamentsdebatten om flomskadene etter de store oversvømmelsene i Nederland — rettet statsminister Willem Drees et skarpt angrep på de nederlandske kommunister, som han sa hadde stilt seg utenfor det fellesskap og den enhet som ulykken hadde skapt i det nederlandske folk da katastrofen rammet deres land.

— I det øyeblikk Nederland mottok tilbud om hjelp fra landsmenn av alle politiske og religiøse oppfatninger, reiste de kommunistiske fagorganisasjoner krav av et hvert slag, sa Drees. — Da amerikanske soldater reddet hundrevis av mennesker i omhørjede distrikter og en amerikansk general kom

hit for å lede redningsarbeidet, skrev kommunistenes organ «De Waarheid»: Vi har ingen tro på de amerikanske postgeneralers humanitet.

— Dersom det hadde vært sovjet-russiske heliokoptere som var kommet hit under ledelse av en sovjet-russisk general for å bistå oss i redningsarbeidet, ville de ha blitt mottatt med samme glede og takknemlighet som amerikanerne, sa Drees.

Det er hittil ikke kommet noe tilbud om hjelp fra landene bak jernteppet.

Statsminister Drees kritiserte også de nederlendere som har tatt til orde mot at tyskere fikk være med i hjelpearbeidet for de skadelidne.

Island vil ha
Grønmland

Samtidig som den danske statsminister Eriksen den 4. februar fremla i riksdagen forslaget til endringer i grunnloven, hvorved Grønmland skulle opphøyes fra koloni til en del av det danske rike, kom det meddelelse om at Island akter å fremkomme med krav om at den store isdekkede øy i nord skal bli islandsk territorium.

I all stillhet har et sakkynndig utvalg, som ble dannet allerede i 1948, arbeidet med de folkerettslige forhold i denne forbindelse. Offentliggjørelsen av dette materiale skal finne sted om kort tid og for-

beredes gjennom en kampanje i den islandske pressen. — Den ledende mann i utvalget er dr. jur. Jon Duason, som i sin tid fikk doktorgraden ved Oslo Universitet på en avhandling om det grønmlandiske spørsmål. Det skjedde for øvrig midt under den norsk-danske grønmlandprosessen i Haag. Det er for øvrig en rekke av de argumenter som den gang ble anført fra norsk side — som nå kommer til anvendelse. Det konstateres således at Erik Raude, som år 935 koloniserte Grønmland, var islendling. Under prosessen i Haag ble det tilføyet at Is-

Rykte
i RomFransk-russisk
kuhandel?

Holder det på å komme i stand en kuhandel mellom Sovjet og Frankrike for å forhindre en tysk opprustning, spør Stockholm-Tidningens korrespondent i Rom. De rykter som går i Roma er så vedholdende at de fortjener oppmerksomhet, særlig da de skriver seg fra vidt forskjellige hold og tross dette stemmer overens.

Ifølge ryktene skulle Sovjet ha gjort Frankrike følgende forslag — eller nærmere bestemt Bidault personlig, mannen som i 1944 skrev under den fransk-russiske non-aggresjonspakt som på denne måte skulle kunne anvendes som et slags tilknytningspunkt:

Hvis Frankrike tross det amerikanske påtrykk og løftene om mere hjelp fortsetter å forhindre den tyske opprustning, hvilket ifølge det russiske forslag er av fransk-russisk interesse, skulle den for Frankrike ruinerende krigen i Indokina litt eller litt dø av seg selv. Selv om USA som følge av dette skulle skjære ned sin finansielle og militære hjelp til Frankrike, skulle det i hvert fall kompenseres gjennom reduserte utgifter til Indokina. Skulle derimot Frankrike definitivt gå med på den tyske opprustning og godta mere amerikansk hjelp, ville landet etter russisk mening

(Forts s. side)

land hundrede år tidligere var blitt okkupert av Norge og at Erik Raude derfor var å betrakte som norsk borger.

Islands union med Danmark ble oppsagt under den annen verdenskrig og republikken Island ble et faktum. Det er ifølge de islandske sakkynndiges oppfatning en feil at Grønmland ikke dengang ble tilsluttet Island.

Norge nekter å
utlevere
en masse-morder
Tsjekkeren Kroubka
blir i Norge

Byretten i Drammen avsa forleden kjennelse for at den tsjekkiske flyktning Kroubka ikke skulle utleveres til de Vest-tyske myndigheter. Han var begjært utlevert på grunn av «bestialske og umenneskelige handlinger mot sudet-tyskere» og for 15 mord.

Drammens Byrett fant bevisene for svake og ga ordre

til at han skulle løslates og Drammen Politi kjørte ham hjem i politiets bil.

Vi er klar over at det skal meget til for å få en utlevering i stand, men her forelå det en overveldende anklage som var underbygget, og det skulle ikke være nok for de norske myndigheter at tsjekkiske medflyktninger går god for ham.

X Mordet på
Knut Knutson FianeFra fru Alvide Fiane's saks-
fremstilling til kriminalsjefen

(Forts fra nr. 6.)

ANDRES MENING OM
FIANE SOM FAGMANN
OG MENNESKE

Den daværende sjef for Telegrafstyrets personalavdeling, A. Haarberg skrev følgende om Fiane den 8. oktober 1924:

«Sekretær Fiane ble i 1915 ansatt i Telegrafvesenet som assistent i Larvik. Etter å ha underkastet sig den videregående utdanning som Telegrafvesenet krever ved sine lange og utmerkede høgere kurser, ble han fra 1916 omflyttet til assistent i Kristiania, inntil han i 1919 ble forfremmet til sekretær i Telegrafstyret.

Allerede som telegrafassistent la han for dagen megen interesse og stor dyktighet i sitt arbeide, og som sekretær i Telegrafstyrets Sentralstyre har han desuten vist sig å besittelse av gode og omfattende kunnskaper, et særdeles godt judicium og

en meget stor arbeidskraft. Han arbeider særdeles raskt og samtidig med utpreget nøiaktighet. Han har alltid utvist den største samvittighetsfullfremtreden og er behagelig i het og ordenssans i sitt arbeide, og har en grei og korrekt alt samarbeide.

Efterat han i sommer underkastet sig juridisk embeds-eksamen med laud, — anser jeg ham vel skikket for større og ansvarsfullere praktisk-administrative stillinger.»

Den høyt ansette, senere telegrafdir. T. Engset, skriver med personlig varme nedenstående 18. aug. 1928, — som formentlig viser Fianes kvalifikasjoner for ledende stilling allerede på dette tidlige tidspunkt:

«Sekretær Knut Fiane har vært ansatt i Telegrafstyret siden 1920. Han har i denno tid gjort tjeneste i personal-

(Forts s. side)

Rykte i Rom

(Forts. fra side 1)

atter risikere en ydmykende avhengighet av Tyskland og på en avgjørende måte bidra til å øke risikoen for en ny krig, hvis sikre følge ble total ødeleggelse ikke bare av Indokina men også av moderlandet helt uavhengig av sluttresultatet.

Videre sier ryktet at det russiske forslag skal ha vunnet gehør på fransk hold, ikke minst hos Bidault selv, — om ikke for noe annet så fordi det ville gi ham en sterkere stilling ved forhandlingene med USA selv om han tilslett måtte gå med på amerikanernes forslag.

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. fra side 1)

kontoret, hvor han har behandlet personalanliggender av forskjelligste slags, tjenesteregler, arbeidsvilkår, lønnsvilkår m. m. og i en rekke tilfeller været betrodd å forhandle med tjenestemannsorganisasjoner om slike saker. Han har i alt sitt virke lagt for dagen en usedvanlig arbeidsevne, klar og skarp dømmekraft og en aldri svikende interesse for de mange gjøremål som har vært gitt ham til behandling. Et bevis på hans rike evner er det også at han har maktet å ta en smukk juridisk embetssekssamen ved studium i sin fritid i en periode hvor tjenesten har lagt sterkt beslag på ham i den største og beste del av dagen.

Sekretær Knut Fiane er en omgjengelig mann, lojal, tjenstlig og tjenstvillig i all sin ferd. Når han nu har bestemt seg til å søke bort til annet virkefelt og i den anledning har bedt om attest, må undertegnede, som har hatt rik anledning til gjennom mange år å iaktta denne mann og vurdere hans arbeide, og som personlig setter megen pris på ham, gi ham det aller beste vidnesbyrd og sin særlige anbefaling, i hvor vel det må meget beklages at telegrafvesenet skal komme til å miste en så dyktig og nyttig tjenestemann.

T. Engset,
trafikksjef.

Telegrafdirektør Engset — som var en hedersmann, og hvis nasjonale holdning aldri har vært omtvistet, oppsøkte Fiane vennskapelig under okkupasjonen.

Forfatteren Olav Gullvaag skriver i «17. Mai» for 11. april 1931 bl. a. om Fiane:

Man mener at utviklingen i Indokina i den nærmeste fremtid og en eventuell økning eller minskning av den amerikanske hjelpen til Frankrike vil kunne gi svaret på om Bidault aksepterer eller ikke.

Dette telegram ble offentliggjort samtidig som Foster Dulles ankom til Europa for å fremlegge den nye amerikanske regjering syn på forholdene. Når vi gjengir det, er det for å vise, at den indre strid i Vest-Europa og forholdet til USA ikke lover noe godt for fremtiden. Blir tross alt USA's forslag god tatt — skjer det av nød og ikke av overbevisning, og det er en skjebnsvanger svakhet ved det hele.

han skriver i «Norske Aktstykker» side 13: — «Men hverken Terboven eller Quisling var opprinnelig enig i forslaget» (nemlig Dr. jur. og Dr. phil. H. H. Aall's forslag om en kommisjon til undersøkelse av regjeringen Nygaardsvolds nøytralitets- og forsvarspolitik m. v.) Scharffenberg fortsetter: «Ved formidling gjennom Hamsun fikk Aall i 1942 Hitlers samtykke til planen» . . . Granskingskommisjonens mandat av 22. oktober 1943 var å fremstille materiale til belysning av spørsmålet om regjeringen hadde fulgt «folkerettens regler for en nøytral stats rettigheter og forpliktelser».

FORELØPIGE DETALJER OMKRING UGJERNINGEN

Min mann som bare levet for sitt arbeid og for «Noreg», — hadde meget regelmessige livsvaner. Presis kl. 8.00 gikk han på kontoret den samme rute fra vårt hjem i Mariestegate 12 c, hvor vi hadde en liten leilighet på to rum og kjøkken. Fiane var bemiddlet. Han hadde et meget enkelt og nøkternt leveste, og ville under okkupasjonen absolutt ikke benytte seg av «forbindelser» for å skaffe seg noe ekstra, men han «ville dele det norske folkets kår», sa han . . .

Blant de oppgitte vitner vil det finnes folk som kan forklare nærmere detaljer om drapet utenfor Majorstuveien 18 den 21. 9. 44. I selve skytingen har deltatt to mann, 1 med pistol og 1 med maskinpistol (stengun). Den siste sto midt ute i gaten og skjøt ham i venstre tinning. Mp-mannen skjøt ham bakfra med en hel serie, idet han kom gående på fortøuet ved inngangen til nr. 18. Det sees av klærnes tilstand, store forrevne utgangspninger, at det antagelig har vært benyttet dum-dum, eller eksplosive kuler. Gjerningsmennene, som oppførte seg nonchalant, unkom i bensinbil, kamuffert som generator, og svinget rundt hjørnet bort Sporveisgaten mot Bogstadvæien . . .

Professor Bergsgård fremholdt i «Verdens Gang» 18. januar 1952, at «det går sume ulykkelige menneske mellom oss som meiner dei har mist sine kjære med stor urett. Burde ikkje sume av desse sakane og bli prøvde?»

FIANE VAR MEDLEM AV GRANSKINGSKOMMI- SSIONEN AV 1943

Fiane var medlem av ovennevnte kommisjon. Det heter herom bl. a. i hans dagbok. «Tysdag 11. 1. (44): Andre møte i granskingskommisjonen. Fekk stadfest av Hasle at RK (Reichskomm.) hadde sett seg imot granskingskommisjonen, men Hamsun fekk Hitler med på denne kommisjonen som kan få mykje å seia for Noregs framtid» . . . Overlæge Scharffenberg beretter denne opplysning, idet

Husk på

at legger vi oss til å sove, er det andre som arbeider mot oss.

Derfor må hver eneste leser av vårt blad gjøre hva hun og han kan for, at våre synsmåter kan få ørenslyd utover vår egen krets.

Vi som arbeider i redaksjonen, skal gjøre hva vi kan med de begrensede midler vi har til rådighet, men uten DIN egen medvirkning kan vi ikke nå frem til alle dem, som vi gjerne vil ha i tale.

Altså: I hver eneste aktiv leser må sørge for at minst en til blir interessert. Det enkleste er at DU selv abonnerer på et eksemplar av vårt blad til en av DINNE venner. Kan vi først få dem til å lese den usminkede sannhet, som vi beflitter oss på å bringe, så er halve slaget vunnet.

Altså: Minst en ny abonnent for hver trofast leser!

Selvsagt er DU enig. Det er bare tiltaket som gjør utslaget.

Total krig - Totalt amnesti

«Nå må det være slutt på hevnen»

Krigsforbryterproblemet er fremdeles gjenstand for diskusjon ute i Europa. Dets kjerne er: Loven må gjelde for alle eller for ingen. Når man ikke vil gå så langt, mener man på tysk hold, at det ikke er noen annen løsning på dette etterkrigsproblemet — som de allierte Nürnbergdomstoler skapte, enn et alment og unntagelsesløst amnesti. Den innvending som ligger nær, er at et slikt alment amnesti kan komme også de virkelig skyldige tilgode. Det er en alvorlig innvending, skriver professor Friedrich Grimm i tidsskriftet «Nation Europa» og fremholder:

«Det har i denne krigen på begge sider vært forøvret ting som vi ikke vil unnskyldte. Og heller ikke vil vi benåde virkelige forbrytere. Den, som under krigen har begått en gemen forbrytelse, som ikke hadde noe med krigen å gjøre, skal naturligvis heller ikke få amnesti. Men hvis det finnes noen forbindelse med

krigshandling, sier jeg ja! — Om noen skulle dra fordel av et alment amnesti, som vedkommende ikke fortjener — så må dette tas med på kjøpet som en pris for oppfyllelsen av et høyere rettskrav. Etter en total krig er totalt amnesti. Ellers blir det aldri slutt på striden. Vi godkjenner ikke dermed alt det som er skjedd, men vi krever at det blir satt en sluttstrek på det.

Tiden burde nå være moden for — ikke nye krigsforbryterprosesser men for sluttprosessen mot krigsforbrytelse. Det er allerede lenge siden den at selveste Winston Churchill tok mot til seg og erklærte: «Nå får det være slutt på hevnen og gjengjeldesene» og det er et år siden Eisenhower sa: «La det forbangne være glemt».

Disse to har nettopp truffet hverandre og nå er spørsmålet om de har mot til å virkeliggjøre sine løfter. Da er det allikevel håp for den hvite mann.

ammunisjon i Kirkeveien noen dager i forveien.

Jeg så Fianesakens dokumenter på advokat Alf Monsens kontor i 1946. Det var da en tyk mappe, men jeg fikk ikke lov til å se papire-

ne! Ved en utrenskingssak i 1950 var de skrumpet inn til noen få dokumenter, så det har muligens vært ordnet med fjernelse av bevislig heter?

(Forts.)

(Forts. fra nr. 7)

II

Grunnloven og arbeidet for menneskerettighetene

Ser man bort fra vår ulyksalige hang til å ville diktere andre folk våre «demokratiske» fornemmelser, er vår interesse i erklæringen og konvensjonen om menneskerettighetene først og fremst knyttet til deres forhold til vår Grundlov.

Grundloven har det som trenges i et kultursamfund til beskyttelse av individernes fundamentale rettigheter overfor makten. Det gjelder bare å respektere den i ånd og sandhet. Det er nok å minde om § 96 om at ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom, § 97 hvor det heter at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft, § 99 om at «ingen må fængslig anholdes, uden i lovbestemt tilfælde» og på den ved lovene foreskrevne maade, — § 100 som sikrer yttringsfriheten, § 102 hvorefter «husinkvisitioner maa ikke finde sted uden i kriminelle tilfælde», og § 104 om at «Jord- og Boeslod kan i intet tilfælde forbydes». Og til sikring av disse garantier hadde Grundloven bestemmelser om maktens tredeling, den eneste virkelige beskyttelse mot at minoriteten kues og friheten krenkes. Da Christian Fred-

rik den 18. mai 1814 avla ed til konstitusjonen, — uttalte han:

«Nationen har gjennom en klog fordeling av makten sikret borgerfrihet».

Ser vi nu på erklæringen, henholdsvis konvensjonen om menneskerettighetene, så betegner de delvis et tilbakeskritt i forhold til Grundloven. Den helt platoniske erklæring inneholder riktignok en hel mengde bestemmelser, som ikke finnes i Grundloven. Dennes fedre har sikkert fundet det helt unødvendig å fortelle at «alle mennesker er født frie»..... og er utstyrt med fornuft og samvittighet, at «enhver har rett til liv» og til å gifte sig, og at «ekte-skap skal inngås bare etter fritt og fullt samtykke av de vordende ektefeller». En hel del slikt stoff, som dels hører til frasernes verden, dels er uttrykk for Vestens lyst til å reformere andre, eldre kulturer, er fornuftigvis utelatt eller endret av de jurister, som utarbeidet Europakon-

vensjonen. FN-erklæringens 30 artikler er nu inskrenket til 18. Konvensjon inneholder bestemmelser som svarer til de ovenfor nevnte i Grundloven, dog med så mange tillegg og unntagelser, at bestemmelsene delvis uthules. Dette svarer delvis til den ut-huling som Grundlovens garantier allerede har vært gjenstand for. Men mest betenkelig er det, at konvensjonens artikkel 15 bestemmer, at «I krigstid eller i tilfelle av annen offentlig nødstilstand som truer nasjonens liv kan enhver Kontraherende Part ta forholdsregler som avviker fra dens forpliktelser etter denne konvensjon, i den utstrekning situasjonen krever at disse forholdsregler er strengt nødvendige, og forutsatt at de ikke er i strid med landets øvrige forpliktelser etter folkeretten.» Dog skal heldigvis denne bestemmelse ikke kunne brukes til avvikelser fra forbudene mot tortur, slaveri eller lover med tilbakevirkende kraft. Dette siste er i Grundlovens ånd — og man må tenke på hvor-

ledes hjemmefrontledelsens komité til avstraffelse av NS kretset om Grundlovens § 97 som katten om den varme grøt. Man vilde respektere § 97, Gudbevares, «bare med den modifikasjon at behovet for en elastisk tolkning av grunnlovsbudene da» («ved det rettslige oppgjør etter okkupasjonen») blir meget større enn ved noe tidligere høve..... De lover som skal legge grunnlaget for denne ordning («av forholdsregler etter okkupasjonen») må nødvendigvis for en stor del bli tilbakevirkende i sin form. «Oppgjørsløvene blir nok heller ikke tilbakevirkende bare i formel henseende». (Ot. prp. nr. 92, 45-46, bilag 3). De fikk sin vilje.

Et tilbakeskritt i forhold til Grundlovens § 96 om at ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom finder man i konvensjonens art. 7 hvorefter man kan straffes også etter internasjonal lov ell. «etter de almindelige retsprinsipper anerkjent av civiliserte nasjoner». Der

er her åpnet en vid adgang til en fortsatt praktisering av det gamle voldsprinsipp «væ victis». Sporene etter Nürnbergs voldsdommer, som fordømmes også av fremtredende engelskmenn som Lord Hankey, burde skremt våre myndigheter fra konvensjonens farlige bestemmelser. — Men desværre er væ victis-prinsippet knæsatt i den norske lov om straff for utenlandske krigsforbrytere av 13. des. 1946.

De som vil studere arbeidet med menneskerettighetene nærmere, kan henvises til en bok av Einar Løchen: Europas menneskerettighetskonvensjon, (Bergen 1952). Men man må være oppmerksom på, at tiltrods for at boken er utgitt av Chr. Michelsens Institutt inneholder den feil. Forfatteren synes ikke å ha lyst på å komme inn på Grundlovens forbud mot å straffe etter andet enn lov — og det er ikke riktig når han på side 19 sier at det å straffe etter nasjonal eller internasjonal lov er et rettsprinsipp som er kommet til uttrykk i Grundlovens § 97.

Var det ikke en oppgave for Chr. Michelsens Institutt å virke for gjenoprettelse av respekten for Grundlovens garantier mot maktmisbruk? B.

Mordet på Knut Knutson Fiane

FIRE BREV SIGNERT AV GODE NORDMENN I RIKSKRINGKASTINGEN TIL FIANE 1940—41.

Emigrerte nordmenn i den britisk-norske kringkastingen i London, og som sikkert mente det patriotisk og godt — gudbedre — hetset mot Fiane, som i mange år hadde vært en av de førende i norsk-domsarbeidet i Norge. Og hva verre var, i disse kultur-emigranternes øyne: Fiane fortsatte det nasjonale arbeid her hjemme etter okkupasjonen og forlot ikke landet. Han sto som et lysende eksempel på at man kunde være nordmann, selv om man delte det norske folks kår her hjemme, og gikk inn for løsningen av de oppgaver som okkupasjonen medførte.

Dette Fianes syn på norsk holdning, det sved, stinget og stakk i visse emigranternes sinn. «Du følte likesom en dunkel drift til drap», som Robert W. Service sier det. —

De ble lagt opp råd mot ham i London, som medvirket til hans bane? Disse menn sørges for å bringe sine navn i erindring på eterens vinger fra Marienlyst.....

Men Norsk Rikskringkasting må åpenbart ha sett anderledes på ham.

Norsk Rikskringkasting, Stortingsgt. 28, Programavdelinga, W/Ord. Oslo 16. september 1940.

«Herr Knut Knutson Fiane, Telegrafverket, Oslo.

Med dette melder vi fra at Deres foredrag: Den irske fri-domstriden er satt opp på programmet onsdag 22. september 1940 kl. 20,35.

Ærbødigst
Olav Midttun.

Som god nordmann regnes jo dav. kringkasting, professor Olav Midttun med rette å være uten plett og lyte. Det samme gjelder nåv. program-sjef Thorstein Diesen. Han skriver følgende omberam-

melse av ovennevnte foredrag:

«Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga TD/EO. Oslo 10. okt. 1940. Herr kontorsjef Knut Knutson Fiane, Tollbugata 23, Oslo.

«Vi skal med dette melde fra at fyredraget Dykkar om «Den irske fri-domstriden» er godteke og sett opp i programma våre laurdag 26. okt. kl. 17.40—18.00.

Vyrdsamst
Thorstein Diesen».

«Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga. SA/CHR. Oslo 3. nov. 1940. Herr Knut Knutson Fiane, Framheim, Fjordveien 5, Ulvøya

«Med dette melder vi fra at Deres foredrag: Germansk Samband, er satt opp på programmet lørdag 23. november kl. 16.40—17.00.

Ærbødigst
Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga.
Thorstein Diesen

Sigurd Abusdal».

«Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga, SA/CHR. Hr. Knut Knutson Fiane, Telegrafstyret, Oslo.

«Med dette melder vi fra at Deres foredrag «Sjølvtendestriden i Sør-Afrika», er satt opp på programmet søndag 2. februar kl. 20.55—21.15.

Ærbødigst
Norsk Rikskringkasting, Programavdelinga
Thorstein Diesen

Sigurd Abusdal».

I sitt skrift «GERMANSK SAMMBAND» skriver Fiane på side 11 bl. a.: Etter eit foredrag som eg heldt i kringkastinga 23. november 1940 om det same emnet som eg no skriv om her, kom den norsk-engelske kringkastinga med noko som dei gav ut for eit sitat av foredraget mitt, men som ikkje samsvara med det eg hadde sagt. På grunnlag av dette oppdikta (usanne) sitatet stod så ein norskfødd hallomann fram i den engelske kringkastinga med eit utak på meg».

UANFEKTET
ØYENVITNE TIL MORDET
SKRIVER AVISARTIKKEL

I en artikkel «Den 21. september 1944» skriver professor Olaf Broch i «Morgenbladet» 20. september 1947, 2. side bl. a.:

«..... av de to (eller tre) skikkelser som jeg hadde skimlet mellom bilen og huset i Majorstuveien 18, hadde den ene vært i en slags faren-de eller svingende bevegelse, likesom i ferd med å styrte eller falde. Det måtte ha vært den evt. drepte. Fra ham var vel også ropet kommet».

«Skuddene hadde blinket omkring denne skikkelse, men jeg kunne ikke altså avgjøre om de kom fra en eller to motstående personer og hvor denne (disse) før hadde vært plasert, i bilen eller kanskje i nisjen foran inngangsdøren».

«For det var et celebret mord jeg så på. En politisk likvidasjon av en viss rang».

Og dermed er professor Brochs rettsbevissthet dysset søtt i søvn. Professoren går uanfektet til sin bolig i Dybwadsgate 8 og gir nedestående bilde av rettsforvirringen og angsten for å adlyde loven når det gjelder disse mord med «riktig» politisk fortegn:

«Her var en hos oss innkvartert sykesøster nettopp kommet hjem og hadde kunnet fortelle om begivenheten. Hun hadde hørt skuddene fra

En ny kirkestrid?

Av Kai Normann.

«En ny kirkestrid i emning?» kunne man spørre i disse dager, hvor hele landets samtaltemne er den selebre strid mellom biskop Schjelderup og professor Hallesby om de evige helvetesstraffer. — Det var «Dagbladet» som først tok saken opp og gav uttrykk for sin forargelse over at slike gammeldagse «svovelpreker» som den preken professor Hallesby holdt for sin «menighet» — og som blev kringkastet — kunne bys det norske folk i vår tid. Biskop Schjelderup mottok fra «Aftenposten» en henvendelse om å uttale seg om saken og hans innlegg hadde skarp brodd mot professor Hallesby. Hallesby svarer pr. omgående. — Med denne avisfeide mellom to landskjente menn synes den gamle kirkestrid mellom de strengt ortodokse — og de mer frisynte lutheranere (tidligere kalt «de liberale») å være blusset opp igjen. Prof. Hallesby beskylder i sitt svar til Schjelderup biskopen for å ha brutt sin ed som prest og biskop, — embedseden forplikter ham nemlig til, etter H.'s mening — enten S. personlig

tror på et evig helvede eller ikke — å holde fast ved kirkenes bekjennelse: i dette tilfelle til å forkynne kirkens lære om at alle «ikke troende» skal gå fortapt og pines i all evighet. Ja egentlig burde vel ikke S. — etter prof. Hallesby's mening — ha latt seg ordinere til prest og siden til biskop hvis han ikke tror læren om evig helvetesstraff. Saken er ikke bare av sensasjonell karakter, men av så vidtrekkende betydning for det norske folk, at noen kommentarer til den skulle være av interesse også i «Folk og Land». Det gjelder ikke her bare de to enkeltpersoner H. og S., det gjelder oss alle som — trass i alt — ennu er medlemmer av statskirken. Det gjelder om det skal gis samvittighetsfrihet innen den norske kirke eller diktatur og terror.

Hallesby har ved sine uttalelser så å si brutt staven over biskop Schjelderup, har moralsk sett alt støtt ham ut av kirken. Vi har her en aktuell kommentar til hva som vil skje hvis forslaget til de nye kirkelover blir vedtatt av Stortinget. Den nye kirke-

ordning — som kirken søker å sette igjennom — går som bekjent ut på selvstyre for kirken, — kirken skal gjøres uavhengig av staten, skal under støttes av staten men bli en stat i staten — en kirkestat. Mot denne nye kirkeordning — som bryter med 400-årig praksis og som ville gi kirken en lignende stilling som den romersk-katolske kirkes) har det hevet seg spredte røster fra de få moderate frisinnete av kirkens egne menn som har våget å rose meningsterroren og kjetterjaktene — f. eks. pastorene Edwin og Bauge. Disse har pekt på at den nye kirkeordning kan — uten tvil vil — bli benyttet til å ensrette kirken, slik at Hallesby og hans meningsfeller får hals og håndsrørt over feilsligheten — blir enerådende.

Det er denne formodning professor Hallesby nu bekrefter — likesom andre av hans meningsfeller har gjort det tidligere, f. eks. overfor res. kap. Einar Edwin — og det er denne kjensgjerning som gjør saken så høyaktuell nettopp nu da folketets kårne skal ta standpunkt i spørsmålet om den nye kirkeordning. Skal embedene i den norske kirke være reservert for teologer utgått fra Menighetsfakultetet med Hallesby's stempel for rettroenhet, eller skal

staten med Kirkedepartementet som en upartisk, av kirken uavhengig instans, ved embedsutnevnelser kunne tilgodese også teologer utgått fra Universitetets teologiske fakultet? — Hvis proposisjonen til den nye kirkeordning blir lov, må man gå ut fra at Universitetets teologiske fakultet blir stående tomt og at det før eller siden vil bli nedlagt! En betenkelig, en absurd situasjon!

Enn videre vil biskop Schjelderups mange meningsfeller i det norske folk bli drevet ut av statskirken. Ved å avskjære lutherdommen fra all teologisk utvikling og forankre den i middelalderens syn og tenkemåte, dømmer man den til å bli en snever sekt med stadig færre medlemmer. Det er dødslinjen for den norske kirke prof. Hallesby og hans meningsfeller har slått inn på.

Reformasjonen var en freidig «gå på» bevegelse, som satte spor etter seg i historien. Hvor er de store reformatorers ånd i dag? Ikke innen den krets som nu søker å rive statskirken til seg for godt og sette alle de andre — utenfor.

Denne saks videre utvikling vil bli fulgt med den største interesse av praktisk talt hele det norske folk. La oss håpe at biskop Schjelderup vil vise seg som den rakryggede

mann han gjør inntrykk av å være og at han ikke vil la seg skremme av den kirkelige terror, men at han vil ta seg av de undertrykte sak. — For den frisinnete minoritet (?) innen kirken er virkelig undertrykket i dag, har vært det lenge og har behov for støtte fra en biskop med Schjelderups anseelse og autoritet.

Så får vi se hvad Stortinget har å si om de nye kirkelover!

RESTRIKSJONER SLØVER KONKURRANSEN

Den danske trustkommisjon har avgitt en betenkning om kullomsetningen. Den lære som man kan dra av denne betenkning synes, sier bladet «Information», først og fremst å være at viljen til konkurranse svekkes, når konkurranse først har vært stekket gjennom avtaler og offentlige restriksjoner, i hvert fall når det er tale om en så sterkt konsentrert bransje som kullbransjen.

Dette er vel noe som også vi her i landet har fått merke. Viljen til konkurranse svekkes, og det er forbrukerne det går ut over. Dette bør man være klar over, når det er tale om restriksjoner i det hele tatt. Det høres så besnærende ut, når det tales om å eliminere de private interessene, men det er nå allikevel de som har skapt fremskrittet her i verden, før vi begynte å bli et samfund med statsdirigering og opphevelse av den frie vilje.

foten av Majorstubbakken på hjemvei fra pleie. Da hun kom opp bakken så hun en mann ligge der og tenkte først å gå bort og yte hjelp. Men hun så at han var absolutt død og svingte derfor inn Dybwadsgate. Selvfølgelig var en forsiktig med å la for mange vite at en var blandt de gyenvitner som maktshaverens politi strevet svare, men visst høyst fruktøst, med å finne å få forhørt.

— — — Dette er presis den samme angst hos publikum som i USA gjør det så vanskelig for myndighetene å bekjempe gangsterveldet.....

«IFJØR GJETT» EG GJEITOM.

Da Fiane var skutt ble en tilskuer stående å se på liket en stund. En høy mann i «Burberry» (?) kappe skråde over gaten og sa at vedkommende øyeblikkelig måtte fjerne seg. Mannen pekte på liket, lo og sa: «Ifjor gjett' eg gjeitom». (Vedkommende tilskuer finnes oppført i vitnefortegnelsen).

TELEFONSAMTALE MED ODDVAR RAMSTAD

11. februar 1952 ringte jeg til telefonmontør ved Oslo

Telefonanlegg Oddvar Ramstad (dekknavn Ole) og oppga mitt navn. — Herr Ramstad sa åpent og greit at han hadde vært med i Telegrafverkets Etterretningstjeneste under okkupasjonen, — men han bedyret sin uskyld i snikmordet på min mann. Han ba mig ringe N. N., sekretær Evald Bekkevad og sekretær i Telegrafstyret Leiv Helgesen.....

«Kanskje disse kunne ha lejnenskap til det», sier Ramstad. Jeg stenograferte bemerkningen. Så spurte jeg ham: «Synes De ikke det er forferdelig at en idealist som Fiane — som ville sine medmennsker bare godt — ble snikmyrdet?»

— «Ja, det er gjort meget som er blitt mørklagt», sa Ramstad. Han la til at han syntes det med Knut Knutson Fiane burde oppklares. Jeg: «De var altså ikke med på noen ting, herr Ramstad?» På dette svarte han at han i frigjøringsdagene i 1945 sammen med Leiv Helgesen på Fuglesangs kontor..... Her brøt han plutselig av. Til herr Helgesen skal jeg komme tilbake siden.

HIVA FORKLARTE KRINGKASTINGSBESTYRER BUEN TIL POLITIET?

Det må undersøkes om kringkastingsbestyrer på Rjukan, Buen, før han døde hadde forklart til politiet om en samtale han i 1944 hadde med daværende kontorsjef i Telegrafstyret, nåv. generaldirektør for Norges Statsbaner — STOKKE. Det eksisterer et forlydende — overfor hvilket jeg tar forbehold — at Buen skulle ha forklart at han var blitt underrettet om at Fiane skulle drepes, men at han selv ikke var tilstede under «likvideringen». — Rapporten er vekk!

FIANE BLE OGSÅ RANET

Fianes dokumentmappe ble tatt. Den inneholdt dok. av interesse for oppklaringen av den virkelige forhistorie til 9. april 1940. Bl. a. visse telegrammer i ciffer. Han skulle samme dag møte i Granskingskommisj. av 1943, det eneste hverv Fiane påtok seg under okkupasjonen.

Fiane sier i sine dagboknotiser, som ikke alltid er så lett å tyde med de mange forkortelser:

«Laurdag 11/12 (43): Op-

ningsmøte. Granskingskomm. Noregs Advokatforb. (Der?) var prof. H. Aall, formann, eksp.sjef Hasle, sjef.sekr. red. Sverre Krogh, ktr.sjef kom. kaptein Sem Jacobsen, brigadefører oberst Bjerkehold, kap. Vagn Knudsen, Frøyland, Fritzner (Ola), Stang (Solveig), Halldis Neegaard-Østbye, Halvard Olsen. Jens Rolfsen, With-Fischer, A. Aall. Like før 9./4 1940 vedtok regj. selja om lag alt kvalfeit (natfeit) til England. Likn. skarvestykke kan prøvast.....(?)

Overl. Scharffenberg skriver i Norske aktstykker til okkupasjonens forhistorie på side 14: «Granskingskommisjonen av 1943» ønsket selv å gjennomgå referatene fra de hemmelige stortingsforhandlinger, men møtte seg motstand hos det tyske sikkerhetspolitiet.

DRAPSMANN INNLØST EN OBLIGASJON?

«Tatt» fra den myrdedes mappe ble også kr. 3000,—. Dessuten 4 svenske statspremieobligasjoner, nemlig:

Av 1942 l. kr. 50,— serie nr. 378, ord. nr. 124, samme pålydende serienr. 46 ord. nr. 1112, serienr. 1496, ord.nr.

1451, serienr. 845 ord.nr. 1919. DEN SISTE OBLIGASJONEN ER I 1945 INNLØST VED RIKSGÆLDSKONTORET, Stockholm, ifølge skr. okt. 1947.

Min søster, frk. A. Rasmussen, som ikke har vært medlem av Nasjonal Samling — og jeg, Alvide Knutson Fiane, eiet disse obligasjoner sammen. Vi var i Norges Bank flere ganger, siste gang i oktober 1947 for å få rede på obl., som antokes å være registrert i banken. Vedkommende funksjonær, som vi talte med, tok til å begynne med vår henvendelse alvorlig og saklig opp. Men da han hørte navnet KNOTSON FIANE gikk han bort til en gruppe funksjonærer, som nå stakk hodene sammen og skattet bort til oss. Herrene kikket visstnok også i noen papirer og anla en majestetisk bankmine. Vi hadde det inntrykk at de begjærte opplysninger kunne skaffes, men av en eller annen grunn nektet man nå å gi opplysninger? Cand. jur. Alexander Lange skrev på våre vegne til Norges Bank herom 18. oktober 1950. Han fikk et høflig, nærmest intetsigende svar.

Ola O. Furuseth:

Den tredje verdenskrig?

Efter alt å dømme ser det ut til at en krig mellom de to store, tidligere allierte stormakter fra siste krig, Sovjet og USA ikke er til å unngå. De andre seierherrer er mer eller mindre svekket og derfor i samme grad gått over til å bli vasaller under enten Moskva eller New York.

De østlige land har pakker med Moskva, de vestlige er trukket inn i Atlanterhavspakten eller står i annen avhengighet til USA. I øst marsjeres det alt i takt under den store lærerest, i vest åpner Atlanterhavspakten formelt baser for USA i de svakere europeiske nasjoners områder.

USA er i navnet talsmann for frihet og demokrati — i praksis er det foregangslandet for dollarkapitalismen som streber etter et plutokratisk verdensherredømme. Og hvem behersker vel gullet?

Sovjets mål er også et verdensherredømme som det har programforpliktet seg til, og dets verdensrevolusjon er alt langt fremskredet. Midlet er i første rekke kommunistisk propaganda blant de fattigste stedbarn i alle verdensdeler, godt understøttet av GPU og i

siste instans: Den røde armé. Målet for begge er det samme, midlene og veien skiller litt, men det er et materialistisk verdensherredømme — over slavebundne folk og nasjoner begge vil.

Både øst og vest skiller med ideologier for å tekkes massene, men det kan ikke betraktes som annet enn vanlig forretningsreklame, fordi inngangen av partene har tenkt å gjennomføre sine planer.

Nordens stilling er ikke lys. Finland er delvis knekket, Norge har fått felles grense med Sovjet, og den norske handelsflåte er i engelsk tjeneste, nå som før. Offisielt står den norske regjering på vestens side, men den søgner vel etter sitt hjerte mere til Moskva etter fortiden å dømme. (Jfr. forsvarsminister Quislings avsløringer i stortinget 7. april 1932). Og det var jo Stalin som foreslo Trygve Lie som FN's generalsekretær.

Det kan bli en smaksak om en vil sympatisere med øst eller vest, men ingen fornuftig nordisk mann kan mene å kjempe for Nordens interesser ved å ta åpent parti og kjempe for den ene eller den

annen av disse to vordende verdensherskere. Den seirende vil i alle tilfelle bare være på profitten for sin part uten å ofre Nordens kultur og mennesker en tanke.

En nøytral, delvis nordisk linje føres i dag BARE av Sverige. Et er sikkert — for de mindre land i Norden må det under alle omstendigheter være bedre å bli dirigert fra Stockholm enn fra Moskva eller New York. — Men regjeringsskretsene i disse land har ødelagt den tradisjonelle nøytrale nordiske linje for å spise sure kirsebær med de store.

Om ett år, kanskje før har vil krigen, og da VIL DET HØYST SANNSYNLIG BLI NORDENS TUR TIL Å BLI ET KOREA!

Finnene kan få i oppdrag å spille Iornærmet fordi Norge har et eller annet fore i Finnmark. (Jfr. notene fra Moskva mot vår regjering). Så blir det innmarsj i Norge som får spille Sør-Koreas rolle. Da vil norske liv og verdier bli ofret uten hensyn mot den enorme røde armé, høyst sannsynlig før USA rekker å komme «til hjelp».

Norges militærvesen var alt ødelagt før den 2. verdenskrig av de nåværende regjeringsskretser. Det som eventuelt kan settes inn er flåten med de intetanende sjøfolk — noe avleggs krigsmateriell fra USA og England og noen få karer med krigserfaring. Det vil neppe bli anledning til å prøve mobiliseringsapparatet på forhånd, og det vil naturligvis bli kaos som forrige gang. I forvirringen vil mange vernepliktige sikkert finne det fornuftig å vende nesene hjem, slik som da tyskerne kom.

Norges stående forsvar blir da en brigade i en engelsk divisjon i Tyskland, en bataljon garde i Oslo, samt de militære skoler.

Med tidligere forsvarsfiender uten personlig mot, fagkunnskap eller høyere idealer ved roret, kan enhver tenke seg fasitten.

Sverige som blir alene om den nordiske nøytralitet får neppe være i fred. For krigens mål er jo ikke et eller annet landstykke, det er inntet mindre enn å knekke den siste frie nasjon og den siste frie mann.

Men den som har en linje har også en vei. En nøytralitet må vernes og verges — det må de siste frie menn gå inn for. Og om svenskene følger seg ensomme på den nøytrale

Lønnsomt å arbeide

Fra og med april måned kan man i Vest-Tyskland regne med en senking av inntektskatten med 15 pct, melder finansminister Schäffer i Bonn. De nye skatteregler skal bli slik, at det lønner seg å arbeide og skattelettelsene tar særlig sikte på de middelsstore inntekter for å styrke middelklassen, de selvstendig arbeidende. Man ventet at dette tiltak skal stimulere tiltakslysten.

EVA OG EPLET

Da forfatteren Francois Mauriac kom hjem til Paris etter å ha fått Nobelprisen i Stockholm, traff han sin hjertevenn — den store predikant ved Notre Dame, jesuiterpateren Riquet.

— Ak ja, sukket Mauriac, — tenk hvor vakker verden ville ha vært idag, hvis ikke Eva hadde vært så glad i epler.

— Jamen, kjære Francois — sa pateren, — du må ikke tro at Eva var så særlig glad i epler. Hun hadde bare ikke noe valg, for eplet var den eneste forbudne frukt.

vei, så kan de trøste seg med Henrik Ibsens ord: Den er sterkst som står mest alene.

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. fra forr. nr.)

Det forunderligste av alt er norsk nasjonal holdning! Våre nasjonale kameleoner manifesterte det engang med å å være mer russisk enn russerne! I det stille, i søvnløse netter, er enkelte igjen begyndt å telle på knappene, — fordi det lykkelige vest-valg viste seg ikke å være så lykkelig. Men ennå i dag er man på velferdsstatens nasjonale høyfjell mer britisk enn britene eller mer amerikansk enn amerikanerne. Under den tyske okkupasjon hadde man både utenfor og innenfor Nasjonal Samling — folk som faktisk og praktisk viste seg mer tyske enn tyskerne. Vi husker dem med ubehag. — De går stille med dørene i dag, ENNA.

Ikke så med Knut Knutson Fiane. Han representerte i sin renhårighet — eller min oppfatning, den stride norsk-nasjonale fløy i NS med dype røtter tilbake i Noregs saga. Han var en så god nordmann

og hadde i gjerning vist en slik butt uavhengighet mot okkupasjonsmakten — at min første tanke like etter mordet var, at gjerningsmennene var dirigert av Reichskommisssar. Men nei. Det er gode, fjerntstyrte nordmenn som står bak. Høyest halset og skreke de nasjonale kameleoner, på nynorsk Gudbedre — mot norsk riksfornemmelses urokkelige målsmann — mot Knut Knutson Fiane. At landsmenn, kanskje til og med i behendig forvillet idealisme — lot seg hyre til å slakte og ribbe denne nordmann, som vilde alle vel, er atter et utslag av det tragiske, undergangsbetonte drag i Norges historie. Den blodige renning i veven og vevel som vi så vel kjenner fra slitungers, ribbungers, heklungers, baglers og birkebeiners saga.

Jeg — hans enke — ble på politisk basis innesperret, mishandlet, tilslutt straffet og ribbet totalt for hans og mine midler erhvervet FØR 9. apr.

1940 av en norsk domstol med dommer ARNULF og to bisittere. Først og fremst fordi jeg hadde arbeidet for å oppklare mordet på min elskede mann.

En splinterny, norsk arnulfsk lære om at det er straffbart for enker å medvirke til utgreiing av mord på sine ektemenn.

FIANE OG OKKUPASJONSMAKTEN

Fiane skrev ordrett: Tollbugata 23, Oslo. 29. juni 1944.

Herr justisminister kj. Riisnæs, Oslo.

«Forordning av 5. juni 1944 om skiping av tysk sivildomstol i Noreg er eit slikt overgrep mot det norske folket og den norske staten at eg går ut frå at alle dei norske ministrane set stillingane sine inn på at denne forordninga blir dregen attende. Optak i den leida bør koma frå Justisministeren, dersom det ikkje alt er gjort».

«Vidare bør det norske riksstyret krevja at dei tyskarane som er ansvarlege for denne forordninga skal fara frå Noreg og aldri få noko meir å seia i landet vårt».

«På denne måten vil ein venteleg kunna oppnå at RK (Reichskomm.) vert avvikla, so det nasjonale riksstyret vårt endeleg kan få den sivile makta i Noreg. Dette var som alle veit eit hovudmål for det nasjonale riksstyret, då det tok over styringa i Noreg 1/2 1942. Jamsfr den fråsegna Ministerpresidenten gav i samband med dette regjeringsskiftet».

«For meg står det slik at dette vil vera til gagn ikkje berre for Noreg men og for Tyskland og det nye Europa som vi vonar på. Det er heilt uskynleg for meg at Noreg med ei nasjonal-sosialistisk regjering i samarbeid med Tyskland har mykje ringare vilkår enn Danmark, der det ikkje finst noka slik regjering og der den sokalla samlingsregjeringa la ned arbeidet 29. august 1943. Danmark har framlei: ikkje nokon tysk rikskommisssar eller nokon tysk sivildomstol med ein tysk underdomar, som einaste domar i tvistemål millom ein tysk borgar og t.d. den norske staten eller Ministerpresidenten. Danmark har framleis vanleg diplomatisk representasjon i Tyskland, Finland, Ungarn, Romania o. fl. land.

Noreg har enno ingen slik representasjon».

Eg er viss på at dersom Hitler fekk kjenskap til denne forordninga om tysk sivildomstol i Noreg vilde han kalla RK heim straks. For Hitler vilde straks skyna kor uheppe og urett ei slik forordning er. Eg veit ikkje noko land som har vore utsett for ei slik audmjuking av målsmenn for eit anna land. I augneblinken vil forordninga skada Noreg, det norske folket og NS, men i lengda vert skadeverknaden størst for Tyskland.

Heil og Sæl
Knut Knutson Fiane».

FRA DEN INTERESSANTE DOKUMENTSAMLING SOM VISER FIANES INNSATS OG OMDØMME

«Studenternes innsamling til Rusland.

Kristiania 19. april 1920. Hr. stud. mag. Knut Fiane. — For det beløp på kr. 1300, — som De har innsamlet blandt telegrafkontistene i Kristiania overbringer vi Dem herved studentersamfundets hjerteligste takk.

For innsamlingskomiteen
Viggo Hansteen».

Gode og billige
BØKER

Det er ikke meget som er billig i velferdsstaten Norge, men fra oss kan De få en stor pakke gode bøker, både heftet og innbundet, nesten givendes.

Før kr. 20 sender vi 8 bøker, romaner reisekildringer og andre bøker.

Før kr. 10 sender vi 5 bøker. Tilsammen ca. 1400 sider. Før kr. 10 får De også 4 gode barnebøker (for barn fra 6-15 år). Alt sendes i postoppkrav og porto og oppkravsgebyr, kommer som tillegg.

Klipp ut denne annonse, skriv navn og adresse og send den til:

Salgscentralen for Bøker, Bergen

navn

gate, vei e. l.

poststed

Jeg bestiller: 20-kronerspakken, 10-kronerspakken, pakken med barnebøker.

(Stryk det som ikke passer)

Hvis De betiller alle pakker får De et helt bibliotek.

TØRRE BJERKEPLANKER
store dimensjoner, ca. 600 kub. fot, til salgs.

E. BLEHR

Slependen, tlf. 53 86 76.

Grunnloven og arbeidet for menneskerettighetene

3. artikkel

Vi har i våre to foregående artikler pekt på, at Europakonvensjonen om menneskerettighetene på viktige punkter representerer tilbakeskritt i forhold til vår eldgamle, i Grunnloven formulerte rettsoppfatning.

Dette er så alvorlig, at vi må komme tilbake til saken, selv om et par gjentagelser derved blir nødvendig: I: Vi citerte konvensjonens art. 15 hvorefter i krigstid eller i tilfelle av annen offentlig nøds-tilstand som truer nasjonens liv kan tas forholdsregler som avviker fra de beskyttelsesprinsipper, som er satt opp i konvensjonen (dog ikke fra forbudet mot slaveri, tortur og tilbakevirkende lover, se

artikel 15, annen del). Men det er nettopp i bevegede tider at beskyttelsen, f. eks. mot vilkårlig arrest eller mot ytringsvang, er nødvendig. Man må tenke på definisjonen av en bank: «En institusjon som leier ut til deg en paraply i dyre dommer, og forlanger den tilbake når det begynner å regne.» Eller, på den engelske William Pitts ord: «Nødvendighet har vært ledert ved enhver innskrenking av menneskets frihet.»

Nu har altså Norge vært med på å godkjenne at «nødvendigheten» kan anføres mot menneskerettighetene. For-

melt sett er ikke derved Grunnlovens garantiers bindende kraft også i krigstid osv. satt ut av kraft, men det vil bli vanskeligere å forsvare den mot angrepene.

2) Handlinger, som vel er rettsstridige etter folkeretten, men som ikke rammes av nogen norsk lov, kan etter Grunnlovens § 96 ikke straffes i Norge, for «Ingen kan dømmes uten etter lov, eller straffes uten etter dom.»

Dette var et i rettsstatene alminnelig anerkjent prinsipp *nullum crimen sine lege*.

Nürnberg-domstolen kunne ikke bruke en slik «gammel klisje». Den fastslo at rettsprinsippet ikke gjelder handlinger, som den internasjonale rett har erklært for forbryderske, selv om de ikke var belagt med straff da de ble begått. Om dette og andre Nürnberg-domstolens ny-skapninger sier en av Sveriges ledende rettslærde, professor juris Halvar G.F. Sundberg ved Uppsala Universitet:

«Det kan da være verdt å erindre om at noen tegn på at Nürnbergprosessens prin-

siper, selv av signatarmakterne betraktes som almenyldige og således rammer alle og gjelder for fremtiden, ikke fins. Dommene er engangstiltak, de seires oppgjør med de beseirede. Som sådanne kan de nok få prejudikativ betydning, men dette rammer bare den, som befinner seg på den tapende side. Dømmene er en i moderne former kledt anvendelse av den urgamle regel: *Vae victis*.

Men nu har Nürnbergdommen seiret i Europakonvensjonens Art. 7 hvorefter «Ingen kan dømmes for en handling eller unnlatelse som på den tid den ble begått ikke var straffbar etter nasjonal eller internasjonal lov. Denne artikkel er ikke til hinder for pådømmelse og avstraffelse av noen som er skyldig i en handling eller forsettlig handling som på den tid, da den ble begått, var straffbar etter de alminnelige rettsprinsipper anerkjent av sivilserte nasjoner.»

Her åpner seg rike muligheter for vilkårlige fortolkninger. Med den ene hånd gir man sikkerhet mot tilbakevirkning? med den annen tar man den tilbake.

«Joksemaker, pipelort, ta igjen og gi bort, slik sang vi på skolen til slik opptreden.

BØKER

Bestilling på litteratur av enhver art - også utenlandsk - mottas. Forespørsler besvares omgående. Hurtig ekspedisjon. Portofri forsendelse. Ratebetaling om så ønskes.

P. THJØMØE

Bokagentur

Boks 122 - Stavanger - Tlf. 21133

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

VEKKERUR

Kr. 19,-, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav. Urm. R. GJESSING Drammen.

«Fra Det Kongelige Justis- og politidepartement. Ekspedisjonschefen. Jr. 5567-280.

Herr sekretær Knut Knutson Fiane, Handelsdepartementet.

Herved meddeles at departementet har konstituert Dem til i året 1927 å tjenestegjøre som ekstraordinær protokollsekretær i Høiesterrett mot slik godtgjørelse som til enhver tid måtte bli bestemt bestemt. Om tidspunktet for Deres tjenestegjøren vil De få nærmere meddelelse.

Oslo, den 10. januar 1927.

Carl Platou.

Den store utvandrede nordmann og slektning av Fiane, som på eterens bølger nettopp ble lydet i Cardiff for sitt arbeid for den norske sjømannskirke, (som var reist av en annen av slekten) pund-millionær, — skipsreder og Olavsridder Ludvig Aadnesen — skriver nedenstående til ham:

«L. Aadnesen, 15. Avenue La Bourdonnais, Paris 10/10 1936. Kjære Knut.

Jeg maa sige Du skriver godt og den sort bør gjøre stor nytte i Norge. Folk som Knudsen og Tranmæl, vilde blive sat fast i Tyskland.

«Det er meget Du ikke gaar ind for politik, Du burde jo være skikket for det. Jeg har bedt min bokhandler i London at sende dig Citrines bok om Ruslands-besøk, han er jo chef for det Sosialistiske parti i England, jeg har ikke læst den, men en kritik. Bedste hilsener. Din hengivne

Ludvig Aadnesen».

Fra samme sted skriver skipsreder Aadnesen den 10. 1. 1938 bl. a.:

«Kjære Knut.

Siden jeg skrev til dig har jeg læst Din artikkel, den er ganske korrekt. Med hensyn til Europa, så blir det vanskelig med Checko-Slovakia, og tyskerne der, de (C.-S.) armerer seg med Fransk Finance, for ikke å snakke om de andre stater dernede, det bringer en til å tenke paa Bernhard Shaw's vittige replikk i sit skuespil Jeanne D'Arc for nogle aar siden, da Den Engelske Baron sagde: Selvfølgelig skal alle ha selvbestemmelsesret, naturligvis und-

tagen de som er under oss, da enhver vet at vi er indsat av Gud til aa regjere andre».

«Saa er det med dem alle. Jeg er bange for vi aldrig faar fred, det raker mot en ny verdenskrig, og da gaar sandsynligvis det nuværende system rent til bunds, spesielt i finans. Ja den dag den sorg. Din hengivne

Ludvig Aadnesen».

— — Jeg skylder sannheten å tilføye at Aadnesen ga uttrykk for misbilligelse av Fianes politiske holdning under okkupasjonen. Men han har latt høre fra seg siden frigjøringen og er fremdeles — mirabile dictu — «din hengivne».

«I samlingane åt NORSK ORDBOK vilde me gjerne ha bilete og livssoga Dykkar. De lyt gjera vel skriva upp noko, og senda, tek De med nokre minningar og meiningar, er det og velkomne.

For Norsk Ordbok
Sigurd Kolsrud,
professor».

Oslo, Drammensvn. 42,
27/5—1939.

EN MEGETSIGENDE SKRIVELSE FRA TELEGRAFSTYRET

«Telegrafstyret. J.—Nr. I. S. 1752/38.

Oslo, Den 22. august 1939.
Herr kontorsjef K. K. Fiane.

Rekneskapsutval.

Overingeniør Rynning-Tønnesen, kontorsjefane Sv. M. Mjøset, H. E. Stokke og K. K. Fiane, sekretærene Staff og Billing og hovudbokhaldar Sverre Eriksen er oppnemnde til medlemmer av eit utval som skal ha i oppdrag å handsama spørsmålet om rekneskapsordninga i Telegrafstyret med sikte på forenkling og lettare oversyn når det gjeld utgiftsføringa.

«Utvalet bør mellom anna sjå på om det vil vera føremålstenlig å gå over til same hovudoppstilling av rekneskapan som dei andre greinene av statsverksemda brukar».

«Kontorsjef K. K. Fiane er sett til formann for utvalet og vil kalla saman til fyrste møte ein gong ut på ettersumaren eller til hausten.

For Direktøren
Storstrøm

Leif Larsen».

FØR 9. april 1940 ser det altså ikke ut til at det har vært noen mangel ved Fianes faglige kvalifikasjoner.

«Arne Kildal. Nordmannsforbundet. Oslo (3) 27. mars 1940 Rådhusgaten 23 B.

Herr o.r.saksfører K. Knutson Fiane, Telegrafstyret, Oslo.

I sitt siste møte besluttet Nordmannsforbundets styre å nedsette en komité som skulde overvie muligheten for å få istandbragt noen lettelsler med hensyn til hjemvendte nordmenns skatter her i Norge. Jeg tillater mig å spørre om De skulde ville tiltre komiteen, som i tilfelle skulde bestå foruten av Dem av fondsmegler H. Skavang og undertegnede.

Zerbødigst

Arne Kildal.

Generalsekretær».

(Forts. n. nr.)

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. fra nr. 6, 7, 8, 9.)

SPØRSMÅL TIL LINGEKLUBBEN

Hr. kaptein William Houlder, Lingeklubben (Lingekompaniet), Casparis gt. 7, Oslo den 16. 2. 1953.

Angår: Det overlagte drap på min mann, kst. trafikksejef i Telegrafstyret, o. r. saksfører Knut Knutson Fiane. Oberst J. S. Wilson's sekretær henviser i skr. 15. 10. 52 til Linge-kompaniet....

«Når jeg tillater meg å sende denne forespørsel til Dem herr Kaptein Houlder — så er det fordi jeg ikke kjenner Lingeklubbens (Lingekompaniets) adresse, og fordi jeg ikke kan finne formannens — herr Jan Baalsrud's adresse, ei heller herrerne Eric Endre-ruds el. Øvre's.... Jeg skrev 13. 10. 52 til oberst J. S. Wilson, nåværende «Director of Boy Scouts International Bureau», London, leder av undergrundsarbeidet i det okkuperte Norge — med bønn om han kunne bidra til å å bringe lys i mørket. Jeg for-

sikret ham om at det ikke var hat, hevn, eller straff over underordnede gjerningsmenn, ordregivere, anstiftlere eller drapets beskyttere som sto i hodet på meg — men min manns eftermæle.... Ved tapet av ham er jeg ribbet på alle måter, og betydelig proletarisert».

I oberstens fravær i det fjerne østen, svarte hans sekretær, underskrift uleselig, (B. Lund) den 15. 10. 52 bl. a.: «I assume you have already approached competent authorities in Oslo, including the kompani Linge?» (Jeg antar at De allerede har vendt Dem til kompetente (angjeldende) myndigheter i Oslo, innbefattet kompani Linge).

«Derfor spør jeg Dem uten bitterhet: Har Linge-organisasjonen noen eksakt, konkret viten om hvorfor min mann ble skutt? De aller fleste jeg har spurt har svart, tilogmed Hjemmestyrenes Råd og oberstl. V. Evang. Om dem som ikke svarer på et slikt spørsmål fra en ulykkelig en-

ke, tillater jeg meg slutninger».....

«DET VEL KATEGORISKE SVAR

«L-klubben. Telefon 334765. Postgiro 127-12. Oslo 24. febr. 1953. Pløensgt. 3. Fru Alvilde Fiane, Maries gt. 12 c, Oslo».

«Fra herr William Houlder er Styret blitt oversendt Deres brev av 16. ds. Styret beklager å måtte meddele at det ikke kjenner noe til saken.

Hilsen for L-klubben
Dick Zeiner-Henriksen.
ZIHjr/JR

MELDINGER I ILLEGALE AVISER OM MORDET

«Radionytt» nr. 62. Fredag 22. september 1944. 4. årgang

«Ifølge en Stockholmsmelding ble Knut Knutson Fiane skutt igår morgen i Majorstuvegen i Oslo. Fiane var medlem av NS».....

«NED MED ALLE ANGIVERE!»

«KRIGENS GANG» 29.9.1944.

«Norge: Angiveren Knut Knutson Fiane, Trafikksejef i Telegrafverket, ble skutt torsdag morgen kl. 8,10 i Majorstuvegen».

Et pent innbundet eksemplar av KRIGENS GANG —

1943—1945, som angis å være en forsettelse av «Nyheter fra London» — er forært Universitetsbiblioteket med følgende håndskrevne påskrift: «Dette eksemplar er overlatt Universitetsbiblioteket og må ikke overlates til andre».

«Reidar» Harald Bakke.
Gunnar Eilert».

Under står: Mottatt av «Harald Bakke». Universitetsbiblioteket 31. juli 1947. Overbibliotekaren.

SPØRSMÅL TIL TELEFON- MONTØR BJ. WOLDSNES

Jeg har skrevet følgende til herr Woldsnes:

«Da De til en bekjent av meg skal ha uttalt at min mann Knut Knutson Fiane stadig vekk fikk telegraf- og telefonfolk arrestert i okkupasjonstiden og måtte drepes derfor, vil jeg gjerne komme med nedennevnte spørsmål: Kan De bevisse riktigheten av dette? Hvem har han fått arrestert og hvorfor? Får jeg ikke svar på dette brev innen rimelig tid, går jeg ut fra at det er løgnrykter.

Brevet er ikke besvart. — Dets datum er uteglemt på min avskrift.

I mai 1950 ringte jeg til telefonmontør W. og spurte om han hadde kjennskap til «lik-

videringen» av Fiane. Han svarte: «Ja, litt. (Stenografert). I Krijom-saken sa Krijom selv at Woldsnes ble arrestert i anledning mordet på Fiane. Herr W. var medlem av den illegale gruppe 830 S, hvilket er offentliggjort i T.T. — og skal angivelig etter hva det ble meddelt (i Telegrafbladet) ha gjennomgått tortur (bank og folklemmer?) i tysk fengsel.....

AVSLØRENDE PATEGNING I UTREN- SINGSSAK av sjef for HS's sentralledelse og dav. FOR- SVARSMINISTER J. CHR. HAUGE TIL RIKSADVOKA- TEN 8. august 1950.

Herr Hauge skriver:
«Det er på det rene at Knut Knutson Fiane ble likvidert av hjemmestyrene. Det er uklart om spørsmålet om likvidasjon på forhånd var forelagt Hjemmestyrenes Sentralledelse, men likvidasjonen var godkjent av ledelsen for «sikringstjenesten». Som årsak til likvidasjonen er opplyst at det ble ansett for godt gjort at Knut Knutson Fiane forsøkte å avdekke den telefonavlyttingstjeneste som Sikringstjenesten drev på Statspolitiet og Gestapo. Den»
(Forts s. side)

om forberedelsene til denne operasjon:

Admiral Sir Edwards Evans ble utnevnt som kommandant for sjøstyrkene som skulle til Narvik, og heiste den 4. sitt flagg på krysseren «Aurora». Dette skip tok sine første tropper ombord om morgenen den 7. april. En annen krysser som lå i Scapa, tok samtidig tropper ombord. En bataljon for Trondheim ble tatt ombord i en annen transport i Clyde, og de fire bataljoner for Stavanger og Bergen var plassert i fire andre kryssere som lå i Firth.

Man besluttet å sende slagkrysseren «Renown», viseadmiral W. J. Whitworths flaggskip, til støtte av mineutlegningene. «Hennes tilstedeværelse skulle skremme nordmennene fra å foreta noen motaksjon.»

Den britiske ordre med hensyn til kamphandlinger lød: Man skulle «avholde seg fra å svare på norsk ild, inntil situasjonen ble utåelig».

Den 7. april om formiddagen fikk imidlertid admiralitetet de første rapporter om en planlagt tysk aksjon mot Narvik. Om ettermiddagen samme dag oppdaget britiske observasjonsfly tyske krigsskip på vei nordover. Den britiske landgangsaksjon ble derpå avlyst. Admiralitetet besluttet at ethvert skip skulle reserveres for selve sjøkrigsringen, og at man ikke i noe tilfelle skulle ta noen risiko for en landgangs ekspedisjon før situasjonen til sjøs var avklart.

Resten av historien er velkjent.

T. K. Derry kommer imidlertid og-

så med enkelte kommentarer, som er av en viss betydning i forbindelse med vurderingene av forhistorien for 9. april 1940.

For det første:

Hvem var det som tok de første skritt for å trekke Norge inn i krigen?

T. K. Derry skriver derom:

I det hele tatt synes det som om Hitler selv betraktet okkupasjonen av Norge først og fremst som en defensiv forholdsregel.

«Den faktiske avgjørelse om å fullbyrde den var et resultat av «Altmark»-episoden den 16. februar.»

T. K. Derry nevner i forbigående at tyskerne ikke ga Quisling noen informasjon om deres planer. Dette stemmer overens med de opplysninger som nå foreligger her hjemme om Quislings opptreden den 9. april. Det var ikke Hitlers plan at Quisling skulle opprette noen regjering i Norge på det tidspunkt. Hans «regjeringsdannelse» den 9. april var en Köpenickiade, satt i scene av en eventyrlysten tysk agent.

Noen bemerkninger i denne britiske krigshistorie om samarbeidet med nordmennene etter den 9. april, eller rettere sagt om vanskelighetene ved samarbeidet, har også en viss interesse:

«De planer som general Mackesy hadde fått, hadde ennå noe av de perspektiver som forelå i de tidligere planer, hvor vi hadde regnet med at en britisk styrke måtte krysse norsk territorium på deres vei til Finland (via malmfeltene) ved å bringe nord-

mennene til føyelighet i stedet for med deres støtte.»

De gjengivelser av Derrys bok «The Campaign in Norway», som hittil har vært gitt i norsk presse har vært forholdsvis spinkle. For den som har gjort seg den møye å studere boka virker de tildels også en smule frisererte. Denne britiske åpenhet har for den nasjonale romantikk muligens hatt litt for mye bismak av kynisme. Noen vil kanskje også si, at det er et vitnesbyrd om mangel på patriotisme nå å ville ta forhistorien for 9. april 1940 opp til revisjon og ny debatt.

Vi ble etter den 9. april Englands og Frankrikes forbundsfelle. Det gikk også bra. Vi var med å vinne krigen. De fleste av oss spilte riktignok bare rollen som fluen som sat på lasset, men vi var i hvert fall med å vinne.

Nokså mange nordmenn ser med en viss overbærenhet på svenskene, som bevarte sin nøytralitet under den verdensomfatende kamp mot Hitlers aggresjoner. Vi synes herunder å overse at Sverige klarte å gjennomføre en linje som vi selv ikke maktet.

Nietzsche sier et sted:

«Dette har jeg gjort, sier min hukommelse. Dette kan jeg ikke ha gjort, sier min stolthet. Til slutt gir hukommelsen etter.»

Det er muligens en slik nasjonal stolthet som nå har den 9. april stå for oss, ikke som et nederlag for den politikk som vi søkte å føre, men som innledningen til et gløvedig av-

snitt av vår historie.

Dette kan være en av forklaringene til at mange i Norge nådig vil oppgi forestillingene om det uprovoverte tyske angrep.

Men det er også andre affekter som gjør seg gjeldende når vi skal skrive historien om vår nyeste fortid.

Var den 9. april 1940 et vitnesbyrd om at nøytralitet i vår tid ikke er mulig for en liten nasjon?

Eller var den 9. april 1940 et vitnesbyrd om at vår vilje til nøytralitet ikke var sterk nok?

Her står mening mot mening.

Disse brytninger er ekstra belastende fordi vi nå i de nordiske land står overfor problemer av tildels tilsvarende natur.

Det er også mulig at vi her er offer for videre forviklinger.

Er våre vurderinger av forhistorien til 9. april 1940 farget av vår stillingtagen til dagens løpende konfliktspørsmål? Eller er omvendt vår stillingtagen i dag bestemt av våre lærdommer eller av våre angivelige lærdommer av 9. april 1940?

Vi står i alle tilfelle i grumset farvann.

Det er vanskelig å svare på hva som er sannhet, hva som er skjønnmalerier, hva som er legendetannelser og hva som rett og slett er forfalskning i historieskrivningen.

Clio's bru er et skjørt byggverk.

Men det er neppe mindre vanskelig å gi svar på hva som er sannhet, og hva som bare er diplomati og hva som bare er propaganda i den spaltede verden som omgir oss i dag.

Domprosten som . . . . .

(Forts. fra side 1)

rige boende. Han skaffet dekkadresser til de unge som skulle sendes over grensen.

«En gang ble der begått et av de også herhjemme velkjendte overfall på en bil med rasjoneringsmerker. Særlig skamfull ser ikke domprosten ut, da han tilstår, at de fleste av merkene lå heime i hans leilighet, hvorfra de ble delt ut til guttene på skauen. Og sabotørene skulle ha penger, forstår De! En dag var det nå vel meget. Der skulle jeg skaffe 1 million i løpet av dagen. . . . Jeg gikk til en venn. Det går nok, sa han. Innen en time hadde jeg millionen. —

Jeg satte den halve i banken, men den annen halvdel tok jeg med meg i mappen og gikk avsted gjennom Oslo's gater med den. Jo, jeg var nervøs. . . .

«Hva mener De, skal Quisling dø?»

På dette spørsmål svarer domprosten:

«Ja, det er helt nødvendig».

Såvidt Flekkefjordsposten. Bladet har gjort seg fortjent av kirkehistorien ved å gjengi — forhåpentlig helt korrekt — dette lille fortryllende — geistlige bilde fra den geometriske tyske okkupasjon — tross alt, og det eiendommelige, klerikale raseri etter «Frigjøringen».

Fiksjonen som svandt . . . . .

(Forts. fra side 1)

de samtidig kunne besette de svenske malmfelter. Frankrike ønsket et skandinavisk operasjonsfelt som et mål i og for seg, de ville sogar risikere en marineblokade av Russland og erobre bl. a. Petsamo fra russerne, i håp om å holde hovedaksjonene borte fra den tysk-franske front. Det som ble vedtatt i Supreme War Council 5. februar 1940 var å ha for øyet (contemplate) to eller flere allierte brigader på den finske front «men som la hovedvekten annetsteds». Aksjonen bestemtes til midten av mars.

På veien til Finland skulle hovedstyrken lande i Narvik og gå langs jernbanen til Kiruna og Gällivare, videre til Luleå, to allierte brigader skulle stasjoneres langs denne linje siste del av april. En annen britisk styrke på fem brigader skulle kunne okkupere 3 havner i Syd-Norge for å sikre baser for det alminnelige forsvaret av Skandinavia og for å nekte tyskerne disse baser. Trondheim med Namssos skulle være hovedbasen, Bergen en betydelig subsidiær base og i Stavanger var hovedformålet å ødelegge flyplassen. Meget større styrker skulle holdes i beredskap for via Trondheim å stille til kamp i Syd-Sverige. Tilsam-

men 100.000 britiske og 50.000 franske tropper, 40 destroyere og the Home Fleet skulle beskytte konvoyene, dertil 6 1/2 squadrons fly og 4 squadrons tunge bombere. Det var store tall, men det var «den første og beste sjansen til å rykke initiativet til seg og forkorte krigen».

«Altmark»-affæren beskrives som en tilleggs-rettfærdiggjørelse for den lenge overveide aksjon mot Narvik-malmtrafikken. «Altmarks»-reise betegnes som en «forbløffende åpenbaring av misbruk av norsk farvann, som nordmennene hadde vist seg makteløse til å forsvare». — Men Narvik-aksjonen ble satt tilside for den større plan. — For denne krevet M. Daladier «une opération brusquée», — men englenderne drøftet pro og kontra for å kaste inn «frivillige for Finland» («er Derrys»), de håpet at Norge skulle akseptere dette og sogar ønske et fait accompli velkommen. Og så, i den 11. time, den 12. mars, mens Finland forhandlet med Russland om fred, ga Regjeringen approbasjon på instruksjonene om aksjon. Men selv da forutsatte planen «en viss grad» av medgjørighet fra den norske og svenske regjering. —

(Forts. i n. nr.)

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. fra side 5).

ne avlyttings-tjenesten var av vesentlig betydning for sikringen av de hemmelige organisasjoner. De som organiserte den, ville være utsatt for den strengeste straff, dersom de ble avslørt.

Såvidt herr Hauge.

I mai 1950 ringte jeg til statsråd Hauge og spurte om han hadde noe kjennskap til snikmordet på Knut Knutson Fiane. Til dette svarte han (stenografert med med det samme): «Jeg kjenner ikke til noen K. K. F. som ble likvidert, kjenner ikke det nav-

net. Til det svarte jeg: «Det navnet kjenner visst enhver gutt i gata». Hauge: «Likvidasjonen av K. K. F. kjenner jeg ikke noe til».

Som man vil ha sett av hans ovenstående erklæring mente han iallfall i august å kjenne atskillig til mordet, men da denne mulige politimesteransøker hører til de mange som ikke legger straffelovens mål på en forbyttelse — men politikens, kaller han det overlagte drap med et sivilt snikløp «riktig» politisk etikett for «likvidasjon». I sitt berømte skrift til Riksadvokaten av 16. mai 1947 bruker han det mer pompøse uttrykk eksekusjon om visse av den fjernstyrte «nasjonale» beaumonde anstiftede mord. En av Hjemmefrontens og herr Hauges mange dekkleiligheter her i Oslo under den Tyske okkupasjon var hjørneleilighet på toppen av Sorgenfrigaten 1. Derfra hadde man innsyn over mordstedet. En mistenkt — men falt «silent killer» — hadde sommeren og høsten 1944 skjul i Sørkedalsveien 1, oppg. 1, 5. etasje, ca. 400 m. fra åstedet. . . . .

Politimester Welhaven oppgir nåv. sjef på Raufoss amm. fabr. SIGURD BALSTAD — som leder av «Sikrings-tjenesten».

Jens Chr. Hauge henviste til at Sikrings-tjenestens ledelse har «godkjent» mordet på min mann fordi det, som han skriver, ble «ansett for godt-gjort» at han forsøkte å avdekke den illegale telefonavlyttingstjeneste. — Jeg finner det derfor dessverre nødvendig å kaste lyset på lederen for Hjemmefrontens Sikrings-tjeneste og tør be at man slår opp i Stortingetsmelding nr. 64 for 1950 s. 30. Riksadvokaten karakteriserer her «Sikrings-tjenesten i Norge» under okkupasjonen slik: «Denne illegale gruppe hadde sine hemmelige kanaler helt inn i det tyske politi, i fengsler og konsentrasjonsleirer, i post og telegraf-tjenesten» osv.

Som man vet var det innenfor Hjemmefrontens mer eller mindre selvbestaltede klikker, komitéer og grupper og blandt den lovlige befolkning delte meningen om landsgjerningen av sabotasje og drapsvirksomhet på det kapitulerte og besatte område, da den mer var i en stormakts interesse enn i det hjemmeverdende norske folks. Denne virksomheten måtte derfor fjernstyres.

På samme side kommer politimester Kr. Welhaven med en viktig opplysning for oppklaringen av drapet på min mann:

Mange nordmenn til Canada

«Nordisk Tidende» som utkommer i USA hadde den 22. januar i år denne artikkel:

I motsetning til hva tilfelle er når det gjelder USA, hvor det kreves garantierklæring fra familie eller venner som er amerikanske statsborgere, kan man nå oppnå emigrantvisum til Canada uten noen garanti eller andre papirer.

Det eneste som kreves er helseattest og at man er arbeidsdyktig. Man behøver således ikke å ha familie eller venner å reise til, idet man blir anvist arbeide av det såkalte Colonisation Department. Dette har behov for titusener av arbeidere i alle kategorier, fra funksjonærer til håndverkere og teknikere. Grunnen er den voldsomme ekspansjon som foregår i Canada og som vil fortsette i år fremover.

St. Lawrence-kanalprosjektet, som De Forente Stater og Canada nå samarbeider om, vil kreve titusener av arbeidere. Det vil medføre at 10000 tonnere kan seile fra Atlanterhavet helt til Chicago — 1500 miles inne i Amerika.

Det er en merkelig omveltning som i grunnen har funnet sted i Canada. Før og like etter krigen var det nesten et lukket land, unntatt for britene, med mindre man hadde familie eller arbeid å reise til. Disse bestemmelser var tatt både av politiske og religiøse grunner. Men så ble både parlamentet og folket industriminded og åpnet landets porter.

Man ventet at minst 30,000 reiser fra Storbritannia bare i første halvår i år. De kana-

«Endelig var det en gruppe, bestående for en vesentlig del av Hjemmefrontledelsens sikringstjeneste under okkupasjonen som ved frigjøringen hadde overtatt sikringstjenesten omkring landssvikoppkjøret, spesielt med sikte på oppklaring av forbrytelser (!) som måtte bli begått eller måtte bli planlagt av nazistiske elementer eller tyskere — organisert som en egen selvstendig gruppe under navn av «Sambandsavdelingen». Så skriver herr Welhaven: «Avdelingen ble ledet av midlert. politifullm. Sigurd Balstad, som hadde vært leder av sikringstjenesten under okkupasjonen». Herr Balstad ble etterpå rådmann i Kr.sund N og er nå avlsjef på Raufoss amm.fabr., V. Toten.

Skal jeg kunne stole på ovenn. dok. synes Sigurd Balstad å være medansvarlig for

diske passkontorer i Danmark og Norge mottar stadig visum-anspøringer og for å formidle denne trafikk setter Den Norske Amerikaline fra varen både «Oslofjord» og «Stavangerfjord» inn på Canada. Det blir bare en deviasjon på fire-fem timer, og da skipene som regel kommer til New York om aftenen og må ankre opp ved karantenasjonen til neste morgen, blir ankomsttiden den samme.

KASTEBALLEN —

Det upolitiske blad «Morgenposten» skriver:

I myndighetenes strev med å få endene til å møtes, har den almindelige mann lett for å gå til bunns. Han blir en kasteball mellom systemer og teorier, og planer, og føler seg litt hjelpeløs. Han bestemmer ikke selv, han får liten anledning til å følge sitt eget hode, selv i ganske små, dagligdags ting. Og her ligger en stor fare, som vel de fleste er oppmerksom på. Almindelige mennesker blir nødt til å nøye seg med det de får — med det som blir tildelt dem, de blir vennet av med å forlange noe, selv om det er aldri så rimelig og naturlig. På den måten blir de oppdratt i en slags lydighetsplikt, en passivitet og en rent ut sagt fatalistisk tro på et høyere menneskelig forsyn. Med det følger faktisk en slags avstumpethet. Vi skal ikke trekke konsekvensene videre av hva denne omformingen av det moderne menneske kan føre til — men at det er en betenkelig utvikling er sikkert nok. —

Et folk drar i krig for å bekjempe et onde — og i løpet av krigen erhverver det det onde som det drog ut for å bekjempe. (Jacob Burekhardt)

OGSA VI SOM LEVER i dag er frontsoldater i denne kamp (om retten), og hver av oss har sitt avsnitt å forsvare. Ansvar for utviklingen er derfor ikke statens og myndighetenes. Ansvar er vårt. (J. B. Hjort.)

min manns død. På side 81 St. m. heter det om herr Balstad: Da Balstad var på stadiere reiser både innen og utenlands og hans tid forøvrig var sterkt beslaglagt på grunn av spesielle oppdrag og samarbeidet, — særlig med British Security Service, — ble det daglige arbeidet med overvåkingen vesentlig ledet av Kjelstrup. (C. B. Kjelstrup, som nå er o.r.sakfører på Tynset).

Jeg har i et høflig rek.brev av 21. september 1951 stillet herr Balstad det direkte spørsmål etter å ha koblet ham sammen med ovenn. oppl. Jeg ba spesielt om å få vite på hvilket grunnlag «likvidasjonen» var bygget. Han har ikke svart. Brevet ble etterpå offentliggjort, uten reaksjon, så tydingen for herr Balstad vedk. skulle være sikker.

(Forts.)

ler ikke «gavmild» mot de norske. For melderer er det helt sikkert at han fikk eller forlangte og fikk opp til minst de 25-dobbelte av vanlig pris. Patriotismen var vel stundom glemt.

Så kom vel oppgjørets dag. Ja, det gjorde den, men ikke akkurat slik en skulle tro. Utakk er verdens lønn.

Han som levde et skikkelig liv og var en hedersmann i alle måter ble kastet i fengsel, hvor han svalt og hadde det ondt, legemlig og sjelelig. Senere ble han fratatt ca. 80-90% av alt han stte (han satt med utbetalt gård), fratatt stemmerett, vanæret og forhånet. Dette ble ikke gjort av bygdens folk, nei, det var Nygaardsvolds og Trygve Lies ut. fl. verk.

Og han som i krigens vanskelige år så helt «sviktet» sin selvvelgjelige oppgave — å hjelpe folket, denne mann slapp helt uskadt. Til og med slapp han den engangsskatt som hah så høylyd hadde for tjent. Det heter dog, at han fikk en liten mulkt, helt sikkert ubetydelig i forhold til bedriftene. Da det hele var forbi var denne karen igjen den store mann, blev ordfører og bygdens ledende person.

Slike tilfeller har vi sikkert tusener av i dagens retts-Nor-

ge. Jeg kan nevne mange, bare fra min egen bygd.

Men det hele går jo stikk mot all fornuft og all rettsskaffenhet.

Jeg spør: Hvor lenge skal vi behøve å kjempe mot fornuften? med en fri omskriving etter Wergeland.

Ritola.

«BITRE ORD FRA LIVETS SKYGGESIDE»

I det danske blad «Information», som var motstandsbevegelsens organ, skriver fullmektig ved sosialkontoret i Esbjerg, Svend Hansen, en artikkel om en 16-17-årig sønderjyde — som fikk fingrene i 5. malkvernen og nå er slått til vrak.

«Nå da besetelseslden er kommet litt på avstand, det såkalte «rettsoppgjør» noenlunde overstått, de verste krigsforbryterne benådet og de skikkeligste

forlenget skutt, de helt store vernemakere (dvs. krigsreneprenører) velsignet med milliontillakebetalinger og de helt små satt fra hus og hjem, vil de forhåpentlig ikke såre allfor mange å bli konfrotret et øyeblikk med noen i en viss forstand sympatiske betraktninger over en enkelt av de mange skjebner som kom ut av det store Ragnarok.

FOLK og LAND

Husk å fornye abonnementet

kr. 4,00 pr. kvartal, kr. 8,00 pr. halvår, kr. 16,00 pr. år.

Benytt postgiro nr. 164 50.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING

Namdal krets

avholder møte på «Kvitheim» i Grong søndag den 29. ds. kl. 16 (4). Møt opp mannjevt. — Orientering om dagens situasjon av kretslederen.

Wilhelm Hals.

Quisling

«Rusland og Vi, samt «Quisling har sagt» i god stand, heftet eller innb. kjøpes til gammel pris pr. kommisjon, send tilbud.

HEURECA T/W
Maridalsveien 205, Oslo
Telefon 38 06 08

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

VEKKERUR

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

GAVELSTAD GAARD OG PENSJONAT LAAGENDA-LEN har dobbeltværelser ledig i påsken. Pensjonspris kr. 16 + 10%.

Telefon Svarstad 58.

Flott solleilighet i nybygg, ved riksveg, 3 v. + kj. vannkl. adg. bad. I samme bygg, till. moderne verksted, 30—70 m². Megot rimelig leicavg. Bill. yrk.: Leveveg. Hurtig avg. nødv.

Forbundet

ønsker til spesielt formål i felles interesse å få kjøpt — eventuelt lånt ut for en tid — Norsk Rettstidende fra 1945, og følgende år. Da Rettstidendes redaksjon ikke er i stand til å skaffe tilveie eldre årganger, ber vi dem som er i stand til det, om å hjelpe oss. Det vil bety hjelp til selvhjelp. Oppgi pris og De vil få omgående betaling. Godhetsfullt send melding til

FORBUNDET

Kierschowsgt. 5, Oslo — Telef. 37 76 96.

Mordet på Knut Knutson Fiane

Den 22. september 1944 — dagen etter mordet på trafikksjef Fiane — ble montøren ved Oslo Telefonanlegg, Nils Evald Bekkevad og Kristian Lauréndz borte fra sitt arbeid, de rømte angivelig til Sverige. De vendte tilbake på frigjøringsdagen. I allfall var herr B. sterkt uniformert. — Han hadde formentlig øvet seg i krigskunsten (i Sverige?) med sikte på uniformert innsats etter den tyske kapitulasjon. Siden ble herrens karriere betydelig. — Lauréndz er forfremmet til telefonkontrollør og har hoppet olympisk over stillingene: Teleformann, tekniker 2 og 1 og teknikerformann. Bekkevad er kommet opp i gudenes krets, idet han er valgt inn som sekretær i Norsk Telegraf- og Telefonforbund. Her er herrerne Tormod Halvorsen og Harald Fondevik henholdsvis formann og nestformann. Disse redigerer også organisasjonens blad og har vist Fianesaken interesse på forskjellig vis, som man vil se. . . . .

UBESVART BREV TIL

«KARL» = LEIV HELGENSEN I TELEGRAFSTYRET
«Rek. Oslo, den 11. oktober 1952. Herr sekretær i Tele-

grafstyret Leiv Helgesen, — Sollisvingen 4, Lysaker. — Det foreligger nu opplysninger om Dem som tyder på at Deres person er av interesse i forbindelse med den pågående oppklaring av det overlagte drap på min mann. For ikke å gjøre Dem urett, ved en eventuell offentlig aksjon i saken, gir jeg Dem kerved anledning til omgående å fralægge Dem enhver befattning med drapet på min mann, trafikksjef Knut Fiane, det være sig direkte eller indirekte, eller overhode Deres mulige kjennskap til drapet.

«En hel del av Deres kolleger har ikke vegret sig for å avgi erklæringer. Hvis De ikke svarer antar jeg at tydingen blir klar. Alvilde Knutson Fiane, Maries gt. 12 c, — Oslo.

ERKLÆRINGER FRA SORENSKRIVER SVENDSEN, OBERSTL. V. EVANG

Hjemmestyrkens Råd.
«Forsvarsstaben 2. jnr. 6263/52. Oslo 16. oktober 1952.

Fru. . . . . Jeg har mottatt Deres brev av 12. ds. og beklager meget å måtte meddele Dem at jeg ikke kjenner noe

til den sak De nevner. Den er meg fullstendig ukjent, og jeg kan kun dessverre ikke gi Dem anvisning på noen som måtte kjenne til den, — V. Evang.

«Sørenskriveren i Vinger og Odal, Langeland pr. Kongsvinger den 21. oktober 1952. Fru. . . . . Jeg har mottatt Deres brev av 12. ds. — I avledning Deres spørsmål kan jeg meddele Dem at jeg ingen viten har om de nærmere omstendigheter ved Deres mann's død. — Hverken som leder av Rettskontoret i Stockholm eller i noen annen stilling har jeg hatt befattning med et drap av mistenkte personer som fandt sted her i landet. Jeg kjenner ingen nærmere detaljer hverken med hensyn til grunnen eller fra hvilke kretser disse tiltak ble satt i verk. — Jeg beklager meget at jeg ikke kan være Dem til noen hjelp i saken.

Ørbødigst
OLAV SVENDSEN

«Hjemmestyrkens Råd, Nordahl Brunsgt. 13, Oslo. 19. 11. 52. Fru. Vi har mottatt Deres brev av 25. f. m. — I besvarelse herav kan meddeles at de likvidasjoner som ble foretatt under krigen var militære beskyttelsestiltak, og er derfor militære saker. Hjemmestyrkens Råd er kjent med at Forsvarsdepartementet har avgitt uttalelser til Pålaleimyndigheten i flere slike

saker, derunder i saken angående overrettsasskfører Knut Knutson Fiane. — Hjemmestyrkens Råd som ble opprettet etter krigen, har ikke hatt noe med disse saker å gjøre, og kan bare henvises til Forsvarsdepartementets uttalelse. Ørbødigst for Hjemmestyrkens Råd B. Thorstensens.

FORELØBIG TAUSHET I FD

Denne henvisning til FD fulgte jeg opp i skr. av 21. nov. 52. Da spesielt om å få vite den militære grunn til at min mann skulle skytes i sivilt bakhold. På dette høflige brev fikk jeg ikke noe svar. På forespørsel svarte man at brevet ikke kunne finnes. . . . . Den 16. februar 53 gjentok jeg så brevet i rek. form til F. D., men i dag 11. mars ennå uten svar. Av Hjemmestyrkens svar fremgikk at ma nikke vet forskjell på militær krig, og sivilt snikmord i et kapitulert og totalt okkupert område. Det er uhyggelig at vi kanskje skal gå inn i en ny krig med en så fryktelig begrepsforvirring. . . . . Av mitt brev til F. D. siteres: «Da H. R. henviser til autoritativt utalelse fra FD i denne triste sak, tør jeg høfligst snarest be meg tilstillet denne. Mon det ikke siktes til erklæringer som tidl. sek. i HS's sentral. Jens Christian Hauge, — har søndt ut på

FD's ark, mens han ennå var betrodde å være forsvarsminister?

HVORDAN GENERALDIREKTØR H. E. STOKKE KOM INN I BILDET

Leif Larsen, nåv. trafikksjef i Telegrafstyret, leverte i sin tid følgende anmeldelse til landssvikpolitiet: Kontorsjef Stokke ble arrestert natten mellom 28/29. mars 1944. Han satt i 4 mndr., mens jeg satt 1 år, formelt fordi Statspolitiet hadde funnet en illegal avis hjemme hos meg. Vi antok begge at det var Knut Knutson Fiane som sto bak vår arrestasjon. (Uth. her). Denne ubegrunnede uriktige antagelse var nok skjebnesvangere for Fiane, som må ha vært helt uskyldig. Han skriver i sin dagbok:

«Onsdag 29. 3. 1944: Sm. (Sverre Mjøseth, Telegrafstyret) fortel at Jd. (Stokke) arr. av d.n. pol. idag tidleg. Uskyneleg. (uforståelig) For Jd. (Stokke) har vore LOJAL OG TENESTVILJUG HEILE TIDA. (Uth. her). Eg og Sm. (Mjøseth) skreiv straks til Statspolitiet, m.sp. om å få Stokke ut att. . . . .

Fiane hjalp alltid sine kolleger når han kunne, og «trudde godt om dem alle sammen til det siste! Han sa gjentatte ganger til min søster og meg under okkupasjonen, at når denne var over ville han fratre trafikksjefstillingen, som Leif Larsen etter skulle overta. Larsen hadde ventelønn. . . . .

Mordet på Knut Knutson Fiane

EN MEGETSIGENDE
REPLIKKVEKSLING DEN
28. 3. 51 I EIDSIVATING

I en «utrenskings»-sak mot en veltjent funksjonær D. L., som var mistenkt for å ha latt seg avhøre av Statspolitiet om Stokkes eventuelle befattning med mordet, og som på en opprørende urettferdig måte har mistet sin stilling — ble det stenogr. en meget sigende ordveksel mellom h.r.adv. Chr. Kjerschow og nåværende generaldirektør i Norges Statsbaner, Stokke. Av stenogrammet gjengis nedenstående replikker som etter mitt skjønn illustrerer den innstilling som kan ha ført til mordbeslutningen og som viser den feilvurdering hos Stokke, som kanskje ble skjebnesvanger: «Kjerschow: I de dokumenter som foreligger om dette er det nok så sterke antydninger om at De skulle stå bak Fianes død. Jeg vil bare spørre Dem nå: «Fikk dette forhold Dem bekjendt noen konsekvens for Dem? Stokke: Jeg kan ikke uttale annet enn at i tiden etter at jeg kom ut av fengselet og intill friggjøringen...» (bryter av). Nå kommer noen uinteressante bemerkninger, men så

brenner tampen atter: «K.: Anså De Fiane som en farlig mann fra motstandsbevegelsens synspunkt? Stokke: Ja. K.: Spesielt hvorfor? S.: På grunn av hele hans måte å være på. Når han først gikk inn for en sak hadde han ingen hemninger, og det var ingen grenser for hva han gjorde. Det kjenner vi til i målsaka. (Uth. her.) Det samme gjorde seg gjeldende når han ble besjelet av dette med NS».

SOM MAN SER GJØR
STOKKE INTET FOR A
BENEKTE ADVOKAT
KJERSCHOW.s ANTA-
GELSE FRA DOK. AT
STOKKE SKULLE STA
BAK FIANES DØD

Hadde Stokke hatt noe konkret å anføre mot min mann, at han f. eks. hadde fått funksjonærer i fengsel, eller endog opp mot muren, eller at han hadde hindret eller anmeldt visse avlytting av telefonsamtaler, måtte Stokke ha godgjort dette. Som begrunnelse for at Fiane skulle være farlig for illegallister, anfører han at Fiane i «målsaka» har gått inn med full kraft! Stokke trekker oppmerksomheten på seg ved

dette søkte påskudd. M. h. t. NS, så blandet ikke Fiane, meg bekjendt, politikk inn i tjenesten. Derfor er ikke denne infantile bemerkning rammende: «Det samme gjorde seg gjeldende når han ble besjelet av noe annet i livet enn å komme seg opp på gasjelisten og ha det «hyggelig» — det er kanskje gresk for en mann — som av en eller annen utenforliggende usaklig grunn ble sjel i en etat han ikke kjendte det minste til og midt for nesen på Statsbanenes egne avansementsberettigede... Her er det på sin plass å tale om «demokratiets» underkjennelse av fagstyrer, her ser man partibokens magi, altså det samme han i åpen rett har beskyldt min døde mann for: «Fiane satte seg selv i stillingen». Som man vil se tidligere har jeg bevist at Fiane var særdeles kvalifisert, men tidspunktet for forfremmelse var ikke populær... I Adolf Hoel-saken ble forresten opplyst at 10 professorer ble ansatt under okkupasjonen. De har sine stillinger den dag i dag: Per Augdahl, Anatol Heintz, J. P. Holtmark, Ingelbrigt Johansson, Gabriel Langfeldt, H. P. L'Orange, Nils Lid, Olav Middtun, Knut Robberstad og Leif Salomonson... Faglig forsvarlige okkupasjonsansettelser er selvsagt lovlige... De kan ikke

behandles som en nullitet, fordi vedkommende var medlem av NS.

STOKKE'S HALVKVEDEDE VISER OM FIANE
«Kjerschow: Var han (F) spesielt farlig innenfor Telegrafverket? Stokke: Ja, i høyeste grad. K.: Hvorfor det? Stokke: Telegrafverket har jo formidling av slike saker, at det er et strategisk punkt i en situasjon. K.: Var det ikke etablert en meget effektiv avlyttingstjeneste fra Telegrafverkets side? Stokke: Det kan jeg ikke uttale meg om». (Så kommer en replikkveksling som viser at Stokke intet håndgripelig har å fare med mot Fiane): «Kjerschow: var Fiane ute etter det? (Avlyttingen) Stokke: Alle visste jo at det foregikk mange ting, og at Fiane var meget effektiv i slike ting».

«K.: Var dere redde da han fikk stillingen som trafikk-sjef? Stokke: Ja, absolutt. — Forsvareren Osmund Landsverk: De satt fengslet i 4 måneder. Har De noe kjennskap til om det ble gjort noe som bevirket at De kom ut etter 4 måneder? Stokke: Nei. Forsvareren: Jeg spurte fordi Fianes dagbok viser at han arbeidet for å få Dem ut».

En ledtråd i aksjonen for å rense min manns minne finnes hos redaksjonspersonalet i de illegale aviser «Radionytt» og «Krigens Gang», som for henholdsvis 21. og 22.

september bragte meldingen om mordet som fant sted den 21. sept. 1944! Under meldingen skrev førstnevnte: «Ned med alle angivere». Som man så i forrige nr. festet «Krigens Gang» angiverbetegnelsen direkte til hans navn. — Som man vil se siden i nærv. artikkel omtalte nåværende o.r.saksfører P. Munthe-Kaas, Qslo, Fiane på en slik måte i en artikkel i «Morgenbladet» for 15. oktober 1947, at han utsatte seg for injuriersøksmål, hvori bevisbyrden for at min mann evt. var angiver påligger aretkrenkeren.

FRA FIANES ARBEID FOR
ARRESTERTE

Da det er satt ut rykter om at F. skulle være «angiver» og da generaldirektør H. E. Stokke i sitt tidligere siterte vitneprov i en utrenskings-sak — bygget opp en mesterlig bakvaskelse uten konkret innhold, skal jeg sitere fra Fianes dagbok:

«Torsdag 3-2 (1944): Eg har i dag skrive til Dr. jur. O.H.M., som kom til meg i novbr. 43 etter oppmodning fra min Riis-næs for å få oppl. om NS-folk i Tg.verket, og minne han om lovnaden til meg om å hjelpe til med å få ut hekta tg.folk, fyrst og fremst Wager og Steinskog. Sm. (Sverre Mjøsseth) hadde etter oppmodning fra meg sett opp brev til SD (Det tyske sikkerhetspol.) om same saka med framlegg om lauslating».

konges oppfordring til danskene om å støtte Tyskland og Finland i kampen mot Sovjet-Russland, og den svenske hjelp til Finland som ble sterkt fremhevet i pressen, styrket vår tro på at vår innsats var riktig og en del av en felles nordisk aksjon.

På denne tid var det ingen uten Londonregjeringen som talte for en aktiv innsats på annet vis. Denne regjerings autoritet var jo betydelig svekket etter at Stortingets medlemmer var gått fra hverandre og vi ikke hadde noen faste lovmessige holdpunkter her hjemme. Hva som rettslig var riktig, var ikke dengang så lett å fastslå for den menige mann, han så bare at situasjonen krevet aktiv innsats og handlet deretter.

Det er utvilsomt at frontkjempernes innstilling gjennnemgående var utpreget nasjonal. Selv om de var i tyske uniformer var det Norges vel som opptok dem fremfor noe. Ofte har vi opplevet at en øgende kamerat sist ord har

vært disse: «Hils hjem til Norge». Hvor enkelt og tydelig gir ikke en slik hilsen uttrykk for hva det var han kjempet og falt for.

Alle disse falne og deres kamerater som for en stor del sitter igjen med varige men etter kampen, hånes i dag, kastes i fengsel og æreskjelles som landsforrædere og landssvikere. På den måten er det i et hvert fall ingen som får dem overbevist om at de har gjort noe «galt». Man kan i det hele tatt ikke overbevise dem om det på noen annen måte heller.

Hvorledes skal man da bringe dem tilbake til samfundet?

Nu ser de endelig det opplyst som de hele tiden har kjempet for, friggjøringen av Norge; selv om det kom på en annen måte enn de selv hadde regnet med.

Det var yderst få som var forvilet da kapitulasjonen kom. De fleste så med tiltro på de nordmenn som nu skulle overta styret. De ville alle være med og bygge freden etter at selvstendigheten var

gjenvunnet. Men isteden ble de kastet i fengsel. De ble endog stemplet som noen av de værste og farligste forbrytere blandt dem som var satt fast.

Slik som det er i dag, fjernes man mer og mer fra det bestående samfund. Vi som sitter i arrest i dag, blir henviset til å gruble over og samtale om dette ene og for oss så avgjørende problem: Samfundets fiendtlige innstilling ovenfor oss, og våre egne framtidsutsikter.

Vi tror fremdeles på en rettferdig tolking av våre motiver og på en kommende forsoning og oppreisning. I steden for som i dag å utstøtte oss, burde man oppta oss som likeverdige borgere så vi kunne få anledning til å vise vår gode vilje. De erfaringer og kunnskaper vi har ervervet oss i krigsårene, kunne også komme samfundet til gode.

Landet ligger med bløden-de sår etter krigens herjinger og venfer-på innsatsberedte menn for gjenreisning. Hos oss ligger en ubendig vilje til

fortsatt innsats for landet. — Vi vil gjerne være med på de mest utsatte og krevende steder for å gjenvinne landets velstand.

Norges hær mangler i dag erfarent frontbefal. Mange av oss har nu over 4 års erfaring, det meste ved fronten i forreste linje, og alle har fått en grundig militær utdannelse: underoffiserer og offiserer har gjennomgått skoler og kurser.

Alle frontkjemperne kan selvsagt ikke skjæres over én kam. Hos oss har de under hele krigen stilltende vært klassifisert i tre grupper. Det overveidende antall har hatt beveggrunner som de forannevnte. Disse kan man alltid stole på, de vil alltid forbli tro mot fedrelandet. Det er disse jeg er talsmann for. — Den andre gruppen er eventyrerne; de som ikke hadde særs høye idealer, men som var med for å tilfredsstille sin lyst til spennende opplevelser, eller for egen vinnings skyld, personer som ofte bare var ute kortere tid, for etterpå å komme hjem og

spille store herrer. Det er først og fremst disse som har skapt frontkjempernes dårlige ry ved sitt virke og sin oppførsel her hjemme under krigen. Endelig hadde vi endelig forbrytere, personer med kriminelle anlegg, som enten var reist ut for å unngå straff for begåtte forbrytelser, eller som så en sjanse til utvidet virkefelt og økede muligheter gjennom en uniform og de rettigheter denne ført med seg. Denne gruppe var heldigvis meget liten.

De sterke nasjonale kjensler som har gitt seg utslag i de fleste frontkjemperes innsatsvilje, ligger like latent i dag. Vel er de skuffet og tyngt av at den vei de valgte å følge ikke førte fram. Men dette er ubetydelig mot den manglende forståelse som de i dag merker fra sitt eget folk.

Det er ikke vi som sitter inne i dag, som skaper de store sosiale problemer, dem er det myndighetene selv som skaper. De sperrer de unge villende krefter inn i fengsel (Forts s. side)

EN AV VÅRE KAMERA-TER, som studerer i Mellom-Europa, skrev nylig til en venn i Norge:

«— Jeg mener at nå er det gått så lang tid at det kan ha en hensikt å ta bladet fra munnen. I hvilken hensikt? — kan du vel spørre. Jo, den å vise at vi alltid har vært anderledes enn de nyere historiebøker fremstiller oss, og at vårt syn på mangt og meget kanskje ikke var så galt. —

Vi skal ikke lage noe parti. Men vi skal finne fram til et grunnsyn, vel i slett med det vi hadde — og så skal vi med all mulig saktighet og grundighet tjene sandhets saks.

VI har intet å skjule, intet å angre, intet å skamme oss

over. Det måtte da være at vi ikke fikk utrettet MERE den gangen det gjaldt mest.

VI er nok en av de meget få grupper i dette land, som ikke har noe å frykte av den rene, usminkede sandhet om vårt forhold, våre motiver og våre handlinger under krigen (og årene etter).

VI kan trygt ta bladet fra munnen.

Frontkjempernes VEI.

Endelig et ord i rette tid, i den 11. time!

Vi har nu gått her i noen år, i fengsel eller frihet etter den store, demokratiske freden og sett hvordan de nynasjonale har tullet bort vårt lands frihet og selvstendighet og skapt det om til en liten bondebrikke i det uhyggelige sjakkspillet som forestår.

De nynasjonale har gjort akkurat det de har beskyldt

oss for: — de har solgt seg selv og landets ungdom til å kjempe for interesser som står i strid med hvad det norske folk ønsker.

«Hafr» får sagt det forlående ord i artikkelen «Den rette vei?»

Slik han framstiller det, så er det soleklart at det må være slik. Og vi er utsett til å spille Polens og Tsjekkoslovakias rolle som bondoffer, vi og sannsynligvis Danmark.

Danmark har ikke felles grense med Sovjet, men det har vi, — og det kan komme til å dra ut før A-paktlandene får somlet seg til å plasere såvidt store styrker her at det kan sinke de russiske divisjoner.

Hvad skal så frontkjemperne gjøre?

Det bør ikke være tvil om at vi blev det vi blev p. g. a. bolsjevismen og de såkaldte demokratisk kriminelle disposisjoner i årene før den siste krigen. Det bør heller ikke være tvil om at vi er de samme som vi var, bortsett fra at noen av oss er blitt mer

eller mindre defekte. Noen fikk skutt av seg lemmer, fikk varig mén på kroppen, andre fikk psykiske skader i krigen, men helst av den etterpåkloke demokratiseringen i norske konsentrasjonsleirer og fengsler.

Er det offisielle norske styres vei vår vei? Frontkjempernes vei?

Til det vil jeg svare:

Det er eller burde bli en gylden regel at når du ikke vet sikkert hvad som er riktig, så se etter hvordan de fleste gjør. Og de fleste, det må i dette tilfelle være de samlede demokrater. Og når du ser hva de fleste gjør, så gjør du det stikk motsatte, for flertallet har bestandig urett.

Ivovfor skal ikke vi kjempe mot bolsjevismen nå?

- 1) Fordi vi fikk en dolk i ryggen fra vest forrige gang mens vi kjempet, og etterpå blev plyndret for arbeide, formue og frihet.
- 2) Vi har ikke myndigheternes tillit.
- 3) Myndighetene har ikke vår tillit.

4) A gå inn i A-paktens krigerforbund med Norges geopolitiske og militærgeografiske stilling er en dumdristighet som vi mener langt overgår våre evner som militærnasjon.

5) Vår vei er hverken vestens eller østens, den er NOR-DENS vei. For tiden er det bare Sverige som fører en nordisk politikk, de andre nordiske stater har mer eller mindre nødtvinget solgt seg til øst — eller vest.

6) Vi selger oss ikke til høystbydende, vi er ikke lanseknektter, men den nye tids politiske soldater.

7) Vi er ikke overbevist om at vesten vil vinne denne tredje verdenskrigen, fordi de sammen med østen tilslutt klarte å knekke det tyske militærvesen. Sovjet er den eneste som har vist militær og politisk klokskap hittil, selv tyskerne handlet ofte overilet og psykologisk dumt, derfor tapte de krigen.

8) Det er for sent å improvisere noen tyske divisjoner mot øst — det er for sent å opprette en norsk (nordisk) frontkjemperdivisjon.

9) I såfall ville de tyske divisjoner og vi bli satt på Uria-poster og ofret — til beste for hvem?

Ola O. Furuseth.

Mordet på Knut Knutson Fiane

H. E. STOKKES INNSATS

I T. T. nr. 9—1950 står om Halvdan E. Stokke på s. 246 noen setninger, som i forbindelse med min manns død vekker til ettertanke og til et konkret spørsmål:

«På et tidlig tidspunkt utpekt Telegrafverkets illegale utvalg ham til meg et betydningfulle oppgaver (uth. av meg) og følte seg trygg for at de ble ivarettatt. Han ble arrestert, men måtte løslates etter noen måneder — av mangel på bevis».

Denne gode attest er skrevet av en av de medsammen-svorne og mens Stokke med sitt friske, sjarmerende fylkesråvervesen lyste opp i landskapet som Oslos dynamiske ordfører i Rådhusets saler og kabinetter — Akershus — Heftyevillaen.... Som vi har dokumentert hadde Fiane den beste tro om ham, idet han skrev i sin dagbok om Stokkes «uskynelige» arrestasjon: «Jd. (Stokke) har vore lojal og tenesteviljug heile tida».

Og så gikk det slag i slag med herr Stokke — helt til generaldirektør for Norges Statsbaner.

•NEI, JEG VAR IKKE MED OG MYRDET FIANE.

I desember 1950 ringte jeg herr Stokke og spurte om han hadde noe kjennskap til mordet på min mann. Stokke må være blitt overrumplet, for han ble rar i stemmen og svarte litt stammende:

«Nei — jeg var ikke med og myrdet Fiane».

Men — dirigerte De ikke opplegget, herr generaldirektør?

Jeg har om disse spørsmål skrevet høflige brev til dav. ordfører Stokke 20. februar 1948 og 19. oktober 1951. Han har hittil ikke svart.....

DOMMERFULLMEKTIG MUNTHE-KAAS'S TVESYN PÅ MORD

Daværende dommerfullm. P. Munthe-Kaas er kanskje en av de mange jurister som under trykket av «jernhelens» og svingende, karrierebefordrende konjunkturer glemte strafferettens ABC: Likheten for loven, og at det alene er Straffelovens bestemmelser som avgjør en handlings straffbarhet, IKKE politiske konjunkturer, som gjør det ønskelig med raske, straffrie mord, som det må være strengt forbudt å etter-

forske, da de bærer ØVRIG-HETENS blanco-stempel: — ETT LEDD I MOTSTANDEN MOT FIENDEN.

Av det herr M.-K. skriver fremgår at han selv har deltatt på den «rette» siden og erkjenner seg indirekte medansvarlig i illegalitet, se Morgenbladet nr. 241 for 1947, s. 6. — Han blir dommerfullm. etter frigjøringen og lager en splinterny men grei sondring:

1. Det overlagte, straffbare drap på «gode nordmenn».

2. Det overlagte, straffri drap på «farlige nazister» og denslags. NB under okkupasjonen, hvor det okkuperte norske territorium IKKE deltok i militær krig mot okkupasanten. Hvorvidt han har fått medhold i dette sitt tvesyn på mord hos Jon Skeies etterfølger, den tilpasningsdyktige hr. Andenæs, vet jeg ikke

TO SLAGS RETTS-PRINSIPPER?

I anledning Munthe-Kaas's syn på menneskelig skrev overl. Johan Scharfberg med ovenstående overskrift i Morgenbladet 6. 10. 1947 bl. a.: «Man kan dra i tvil muligheten av å oppstille rettsprinsipper (et problem jeg ikke kan komme inn på her), men godkjenner man visse prinsipper, almenngyldighet, da kan man ikke ha et dobbelt sett innbyrdes motsatte prinsipper, ett til bruk i fred, et annet i krig. Nettopp under krig eller revolusjon er

det aller viktigst å holde fast ved prinsipper som da er i fare».

«Satte man fedrelandets frigjøring som den høyeste verdi — kunne man vurdere menneskelig og — enda mer — eiendom som lavere verdier og finne det riktig å ofre dem. Med et visst forbehold kan jeg godkjenne denne vurdering, dels allikevel for kaste mange likvideringer og sabotasjehandling som ufor-svarlige fordi de ikke gagnar formålet. Sabotasje mot tilvirkning av tungt vann på Rjukan godkjente jeg med beundring, men atskillig annen sabotasje fant jeg dels unyttig, dels skadelig (f. eks. togavsporingen ved Mjøndalen), dels endog forbyrterisk, således ødeleggelsen av Kures fabrikk, eller Aula-brannen. Dengang trodde de fleste at denne skyldtes tysk provokasjon, men etter frigjøringen har Morgenbladet opplyst at den ble anstiftet fra norsk hold og at gjerningsmennene er kjent. Hvilken nytte kunne den gjøre? Den bare voldte lidelse og død. — Jeg synes de skyldtes burde vært satt under tiltale».

Sivildrap og sniklapp under total okkupasjon, er selvsagt ikke krigshandlinger, selv om de utføres av modige og smarte fantomgutter i beu-monden, og «krigs»-dekoreres aldri så meget. Slike handlinger er ikke beskyttet av folkeretten. Dette er visstnok

selveste professor Andenæs enig i, som man ser. —

FREM OG TILBAKE OM MORD

av professor Andenæs.

Om «Okkupasjonstidens likvidasjoner i rettslig belysning» skriver herr Andenæs i Tidsskr. for Retsvidenskap, hefte 1, 1948, bl. a.:

«Under okkupasjonstiden ble et antall personer som var betraktet som særlig farlige for motstandsbevegelsen drept (likvidert) for å hindre dem i å anrette flere ulykker. Det nøyaktige tall er ikke kjent, men det er av Justisdepartementet på grunnlag av oppgaver fra Statistisk Sentralbyrå anslått til ca. 55. De fleste av de drepte var visstnok angivere og agenter, men det ble også farlige og aggressive politifolk.

«De fleste likvidasjoner ble foretatt etter ordre fra Hjemmestyrkens Sentralledelse. Selve prinsippet var anerkjent av Regjeringen i London, men de enkelte tilfeller ble, iallfall som alt overveiende hovedregel, avgjort her hjemme».

«Hadeland og Land for-hørsrett har i kjennelse av 11. oktober 1946 i anledning av Paul Stakruds død antatt «at organisert tjeneste i Hjemmestyrkene gjør en person til en militærperson i lovens forstand».

(Forts.)

Kuweit - eventyrriket

ved den Persiske bukt

En klok hersker leder hele den sosiale oppbygning

En kjempebrann har herjet flere oljekilder i Kuweit ved den persiske bukt og healet verdens oppmerksomhet på dette lille, men rike land.

Innerst i Den persiske bukt ligger sjeikdommet Kuweit som ledes av den kloke og fremskrittvenlige Abdullah Al Salem As Subah. Kuweit består av hovedstaden av samme navn og et ørkenområde fem ganger så stort som oya Gotland. Befolkningen er ca. 165 000 og bor dels i hovedstaden dels i oljebyen Burgan og utskipningshavnen Mena-el-Ahmadi og dels i fem andre bosetningsområder. Landet sakner skog og vann, selv ikke den minste bekk renner gjennom landet, som er henvist til å transportere vann langveisfra. Store

vannverk er imidlertid under anlegg både utenfor hovedstaden og i de andre tettere befolkede egne, og fremskrittet kjennetegner det lille land som har opplevd olje-eventyret.

Byen Kuweit ble grunnlagt i begynnelsen av det 17. århundre. Den har en ypperlig havn og vokste raskt som et viktig punkt på handelsveien mellom Tyrkiet og araberlandene. I 1889 stilte den daværende sjeik landet under britisk protektorat for å hindre at tyrkerne satte seg fast der i forbindelse med byggingen av Berlin-Bagdadbanen, og inntil de siste år levde befolkningen av perlefiskeri og båtbygging. Men så kom oljen.

I 1934 fikk Kuweit oljekompani, som eies av det britiske Anglo-Iranske oljekom-

pani og det amerikanske Gulf Oil Corp., konsesjon på å søke etter olje i Kuweit, og i 1938 fant dette selskapet de fantastiske rike kilder ved Burgan. Men så kom verdenskrigen og den første olje ble eksportert først i 1946. Utviklingen gikk så raskt at man nå regner med en oljeproduksjon i Kuweit på 40 mill. tonn pr. år. Her behøver man ikke å bygge de kostbare oljeledninger for å frakte oljen til utskipningshavnen, da oljekildene ligger bare noen få mil fra kysten. Og på grunn av de rike oljefunn og Englands konflikt med Iran har det lille Kuweit nå blitt det ledende eksportland på oljens område i Det mellomste østen.

Sjeiken av Kuweit har drevet en klokere politikk enn

sine naboer og har en avtale med oljeselskapet om 50 pct. av overskuddet. I 1952 fikk han således 300 mill. kroner for forrige års produksjon og regner med 750 mill. kroner i år. Disse inntekter er sjeikens personlige, men han anvender det meste til å gjøre landet til en virkelig velferdsstat. Han bygger ikke bare vannverk, men planlegger å skaffe befolkningen elektrisk kraft. Han bygger sykehus, sanatorier, klinikker, skoler og asfalterte veier og havnen vil om kort tid være en av verdens mest moderne. Han legger særlig vekt på skolevesenet, og det mest revolusjonerende er at han har gjennomført at selv pikene skal få gå på skole. All undervisning er fri, elevene får et måltid pr. dag, fritt skolemateriell, frie klær og legebehandling. For øvrig er all lege- og sykehusbehandling fri i dette land. Mange unge sendes utenlands for å studere. Sjeiken arbeider også for kvinnenes likeberettigelse med mannen, men det vil ta lengere tid.

Sjeiken Abdullah kom til

Takk for sist

Ukebladet «La Semaine l'AEF» som utkommer i Brazzaville i Fransk Ekvatorial-Afrika, inneholder forleden følgende rapport fra USA:

«De Forenede Stater er nesten 100 ganger større enn Central-kongo. Befolkningen består av 160 millioner nesten siviliserte mennesker, iberegnet Siouxindianerne og de siamesiske tvillinger. En liten republikansk elite har tilrevet seg retten til alle offentlige ansettelser».

Dette var en takk for sist for en beskrivelse i det amerikanske Magasin Times av Fransk Ekvatorial-Afrika som «halvville, omfattende pygmeer og de kvinner som blir fremvist i sirkus i USA og som utvider sin underleppe slik at den blir på størrelse med en suppetallerken. En liten svart elite er franske statsborgere».

makten i 1950 og tilhører det dynasti som har hersket siden 1756. Han var sin forgjengers finans-nærings- og sunnheitsminister og har som sådan tatt initiativ til de mange sosiale reformer som nå kan gjennomføres takket være en klok hersker og en klok politikk.

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. fra foregående nr.)

«At Hjemmestyrkene, iallfall som hovedregel, ikke var folkerettslig beskyttet, er klart nok. Vilkårene for at avdelinger av frivillige skal være folkerettslig beskyttet som soldater fremgår av Landkrigsreglementet til IV Haagkonvensjon art. 1. De er følgende:

- 1) at de kjempende har over seg en person som er ansvarlig for sine underordnede,
- 2) at de har et fast kjennetegn, som kan gjenkjennes på avstand,
- 3) at de bærer sine våpen åpenlyst,
- 4) at de under sine operasjoner retter seg etter krigens lover og sedvaner».

«Da okkupasjonsmakten har rett til å gripe inn ikke bare overfor aktuelle angrep mot dens sikkerhet, men også mot forberedelser til slike angrep — må en derfor anerkjenne en rett for tyskerne til å slå ned på Hjemmestyrkene ved arrestasjoner og krigsrettsdommer».

Såvidt professor Andenæs. Professor — jeg ber om å bli korrigeret, hvis jeg tar feil i den antagelse at De i sin tid innleverte til myndighetene Deres innstilling gående ut

på at likvideringsmordene — uten videre undersøkelser — skulle arkiveres?

I. DET OVERLAGTE, STRAFFBARE DRAP PÅ «GODE NORDMENN».

Herr P. Munthe-Kaas, som har forlatt dommerkallet og er o. r.saksfører i Oslo — skriver i Morgenbladet nr. 241 for 1947, s. 5 bl. a.:

«2. I sitt siste innlegg i nr. 233 tar dr. Scharffenberg opp bankrøveriene under krigen og drapet på bankkasseren Thomas Holm. Asbjørn Sundesynes i nr. 233 å ville forsvare disse ting. — Det får bli hans sak. Personlig er jeg av den mening at dette tilfelle må vurderes likt med drapene på ekteparet Feldmann».

«I begge tilfeller foreligger drap på gode nordmenn».

«At man i Holm-saken må kunne kreve en undersøkelse på samme måte som i Feldmann-saken er etter min mening innlysende». M.-K. legger diplomatisk til: «Dermed vil jeg ikke ha uttalt noen mening om den dom som ble avsagt». Akk, at vi må savne herr Munthe-Kaas's mening om Feldmanndommen. Friinnelsen av Feldmann-mor-

derne vakte almindelig forferdelse, selvom Hasselknippe skrev i Verdens Gang at «DE VAR SOLDATER». Det er vel å trekke soldaten vel langt ned! Å drepe et gammelt jødisk ektepar og rane dem, etterat morderne hadde påtatt seg å bringe dem i sikkerhet over grensen, kan vel aldri bli godtatt som krigshandling, selv av våre sivilkrigere? Visste drapsmennene om enda verre ugjerninger? Sto høye beskyttere bak? Hvordan fremkom de «gunstige» vitneprov? Gir dommen uttrykk for en anti-jødisk tendens i rettsstaten Norge? Når «DE RETTE» dreper, ser det ut til at de kan gjøre dette straffritt, — SELVOM det går ut over gode nordmenn.....

II. DET OVERLAGTE, STRAFFRIE DRAP PÅ «FARLIGE NAZISTER» o. l. Dette taler for et visstnok utbredt syn på menneske-liv — P. Munthe-Kaas — forsetter:

«En likvidasjon er noe ganske unnet. Dette var en straff som i første rekke rammet angiverne, og hvor den preventive virkning på disse hadde langt større betydning enn selve straffen (!!!) Formålet med en likvidasjon kunne være å rydde unna nazister som visste for meget, eller slike farlige desperados som kunne lede en eventuell motstand under frigjøringen.

Marthinsen var en slik type. Fiane, Horgen og Grande er typiske for de andre tilfelle».

Senere legger han for dagen at hans ærekrenkende uttalelse om min mann bevisbyrden for at han f. eks. var «angiver», hva ingen har godtgjort. Derimot har jeg i denne dokumenterte fremstilling påvist herrenes og hr. M.-K.'s manglende grunnlag for beskyldningen om angiveri..... DERFOR forlanger jeg min soleklare rett, hvis Norge i dag kan kalles rettsstat. — Jeg krever i min skrivelse av 16. okt. 1952 til kriminalsjef Kalltenborn en offentlig og upartisk, rettslig undersøkelse av det grunnlag som man har myrdet Knut Knutson Fiane på! Er dokumenter tilintetgjort, hva jeg ser man trøster seg med må de ansvarlige, f. eks. avdelingsjef Sigurd Baldstad — selvsagt for livet huske hva man bygger en slik forferdelig beslutning eller godkjennelse på.....

Herr Munthe-Kaas blander sammen begrepene, når han som svar til dr. Scharffenberg skriver i Morgenbladet nr. 222—1947:

«Krigen har i sannhet kommet oss på avstand når selv hr. Scharffenberg, hvis mening jeg setter så høyt — vurderer krigens handlinger med fredens målestokk. Han går i sin artikkel den 12. september inn for en offentlig undersøkelse av samtlige (Forts s. side)

Daværende dommerfullmektig P. Munthe-Kaas skrev til meg 25. okt. 1947 bl. a.: «Det er lett forståelig at både han og De vil ha en annen oppfatning om hva man forstår med en angiver, enn den som vi jurister idag

«som han hadde fundet det passende at lade ubesvaret». Midtgaard konkluderte med at han derved hadde stemplet seg som skyldig og ikke lenger var verdig til å bekle en post i FN. Etterat brevet var utsendt på dansk, ble det oversatt til engelsk og tilstillet alle faste delegerte for landene utenfor jernteppet. Hermed var hans dager i FN talte. «Det ble talt om ham, det er nok blitt tomt omkring hans benk, ubehagelig hvisken i krokene, direkte krav fra kompetent side: Anlegg renssessøksmål, eller De blir smidt ut. Men Alsing Andersen turde ikke ta stormen».

Det landsforræderske lig-

le en stor del av landets befolkning på den måte og bringe skjendsel over landet. Her er det grunnlag for flersprogede anklager for FN, og de vil også bli fremsatt. Landets fremtid avhenger av en ordning av disse forhold. Personer, i dette tilfelle Alsing Andersen, som handlet som skjedd, er naturligvis istand til å gjenta en slik handling hvis de personlig kan ha fordel av det. — Det er denne uhyggestemming som i dag hviler tungt over Danmark, slutter «Revision».

Vi kunne være tilbøyelig til å trekke visse sammenlikninger med forholdene i Norge. De kan alle sammenfattes i det ubesvarte spørsmål: Hvorfor skjøt ikke Måkerøy?

Flengende kritikk av den britiske politikk ved Norges-felttoget

I en omtale av den offisielle britiske beretning om Norges-felttoget av dr. Derry — retter den verdenskjente britiske militærforfatter, B. H. Liddel Hart i *The Listener* en skarp kritikk mot den britiske regjeringens politikk før tyskerne besatte Norge. Han skriver at de fakta dr. Derry legger frem gjør det nødvendig med en radikal revisjon av det bilde den britiske regjeringens talsmenn og propaganda gav dengang, og også av det bilde de britiske anklagere gav under Nürnberg-forhørene etter krigen.

Det førstes usannhet er forståelig på bakgrunn av krigen, men den fremstilling det fikk i Nürnberg er i virkeligheten langt verre, og vil dessverre gi Kontinentets kritikk av det britiske hykleri altfor stor berettigelse.

Det er liten trøst i at våre franske allierte hadde enda mindre skruper med hensyn

til aggressive aksjoner, sier Liddel Hart som konstaterer at de britisk-franske planer var preget av en usedvanlig hårdhudet mangel på hensyn til de lidelser som ville bli påført de skandinaviske folk.

I neste nummer av bladet bringer vi B. H. Liddel Harts artikkel i sin helhet.

Fianesaken . .

(Forts. fra side 5).

"likvideringer" under krigens».

Overrettsakf. Munthe-Kaas blander som så mange andre den daværende krig ute i verden sammen med okkupasjonsstilstanden i Norge dengang min mann ble snikmyrdet. Mord med «riktig» politisk etikett blir ikke regulær krigshandling og okkupasjon blir ikke krig, selv om også M.—K. påstår det.

kors så skrem gjort — f. eks. (frivillige sykeplede hjalp de såred Østfronten og det ker til de politis Tyskland, men ne til de politiske fa norske konsentr ne fra 1945. Altså t brøt folkerettens stemmelser ble pakker (bruddet i melsene skyldes m de ikke var opplyst rettens klare ord), dem som fulgte fo bestemmelser nekt sende noe. Og ikke herret i Røde kors liten finger for å i søstrene som satt so fordi de sitt rødeko løfte tro, meldte seg tjeneste i årene 194 nei, man har rett til kaste tvil om i alle norske Røde kors' u het. — — Nemesis.

II. ODELSRETT

I dag vil det vel nytte for bøndene å stere mot lover som v ke og tilslut helt o odelsretten (allerede sagt av undertegnede beiderpartiet omkring begynte å vokse på gru de belønninger et hvert lem av partiet — om d re satt ved makten — b lenet med — på de gru at det er brudd på G loven.

Nå vil man ha rett ti — aha, mine herrer! Nå gjelder eders eget skin deres hellige (ikke i odiø tydning) Skog og Jord er dere Grunnlovens vok — Men da det gjaldt no det helligste i ethvert s fund — rettssikkerheten være gitt tilfeldigheten voll — ved å oppheve Gru lovens klare bestemme om å gi en lov tilbakevirk de kraft — (ja det spørs ikke avstemningen talte h ⅔ av forsamlingen og der er opphevet?) — da deltok

Vestmaktens offensivplaner mot Norden

Nok en avsløring

Den svensk-amerikanske publisist Naboth *Hedin* omtaler i Svenska Dagbladet en bok som ifjor kom ut i New York og som behandler det amerikanske diplomati i årene 1937—40. Boken bærer titelen «The Challenge to Isolation» og den redegjør for både Tysklands og de alliertes planer. Forfatterne har hatt anledning til å studere amerikanske arkiver inkludert private telegrammer, brev og memoarer og boken, som er utgitt for den engelske forfatter T. K. Derry's avsløringer, stemmer helt med den når det er tale om de alliertes planer over Norden. Alle-rede i september 1939 hadde Churchill det travelt med å planlegge angrep på de bal-tiske land og Skandinavia og særlig ble det planlagt å av-skjære transporten fra de viktige norrlandske malmfel-ter til Tyskland. Vi siterer fra kapitlet om «Den skandi-naviske kampanjen»:

«Så sent som den 8. april meddelte høye tjenestemenn i den britiske regjering den svenske minister i London, at

man var blitt enig om den norske operasjonen av psyko-logiske årsaker, dvs. for å til-fredsstille franskmennene og for å redde Reynaudregjering-en. Franskmennene var uten tvil de fremste talsmenn for planen, som forefalt dem å gi et visst løfte om å avlede fienden fra den franske gren-se. Men selvom de tanksje ikke var anstifterne av pla-nen kom dog impulsen, som førte til det norske felttoget, fra de alliertes side. Det fins-nes ingen grunn til å anta at Hitler ikke var oppriktlig, da han gjenlagne ganger er-klarte at han foretrak Nor-ges nøytralitet».

«Fria Ord», som gjengir dette, spør om hvorfor ikke svenske bladkorrespondenter eller Tidningarnas Telegram-byrå har observert denne bo-ken som utkom ifjor. Og vi gjentar spørsmålet for Nor-ges vedkommede, selvom svaret ligger åpent i dagen. Det norske folk har ikke godt av å få vite sannheten om det som dengang skjedd. Det skal leve i forvissningen om at Hitlers «okkupasjon» av

Norge var et uprovosert an-grep og at de allierte, og da særlig Churchill, er uskyldi-ge som den hvite sne. Politisk er dette forståelig, da forti-elser er nødvendig for dagens herrer, men journalistisk er det ikke. Det svekker tiltroen til avisenes evne til å si sann-heten. Eller er den norske bladverden fortsatt under pisken og under sensuren?

Det er atskillig som tyder på det.

Litt statistikk

Forbrytelse eller ikke for-brytelse. Det kommer an på hvem som gjør det.

BOERKRIGEN

144,5 mill. englendere over-før 252 000 boere. Englen-derne brukte den brændte jords taktikk. Oppfandt konsentrasjonsleirene. 120 000 i konsentrasjonsleir lik 47 pst. av boerne. 8 000 kvinner og 14 000 barn sultet ihjel, lik 9 pst. av boerne.

VERDENSKRIG II

80 mill. tyskere 565 mil. an-dre folk. Etter englendernes målestokk skulle tyskerne ha sult 265 mill. i konsentra-sjonsleire og sultet ihjel 51,66 mill.

Pip.

Overrettssakfører

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

HADDE STALIN KOMMANDO-EN I OSLO?

Hija Ehrenburg skriver i en hyldestartikkel i «Sovjet-Nytt»: «Da fascismen truet selve kulturens eksistens, me-neskeverdets, livet, stilte Stalin seg i spissen for fri-helsarméen. Han førte kornmandoen over troppe-nø som reddet Europas og Asiens folk. Han hadde ogs-å kornmandoen over en annen armé, over heltene i de okkuperte land: parti-sianerne i Frankrike, Italia, Polen og Slovakia, de mo-dige sønner av Praha og Oslo, Athen og Tirana.»

MALURT I GLEDESBEGERET

Det hendte forleden at ukjen-te personer satte ild på en av den engelske armé oppsatt vei-viser som var forsynt med dron-ning Elisabeths monogram. I skolske nasjonalistiske kretser protesterer man mot dronningens monogram E—H—R. (Elisabeth II Regina) og sier at dronnin-gen i Skottland bør hete dron-ning Elisabeth I, da den første dronning Elisabeth regjerte for England og Skottland var blitt forenet. — For noen tid siden ble det «kjøvet» et sprengnings-attentat mot en postkasse som også var forsynt med dronnin-gens monogram. —

Det er således mange skjær i sjøen.

Skrivemaskiner

Et mindre parti Rheinmeta-k Portable med koffert og 1 års garanti ankommet. Pris kun kr. 562,— Avbetaling inn-rømmes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

VEKKERUR

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

BØKER

Bestilling på litteratur av en-hver art — også utenlands-k. mottas. Forespørsler besvares omgående. Hurtig ekspedi-sjon. Portofri forsendelse. Ra-tebetaling om så ønskes.

P. THJØMØE
Bokagentur

Boks 122. - Stavanger - Tlf. 2113

FOR SOMMEREN

søkes feriested ved sjøen. 2 voksne og 2 gutter 10 og 13 år. Brun Knudsen, Boks 1407, Oslo. —

Mordet på Knut Knutson Fiane

Ingen faglig eller menne-skelig uro synes å fordunkle klarheten i hans blikk der han skriver: «Jeg nærer ikke tvil om at man vil kunne komme til det resultat at enkelte av de likviderte i dag ikke ville bli idømt dødsstraff. (!) Muligens vil man også, skjont jeg tviler på det, bringe på det rene at folk er likvidert uten grunn. Hva skal imidlertid en slik un-dersøkelse tjene til? Er det meningen å trekke de «ansvarlige» for retten og grans-ke dem etter den fredsvur-dering vi i dag lar få innpass i hele vår rettsbevisshet?»

At rettsikkerheten kom-mer i fare og at det blir lavt under taket i tingstuen når folk med et slikt krimi-nelt syn på menneske-liv slipper til i dommerset-et er ikke rart. . . «Nei, la dis-se ting være gjemt og glemt i den utstrøking det er mulig! Offentlige undersøkelser har vi allerede nok av.»

— Ja, man hører jo at det

er en av de impliserte som taler for sin egen syke mor.

Men endelig hvister fru Justitia herr dommerfull-mektigen noe forstandig i øret:

«Dog er det ikke min me-ning at de pårørende skal være avskåret fra å få en lik-videring belyst, hvis de men-ner der foreligger en feiltagelse. . . Hvis påtalemyndig-heten etter anmeldelse for noen interessert, kommer til det resultat at likvidasjonen har vært en feil, må den ved en offentliggjørelse kunne rensvaske den avdødes minne, og de pårørende bør få er-stalning av det offentlige.»

Her hever Munthe-Kaas seg noe opp av sin illegalitet. Han skal roses for at han har hatt freidighet til å tre, offentlig frem med en lære om omgang med menneske-liv, som smartere kolleger i standen, som dengang fulgte med på ferden, nå kan pro-testere mot, etterat menne-skelivets notering atter er

steget noe i rettssalene, idet man er kommet i tanke om straffelovens bestemmelser om drap.

Er det ikke på tide at landets jurister og opinions-fabrikantene stiller og be-svarer spørsmålet, som for øvrig ble besvart bl. a. av fliv. regjeringsadvokat Jo-hannessen og Jon Skeie:

HVA ER LOVLIG RETT OG HVA ER URETT UN-DER OKKUPASJON?

«Skal hemmelige komitéer og rene bander kunne lage seg sin egen inappellable strafferett? Hvor står det juridiske fakultet i denne sak, som er av den største livsviktighet for hvert eneste menneske i dette land. . . Er det for å bli like «sterk» som motstanderen at man drikker dram på dram av hans ideologi - «nazismens», for å silere Nordahl Grieg. . . Hvor står det i straffeloven av 1902 at det er straffbart for en enke å søke å oppkla-re mordet på sin husband? Vessentlig for dette ble jeg straffedomt av byrettsdommer Erling Arnulf til 2 år og helt ribbøl. En av domsmen-nene stemte for ett år. — 5: juni, 1948 gjorde Høyesterett

den endring at frihetsstraf-fen fastsattes til fengsel i ETT år, med fradrag av 213 dager for varetektfengsel. Ribbingen opprettholdtes! Det var dommerne Stenersen, Gaarder, Holmboe, Skau og justitiarius Stang. . .

Så vidt jeg vet forsøkte ikke okkupanten og hans un-derordnede å legge nevne-verdig juridisk glasar over sine overgrep og mord, så folk visste hva det dreiet seg om!

De «patriotiske» likvi-de-ringsmord og andre ugjer-ninger har derimot skapt en farlig rettsforvirring og manglendt respekt for loven og dens tjenere, idet man har fått noen karrierebetonte lovsigemenn til å hale å dra slik i straffeloven at den bare dekker de ugjerninger som er begått av «nazister og ty-skere!» Kriminaliteten etter okkupasjonen er synlig pre-get av den rettsbevisstløshet som den konjunkturbetonte, straffri forbrytelse skapte.

Undertiden ser det ut til at visse illgjerningsmenn og deres ordregivere har hatt det norske rettsapparat i si-ne bukselommer. . . Har «Den hemmelige politiledel-se» med dens prominente

medlemmer gitt forhånds-sanksjon på mord?

...Er det her vi har nøkke-len som låser det overlagte drap på Knut Knutson Fiane inne i egyptisk mørke?

Herr P. Munthe-Kaas skrev noe oppmuntrende i oven-nevnte brev til meg av 25. 10. 1947 — selvom han etter min oppfatning setter saken på hodet m. h. t. bevisbyrden: «Hvis De mener å ha beviser for at Deres mann ikke var angiver bør De for øvrig umiddelbart henvende Dem til politiet og forlange at saken nøyaktig granskes. Er påtalemyndigheten enig med Dem kan De utvilsomt få Deres manns navn rensasket ved det offentlige dementi. . . Som De vel har skjont av fore-anstående har jeg ingen kjennskap til hvorfor Deres mann ble likvidert utover det at han sto på angiverlister under krigen og var omtalt i illegale presse som meget ondartet. Er dette galt er ogs-å min omtale i Morgenbla-det feilaktig. . . .

«At der er blitt skutt på Dem har jeg ikke hatt kjem-nskap til før mottagelsen av dette brev.»

Stille om . . .

(Forts. fra side 1)

for forbrødring mellom Ute- og Hjemmefront. Alle var in culpa. Der blev gitt et forhåndsmøte som omfattet alle «anerkjente politiske størrelser» og de kapitalister som de borgerlige er avhengig av.

Op så kom Fellesprogrammet. Det blev en dårlig handel for de såkaldte borgerlige. Man ofret først rettsvesenet. Så kom sosialiseringen. Et hundre og femti millioner blev tallet ut av den norske skatteborgers lomme for å ta knekken på domstolens anseelse. Vel anvendte penger! Man hadde riktig nok tenkt å bruke dem på å ta knekken på oss.

Hvorledes gikk det med statskirken? Var ikke den også verdifull? Den overlot

man til Berggrav. Han greide å ødelegge dens anseelse bedre enn noen bolsjevik. — Kirkefronten havnet i sin berggrav, hvor den hører hjemme.

Norge er et av de mest tilbakefallende områder i verden. Det burde nu ofre all sin kraft på en storrengjøring uten like.

Verdensvaktmester Trygve Lie er ledig på torvet. Han vet bedre enn noen annen hvor skitten skal finnes.

H. F. K.

Seierherrenes lov

OG DA GRUNNLAGET SVIKTET

Som et apropos til stortingsdebatten om «rettsoppjøret» — skal vi gjengi litt av de amerikanske Nürnberg-dommeres kjennelser i den store prosess mot de tyske ledere:

«Vi danner her et tribunal — hvis absolutte fullmakt og domsmyndighet beror på de fire beslutelsesmyndigheters vilje og makt. . . . I de punkter, med hensyn til hvilke det må antas, at kontrollrådslov nr. 10 går ut over de i folkeretten fastlagte prinsipper, beror tribunalets autoritet naturligvis på det, at de land overfor hvilke Tyskland har kapitulert betingelsesløst — eo ipso praktiserer sin suverene lovgivende makt».

Dette er hentet fra amerikannerinnen Freda Utleys bok: «Dyreløst hevns» som utkom i USA i 1949. Hun forteller der, at engledderne og franskmennene og eiendommelig nok også russerne etter gjennemsøkelsen av den første store prosess mot hovedmennene ble klar over at grunnlaget sviktet og at det Internasjonale Militærtribunal deretter oppløstes. — De følgende 12 prosesser ble gjennomført av amerikanerne alene. Det var, si kansk skuespill: Dommerne og er Freda Utley, et rent amerikanske statsborgere, forhandlingene fant sted under det

amerikanske flagg, de begynte hver morgen med et rettsmøte skalken ba om Guds velsignelse for USA, og selve dommen ble innledet med ordene: «De Forenede Stater av Amerika som anklager mot . . . som anklagede».

Freda Utleys bok er selvsagt ikke oversatt. Den er et for alvorlig vitnesbyrd om den store rettsvillfarelse i etterkrigsårene og gir et skremmende bilde av hva vi kan vente av den neste krigs seierherre.

ET FNUGG AV SANNHET?

En henrivende dame vendte seg mot sin bordkavaler og spurte: — Hva er Deres stilling?

— Jeg er fengselsdirektør, — svarte han.

— Nei, hvor det er vanvittig interessant, sa damen og så på ham med store beundrende viol blå øyne. Hvorledes blir man det? Begynner man som ganske alminnelig fange og arbeider seg opp igjennom gradene?

Et fnugg av sannhet? Ja, det kan man si, bare med den for-

FOLK OG LAND

Utkommer hver lørdag i Oslo

Redaksjon: Postboks 1407, Oslo. Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5 Oslo — Telefon 37 76 96

Abonnementspriser: Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år, kr. 15,— pr. halvår.

Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år, kr. 10 pr. halvår.

Utløst forsvrig: Kr. 24, pr. år, kr. 12, pr. halvår.

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter over en spalte.

Løssalgpris: 40 øre.

Bruk postgirornr. 16450

Sambandstrykkeriet A-S — Oslo

skjell, at man på en eller annen måte må ha hatt berøring med «Hjemmefronten» og da helst så snart som mulig etter kapitulasjonen. Det er kvalifikasjoner nok her på berget. —

Flukten fra . . .

(Forts. fra side 4)

bistand». Men det blev nok ikke tale om det. Dermed blev også grunnsetningen om likhet for loven brutt. Når hr. Arntzen undskylder seg med at NS-folk skulle straffes særskilt på grunn av sin ideologi, er dette en stygg tilsnikelse og heimebrygget jus hos hr. Arntzen. Vår rettsforfatning anerkjenner ikke den slags bar-

barisk jus. Er en handling en forbyrrelse, så er den forbyrrelse uansett den politiske oppfatning den handlende har — selvfølgelig. Hr. Arntzen har ikke holdt mål med våre tidligere riksadvokater. —

Advokat Henrik Berg uttalte i sin forsvarstale i Quislingssaken for Høyesterett bl. a. «Og Høyesteretts plass i grunnloven var ikke endret, men de lovlige oppnevnte medlemmer av retten hadde p.g.a. konflikt med Terboven nedlagt sine embeder. At dom-

felte og hans kolleger prøvde å skaffe en nødtørlig erstatning for Høyesterett, kan ikke betegnes som et forsøk på å forandre statsforfatningen. Såvidt vites forelå det for Høyesterett og dens grunnlovsmessige stilling ikke engang tanke på noen forandring». Dette sa altså en av våre beste advokater. Quisling blev da heller ikke dømt for landsforræderi eller høyforræderi for sin medvirkning til ansettelse av de nye dommere i Høyesterett, hvorimot disse blev

straffet som foran anført. Er det sammenheng i dette? Høyesterettsdommeren skulle naturligvis ha vært frifunnet bl. a. med den begrunnelse som uttalt av advokat Berg.

Det kunne skrives en hel bok om angrep på det såkaldte rettsoppjøret. Men hva jeg foran har anført er tilstrekkelig til å vise hvor skrapelig — og jeg har nær sagt — hvor barbarisk «rettsoppjøret» er. Hva sa så de forskjellige stortingsmenn om det?

Mordet på Knut Knutson Fiane

MUNTHE-KAAS'S SISTE KNALLER OM «ANGIVERI»

I ett brev til undertegnede, datert Kr.sand S. 29. 10. 1947 skriver den daværende dommerfullm. M.-K. nedenstående rystende linjer: «Videre må De være oppmerksom på at folk kunne bli oppført på angiverlister ikke bare når man kunne påvise et angiveri, men også hvis der var fare for angiverier eller forfølgelse av gode nordmenn.»

— Ja, fikk man de rette uvenner og trådte den mektige camarilla på tærne under hevdelse av norsk rettsorden, så kunne en slik ekte nordmann og Bjørnson-natur som advokat og overlærer Edmund Haug bli ført opp på listen av en Sam. Knutzen.

Likesså brutalt åpen som Asbjørn Sundes merktverdige bok MENN I MØRKET er

det — likeså fortjenstfullt og reallt var det av P. Munthe-Kaas å tre åpent frem fra illegalitetens tussmørke med sine ovenfor gjengitte mening i en farlig materie, som derved kunne settes under offentlig debatt. Det var ridderlig av ham å oppsøke meg personlig for å forklare seg. Derfor respekterer jeg ham, selv om jeg ikke deler hans oppfatning! For å bruke en overskrift av Scharf-fenberg nettopp i dette tema mener jeg at M.-K.s syn på det politiske mord utført med eller uten «Haugianske» eller Knut Møyens svarte masker betyr: *Opplysning av rettsbegreper!*

ADVOKAT ALBERT WIESENER'S ARTIKKEL «ANGIVERI»

Hr. advokat Albert Wiesener skrev én måned etter

mordet på min mann i stridskriftet Ragnarok's oktobernummer 1944 en etter min mening selvsynende artikkel «Angiveri». Jeg er i besittelse av en avskrift, men gjør oppmerksom på at jeg ikke har sammenholdt denne med teksten i vedk. art. Wiesener skrev bl. a.:

«Normalt vil ingen finne det galt at man varsler politi ved innbrudd eller overfall. Men i dag er dette plutselig annerledes som så meget under krigen. I dag er den konvensjonelle terror i Norge så sterk at folk flest ikke tør merde ett mord, — dersom mordet skjer den vedtatte veien. Da tør man ikke irekke angiverbetegnelsen på seg. Man kunne selv bli skyteskive i neste omgang. Og slik går det for seg at ikke ett menneske rører en finger for å stanse drapsmannen — når en politimann eller et partimedlem blir skutt ned på gaten. Man har den ledende og går ubekymret, eller i beste fall vettskremt videre».

«Så brer da nyheten om

det siste drapet sig over byen i en atmosfære av glad nyheten parret med sløv likegyldighet for sakens menneskelige og samfunnsmessige sider. Og i nyhetens kjølvann følger med usvikelig sikkerhet og himmelroende kritikkøsthet den hvermannsforklaring, at den drepte har vært et moralsk mindreverdige individ. Eller som det heter i terminologien: Han har vært angiver!»

«Med dette slagord dreper man sympatien for den dreperte og man rettferdiggjør gjerningen i publikums øyne. For «angiveri» står for folk flest som innebegrepet av alt som er sjofelt. Ja, det er noe så ubegripelig sjofelt at det nesten ikke spiller noen rolle om det virkelig er sandt. — Ingen vil nedverdige sig med nærmere å undersøke skylden hos den som er mistenkt for noe så sjofelt. Her godtar rettsvidens fortkjempere uten videre snikskyttens domstol».

«Det synes så selvfølgelig at vedkommende ble skutt — fordi han var angiver. — Det

faller ingen inn at slutningsrekken kan være omvendt. — Man går ut fra at han var angiver, fordi han ble skutt. . . . Jeg er ikke NS-medlem. Det har sine grunner. Men jeg er såvisst ingen jøssing. Og jeg har mange av mine beste venner i partiet. Jeg har atskillig personalkunnskap der, og jeg vet hvor billig den er den gjengse forestilling om at partiet består av «forrædere» og «angivere» i disse ords odiøse forstand. Det er fristende å spørre den gode borger eller borgerinne i Oslo: Var den eller den endog den av de snikskutte virkelige moralsk mindre verdige enn De selv — hvis dette skulle bedømmes nøkternt? Ividerdag kan De være sikker på det på forhånd? Hvor meget vet De i det hele tatt om den drepte? De som har nekter å omgås ham, snakke med ham eller overhode å kjenne ham? Har den tanke aldri streift Dem at motstandere kan være ærlige folk, selv om de ikke skjønner alle ting så godt som De gjør det?»

(Forts.)

Mordet på Knut Knutson Fiane

(Forts. XII)

DET NORSKE FOLK SKAL FA SANNINGA A VITE

Ovenstående var min manns valgsprog som han levde og døde av! Han arbeidet også i Granskingskommisjonen av 1943 for å skaffe vårt folk sannheten. En fremstående mann som følger denne sak med interesse — mener visstnok at Fiances død bl. a. skyldes hans søken etter sannheten i et høyere genealogisk spørsmål av interesse for det norske folk.

Fiances arbeidshypotese var at begivenhetene som førte til 9. april 1940 var et naturlig ledd i utviklingen av et folkebedrag som med *dobbelte* lenker forøytet statsskipet Norge til Englands skjebne.

For Granskingskommisjonen forelå det noen viktige erklæringer. Fiane hadde fått i oppdrag å reise til Danmark i begynnelsen av oktober 1944 for å tale med innviede i ovennevnte genealogiske spørsmål. Intetatenende som han var om de fjernstyrtes summariske melodier og kriminelle brutalitet gikk han åpenlyst på påsskøtoret og bestilte pass til Danmark. Nå var hans livsmål full. Han hadde betrådt den innerste sirkels hemmelighet, som gir en utfyllende bakgrunn for 9. april? Han måtte vas. Men grunnen kunne ikke fortelles folket. Derfor konstruksjonen om "angiveri"?

Men Fiane har seiret i døden. Det norsk folk kommer til å få vite sannheten! Inlet er sikrere enn at popularitetens bølgekam kommer til å briste med et tordnende brak. Et forsonende og løfterikt trekk i et ellers sorgelig bilde er holmenkollhopperens, — kronprins Olav's vilje til å dele skjebne med det norske folk under den tyske okkupasjon. Hans nasjonale samvittighet må ha vært ren. Han fryktet ikke folkets dom. — Men han ble truet avgårde. Men kanskje hans mandige dissens i lengden, var gunstigere for kongehusets fremtidige skjebne, enn den flukt som han mot Johan Ankers innstendige råd ble tvunget med på. —

Men våger Kronprinsen nå i den indre sirkel å heve sin stemme mot den vedvarende sosiale ødeleggelse av uskyldige? Våger han å gi den for tiden servile presse et vink om at Norges fremtid krever at sannheten blir synlig i

spaltene? Ellers mener kronprinsen at den britiske general J. F. C. Fuller har rett der han skriver i "Memoirs of an Unconventional Soldier: "Er det noe som leder til fremgang i livet, så er det evnen til å kunne lyve på en overbevisende måte. Det å være en født løgner, dvs. det å være fylt av en naturlig motvilje mot sannheten i alle dens mange former — det er jeg sikker på er den brede vei til rikdom og berømmelse, skriver Fuller, en av Englands store, ukonvensjonelle soldater.

Det er en gåte for meg at nordmennene med en slik fahatisme kopierer alt det tvilsomme i England, bl. a. "silent killing". Men hvorfor kopierer ikke norske dommere den britiske dommerstand i den uavhengighet og ulyst til å la seg imponere av en parts glimrende sosiale fasade? Nettopp der er den britiske dommer på vakt! Har jugged og juks i den såkalte norske beaumontde nesten fritt spill i norske rettssaler? Inspireres denne betatthet overfor gullfasaner av representanter for en oppadstrebbende påtalemyndighet? Hører innenatlesning i loven og uavhengig ikke sammen med karriere i det norske rettsvesen i dag? Står en direktør for Denofa alltid til troende i en norsk tingsal? Gjør han det i en britisk?

Ulikheten for loven i Norge nærmer seg nå klimaks! I de avsluttede grandiose gallafestligheter, hvor utenlandsk presse skrev at visse forholdsregler minnet om den redde diktators — der spilte ugranskede mistenkte for mordet på min mann en glimrende og fremtredende rolle, samtidig som Dagbladet bebuder rettssak mot en av o. r. sakfører Kåre Schoteligs av smarte balmenn forvillede mordere.

Dette mord skal jo aksjoneres av en eller annen statsadvokat som har avansert på sine meritter og sin stilling til det "rettslige" og faktiske grunnlag for "rettsoppjøret" — og fordi ugjerningen hadde "galt" politisk fortegn! Mordet på min mann tror man å kunne overse. — fordi det hadde "riktig" politisk etikett!

Men man tror feil! — En storm vil komme i denne ugjernings spor. Hvis ikke den krevde offentlig-rettslige

undersøkelse kommer, utført av *ukompromitterte* lovens jenerere nota bene. Min manns minne skal offentlig renses. Det er mitt lovlige krav. — Man skulle tro at det i Norge var slått en strek over rettsutviklingen fra enevoldstiden og til 9. april 1940!

KNUT MØYEN

Jeg forlanger konsulent Knut Møyen, Kirkeveien 69, Oslo, offentlig-rettslig undersøkelse for delaktighet i mordet i hans egenskap av daværende sjef for Milorg for Oslo og Østlandet. Hva vet Knut Møyen om mordet og *hvorfor* det skulle utføres? Jeg sikter ham for delaktighet i mordet og oppfordrer ham innen 1. juni d. å. offentlig å frallegge seg enhver befattning med eller kjennskap til min manns død. Hvis han tier, tør jeg anse min konklusjon sikker! Og den bør herr Møyen og visse andre tenke mer på. En enkes vanmakt varer ikke evig. —

MORDERNE LA FLERE DAGER PÅ LUR

To-tre dager før mord-dagen 21. september 1944 ringte en kultivert stemme om morgenen ved 8.30 tiden og spurte om "Knut" ikke var gått på kontoret. Jo, svarte jeg, han er gått på kontoret til vanlig tid. Jeg fant oppringningen mistenkelig og ringte straks min mann. — Han sa at han måtte ta trikken, da han var blitt heftet på gaten med en samtale. — Han gikk altså ikke sin vanlige rute opp bakken i Majorstuveier der morderne ventet ham med sine importerte dum-dum projektiler, som nådde sitt mål noen dager senere.

HVORDAN STATSADVOKAT HAFTING MØRKL SAKEN

Efter at advokat Alf Monsen hadde nektet meg å få se dokumentene i min manns sak som han hadde fått utlånt, henvendte jeg meg til Oslo Politis daværende politiske avdeling, men ble også der nektet å se papirene, som altså *dengang* må ha inneholdt graverende ting for gjerningsmennene? Gjennem undersøkelser fikk jeg greie på at statsadvokat Hafting hadde likvideringssaken til behandling. "Efter oppdrag" fra høyere hold naturligvis. Jeg ringte til herr Hafting og fikk snakke med ham personlig. Han nektet meg å få se papirene. Jeg spurte så om jeg ikke kunne komme ned på hans kontor og se dem der. Også dette ble nektet meg.

Hvor i norsk lov finnes

NYSALTA TORSK i tønner innveiet netto 100 kilo i res inklusiv emballasje meget rimelig, handlende kr. 1 forbrukere kr. 160,00 inkl. tdr.

NYSALTA UER — leveres i tønner innveiet netto 90 Pris til handlende kr. 126,50, til forbrukere kr. 137,50.

NORSK ISTERILD — Kleppflis m. m.

PRIMA BEINFRI TORSKEFILET — leveres i nye tønner innveiet netto 110 kilo for den lave pris av kr. 180,00 til handlende og kun kr. 200,00 til forbrukere. — Delikat vare — beinfri.

OTTO OTTESEN HAVNERAAS A/S
Telefon 1630. Telegr.adresse Havneraas, Kristiansund N.

Det hender så mangt

På en holdeplass for droser i Oslo, mottok en av karene fra sentralen e nordre om å kjøre til oppgitt adresse og hente fru S.

Komfiet til stedet, kommer der uten eldre dame, hilste søtt og plaserer seg i vognen. Hun smisket og var folkelig søt og god, roste vogna for at den var svært fin osv.

Der utspandt seg følgende dialog mellom henne og sjåføren:

Fru S.: «Men jeg har kjørt i en fin vogn før — det var vognen til Quisling».

Sjåføren: «Jasså De?»

Fru S.: «Jadda, ja De vet vel hvordan det gikk ham?»

Sjåføren: «Ja, det ble jo dødsdom det!»

Fru S.: «Ja det ble det. Og det var min mann som dømte ham».

Sjåføren: «Det høres ut som De er stolt av det?»

Fru S.: «Naturligvis er jeg det.»

Sjåføren: «Min bestefar fikk avskaffet dødsstraffen her i landet, det er jeg stolt av.»

Fru S.: «Ja så De. Men hva heter De da?»

Sjåføren: «Jeg heter H. Min bestefar på mors side het T. Han var stortingsmann i 25 år, derav 16 år lagtingets president. Han la fram for Stortinget forslag om å oppheve dødsstraffen og fikk det vedtatt. Deres mann fikk innført den påny. Var jeg Dem, frue, så ville jeg ikke snakke så høyt om dette.»

Fru S. var taus under resten av kjøreturen.

hjemmel for å nekte en enke å se dokumentene i saken om mordet på hennes mann?

Forligger det også her en for myndighetens befriende betenkning av en norsk juridisk professor?

(Forts.)

TANLEGE MAAMØN
Hansteensgt. 2. TEL. 44 36 99.

VEKKERUR
Kr. 19,—, 21,75,—, 23,75,—, 25,75,—, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot opptrykk. —
Urm. R. GJESSING
Drammen.

Overrettskjøper
Ketil Harnoll
Munkedamsv. 5, Oslo
TEL. 42 21 80

Skrivemaskiner
Et mindre parti Rheinmetall Portable med koffert og 1 års garanti ankommet. Pris kun kr. 562,—. Avbetaling innrømmes.
SVERRE JACOBSEN
Liseng.

HALLO SE HER!
Vinner De ikke på tipping? Skriv da til meg i Fulltreff flere ganger årlig.
JENS AASAND
Kjær, Barkåker st.

KOMMER DE
til Rissa så besøk oss Sportforretning — Bensinlasjon Kafé.

BJARNE SVENNING A/S

BULL-DOZER
Vi påtar oss planering, utgraving, vegarbeide, nybrott o. l. med 10 t og 18 t bulldozer.

FALCH ANLEGGSDRIFT
Skippergt. 44, 3 etg. Oslo.
Telefon 41-63 03.

ENSLIG DAME
(helst tidl. NS) kan få hyggelig opphold fra ca. 1. juni hos ektepar (tidl. NS) i vakert hjem på Sørlandet mot å arbeide i huset.
Bill. mrk. «For sommeren» til bladets eksp.

ØNSKER
stifte bekl. med en bra mann i 55 års alderen. En med interesse for handel ønskelig. Gjerne forhenv. NS.
Bill. mrk. «Bra utseende» til bladets eksp.

Mordet på Knut Knutson Fiane

Påtalemyndigheten vil ikke granske snikmordet

Riksadvokat Aulie uttaler at det er intet som tyder på angiveri i sakens dokumenter.

Riksadvokaten og statsadvokaten henviser til professor Andenæs

De skyver saken fra seg som krigshandling som sorterer under forsvarsdepartementet eller general Hansteen

Fru Alvide Knutson Fiane, Mariest. 12, 1. etasje, Oslo.

Ad begjæring om undersøkelse i rettslige former i anledning av Knut Knutson Fiane's død den 21. september 1944.

De underrettes herved om at Deres begjæring er fore-

med sitt vrøv! Pygmeen med folket bak seg mot den ensomme gigant. Det var Quisling som var den gode nordmann, som søkte å spare folket for de lidelser den såkalt «lovlige regjering» påførte det. Kan en regjering av menn som forråder sitt land være lovlig? Stille om rettsoppgjøret, het det siste gang man pratet om det i Stortinget. Ja vi forstår så godt hvorfor det må være stille. Det står om friheten for de virkelige skyldige, de som ennå lever. Det står til og med om ting man ikke lovlig kan skrive om.

Vi tar selvsagt ikke lenger noe hensyn. Tør noen dommer nå la seg utlåne til påny å pådytte oss «at tiltalte måtte ha forstått» en hop med løgner og krigspropaganda. Tør en dommer nå beskyldt T. K. Derry og Lidell klart for å lyve når de erklærer at det var England som sammen med Frankrike overfalt Norge og fremtvang Hitlers beslutning om å verge sin nordflanke?

Det må nå være dommernes plikt å kreve gjenopptagelsen av saken mot de uskyldige domte. Vi tillater oss nemlig å tro at storparten av de jurister og legmenn, som nå sitter med ansvar, i alle fall den gang oppfattet Tykkland som angriperen, Uten løgnen om det tyske overfall hadde landsvikoppjøret ikke kunnet finne sted. Denne løgnen er nå avlivet, men fabrikanterne er fremdeles i live, de som nå i 13 år har solet seg i sine egne løgne og latt seg dekorere for sitt landssvik.

Vi ønsker dem bare et fortsatt langt liv, men i den skam de selv har påført seg.

H. P. K.

lagt Oslo Statsadvokater som har gitt følgende påtegning: Sendes med vedlegg til herr Riksadvokaten.

Nærværende sak har på grunn av presserende arbeid ikke kunnet ekspederes tidligere. Derfor kommer at jeg har foretatt en del undersøkelser om de rettslige spørsmål som oppstår i forbindelse med okkupasjonslidens «likvidasjoner».

I et rundskriv fra Riksadvokaten av 15. oktober 1945 er det uttalt at likvidasjons-saken skal etterforskes så langt som det er nødvendig for å få brakt på det rene om den handling som saken gjelder, er begått som et ledd i motstand mot fienden og som følge herav må ansees som rettsmessig, men heller ikke lenger. I nærværende sak er det konstatert tidligere gjennom uttalelse fra Forsvarsdepartementet at likvidasjonssonen er begått etter ordre fra ansvarlig hold innenfor Hjemmestyrkernes ledelse. Jeg viser til den uttalelse som Forsvarsdepartementets da, værende sjef, statsråd Jens Chr. Hauge ga til Riksadvokaten den 8. august 1950 og som finnes blant de dokumenter som etter Riksadvokatens anmodning ble oversendt Riksadvokaten fra Oslo politikammer 15. mars 50 (Statspolitietts etterforskningsdokumenter vedkommende Knut Knutson Fiane's død den 21. sept. 1944).

Om den rettslige vurdering viser jeg spesielt til professor Andenæs' artikkel i Tidsskrift for Rettsvitenskap for 1948 s. 1 flg., se særlig artikkelens VI s. 27 flg. I overensstemmelse med det som her hevdes av professor Andenæs, må jeg anta at påtalemyndighetens oppgave i nærværende sak er begrenset til å bringe på det rene at likvidasjon er begått etter ordre fra ansvarlig hold innenfor Hjemmestyrkernes ledelse og at saken derfor må henlegges, idet det ikke foreligger noe straffbart forhold.

Jeg viser til at den oppfat-

ning som jeg foran har gitt uttrykk for, er lagt til grunn for Eidsivating lagmannsretts avgjørelse i en kjennelse avsagt den 3. mai 1948 i sak vedkommende Ole Watnås' død (kjøremålsak nr. 89/47).

Oslo statsadvokatembete, 8. mai 1953.

Dorenfeldt
(sign.)

Sendes med vedlegg tilbake til *dherrer statsadvokater i Oslo.*

Jeg er enig i det som er fremholdt i Deres påtegning av 8. ds. Av grunne som der er påpekt ble saken høsten 1944 henlagt av påtalemyndigheten uten ytterligere etterforskning. Etter forsvarsministerens uttalelse av 8. aug. 1950 fant man det tilstrekkelig konstatert at Knut Knutson Fiane's død den 21. september 1944 skyldtes et tiltak som hadde karakteren av en krigshandling fra hjemmestyrkenes side. Overensstemmende med de rettslige synsmåter som blant annet professor dr. jur. Johs. Andenæs i den av Dem siterte artikkel har utredet vil aksjonen da ikke kunne komme inn under straffelovens drapsbestemmelser. Dette må gjelde uten hensyn til hvorledes ettertiden, når krigstiden er slutt, kan komme til å gi plass for skiftende oppfatninger av hva «militær nødvendighet» under de foreliggende situasjoner som den gang inntrådte måtte kreve. Jeg kan ikke finne at påtalemyndighetens standpunkt kan endres i denne vedt som er fremholdt av fru Alvide Knutson Fiane i hennes henvendelse til Oslo Kriminalpolitiet av 16. okt. 1952.

Av den omstendighet at saken ikke har gitt anledning til etterforskning fra påtalemyndighetens side følger også at den ikke vil kunne gi noen erklæring om Knut Knutson Fiane's forhold i den tid landet var okkupert. Imidlertid vil jeg, under henvisning til fru Fiane's henvendelse finne grunn til å uttale at det ikke i påtalemyndighetens arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angiveri til fienden eller til N.S.-myndighetene.

Riksadvokatembete, den 12. mai 1953.

Andr. Aulie
(sign.)

Sendes med vedlegg til Oslo politikammer.

Ved Kriminalsjef Kallenberg, idet jeg viser til Riksadvokatens avgjørelse av 12. ds. jfr. min påtegning av 8. ds.

NYSALTA TORSK i tønner innveiet netto 100 kilo leveres inklusiv emballasje meget rimelig, handlende kr. 145,— forbrukere kr. 160,00 inkl. tdr.

NYSALTA UER — leveres i tønner innveiet netto 90 kilo. Pris til handlende kr. 126,50, til forbrukere kr. 137,50.

NORSK ISTERILD — Kleppfisk m. m.

PRIMA BEINFRI TORSKEFILET — leveres i fve tønner innveiet netto 110 kilo for den lave pris av kr. 180,00 til handlende og kun kr. 200,00 til forbrukere. Delikat vare — beinfri.

OTTO OTTESEN HAVNERAAS A/S
Telefon 1630. Teleg. adresse Havneraas, Kristiansund N.

COLLE-HVALPER (Skotsk færch.) etter vakre og typiske foreldre, ch.: Fri. modts Tyra N.K.K. stk. sertifikat 182 V. F.: Bay 6116 T. Farge: trikolør. Flotte dyr! G. G. Fjellstad, Rogne i Valdres.

Kvikk, oppvakt dame — helst med litt øvelse fra forr. — kan straks få god stilling i Sandnes, Vær. — evt. full pensjon — på stedet. Billett mrk. «Gode arb.forhold» til eksp.

ENSLIG DAME med allsidig utdannelse ønsker å stifte bekj. med en bra mann i alderen 55—65 år. Bill. mrk. «Gjensidig sympati» til biadets eksp.

BYGGHERRER, HUSEIERE To vante tømrere (formenn) søker leilighet. 4—5 voksne. Utfører alt arb., nybygg, rep. i tre og betong. Arb. time — akkord — anbud, m. og u. tinnlegg. Hest nedre Buskerud, Vestfold, Akershus, østfold. Bill. mrk. «Juli d. å.» i biadets eksp.

NY BOK!

Rittm. H. Normann:

«Rettsak mot HOK»

Beretningen om da HOK «trakk seg seirende tilbake» og gjemte seg best mulig bort, samtidig som ideen til de senere Beredskapslove ble unntaget i synd og satt ut i livet i misgjerninger.

Pris innb. kr. 12,00, bestill den hos

HEURECA T/W
Maridalsveien 205, Oslo.

Om avgjørelsen bes fru Alvide Knutson Fiane underret, saken bes deretter sendt Forsvarsdepartementet som har bedt om å bli underrettet om påtalemyndighetens avgjørelse.

Oslo statsadvokatembete, den 16. mai 1953.

Dorenfeldt
(sign.)

Underretningen gis etter konferanse med Oslo Statsadvokater.

Oslo Politikammer, 27. mai 1953.

Kriminalavdelingen
Ludv. Ove, pfm.
(sign.)

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.

VEKKERUR

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

Overrettsadvokater

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30.

Skrivemaskiner

Et mindre parti Rheinmetall Portable med koffert og 1 års garanti ankommer. Pris kun kr. 562,—. Avbetaling innrømmes.

SVERRE JACOBSEN
Lillesand.

HALLO SE HER!

Vinner De ikke på tipping? Skriv da til meg. Fulltreff flere ganger årlig.

JENS AASAND
Kjær. Barkåker st.

KOMMER DE

til Rissa så besøk oss, Sportsforretning — Bensusstasjon Kafé.

BJARNE SVENNING A/S,

JEG KJØPER

og selger metaller, flasker og filler m. m.

HILLERØD AVFALLS-
FORRETNING
Lillesand.

Malermfirma i Oslo tar inn noen dyktige malere. Gjærne frontkjempere.

Bill. mrk. «Håndverksbedrift», eller tlf. 55 08 97.

ROLIG, GREI, helt enslig forr. mann, (40 år), søker værelse, eller deling, kortere/lengre tid, Oslo e. nærh. ikke matstell, renhold etc. selv. Bill. mrk. (Alt har inter.).

HAR DE LAGT MERKE TIL at De omgående får svar, hvis De avretter i

FOLK og LAND

Åpent brev til riksadvokat Aulie fra Alvilde Knutson Fiane

Fru Knutson Fiane.

Herr Riksadvokat!

Jeg har mottatt de besynderlige erklæringer som De og statsadv. Dorenfeldt fremkom med 12., 8. og 16. mai 1953 til Oslo politikammer i anledning min begjæring til kriminalsjef Kaltenborn av 16. oktober 1952 om rettslig og offentlig undersøkelse av det utpreget sivile snikmord på min mann på et totalt okkupert, kapitulert og ikke krigsførende område. Påtalemyndighetens ovenstående erklæringer er uten «hale» offentliggjort i Folk og Land nr. 21. Ut fra min synsvinkel finner jeg dog flere positive trekk i dem. Selv om Deres angivelse av hjemmelen for ikke etter loven å aksjonere dette overlagte mot Haagerkonvensjonen og straffeloven stridende sivildrap, forekommer meg ikke bare ynkelig tynn. Men også lovstridig. De innrømmer selv at De ikke har sett tilbuds i mordet på Knut Knutson Fiane, og ikke vil se tilbuds i det. Deres ord om at drapet hadde «karakteren av en krigshandling» er derfor uten noen som helst verdi og kjedelig for Riksadvokatembetets omdømme, antar jeg.

Det store og for den offentlige opinion avgjørende lyspunkt etter disse års kamp for rett erkjennelse av Fiane, mordet er Riksadvokatens utsagn, den 12. mai 1953:

«Imidlertid vil jeg, under henvisning til fru Fianes henvendelse finne grunn til å uttale at det ikke i påtalemyndighetens arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angiveri til fienden eller til NS-myndighetene».

FIANE VAR IKKE ANGIVER

Stillingen for mordets mektige bakmenn burde dermed være desperat og innby til kapitulasjon. Den nidkjære herr Dorenfeldt mener imidlertid åpenbart at man ikke bør fortvile: Ti, hva skriver

ikke prof. Andenæs i sin store, juridiske jungelanalyse og forsvarsskrift for hensiktsmessige mord i Tidsskr. for Rettsvidenskap 1948, «se særlig artikkelens VI, s. 27 flg.» Og hva sier ikke Eldsivating 3. mai 1948 om Ole Watnås's død? Hva skriver ikke riksadvokat Sven Arntzen 15. oktober 1945 om hvor lynende kjapt politiet skal slippe taket i en sak som av en eller annen kan karakteriseres som «ett ledd i motstanden mot fienden». Det gjaldt for tjenestemennene ikke å brenne seg på fingrene!

Men — herr riksadvokat — ingen av disse Dorenfeldtske rettskildene har undersøkt mordet på min mann på et trygghende måte som solide kriminalbetjenter kan det — når deres overordnede ikke hindrer dem i å følge loven. Ingen av dem har legal myndighet til å vike fra lovens krav i mordsaker. Så har vi statsadvokat Dorenfeldts siste tilflukt: Cand. jur. og medlem av Gudenes krets, Jens Christian Hauge. En av de sterkeste impliserte i disse neddyssede saker. Det er ganske fantastisk at herr Dorenfeldt våger å bygge henleggelsen (?) i denne mordsak på uttalelse fra en av de mistenkte! Hva kalles egentlig slik embetsførsel, herr riksadvokat? At den lovens vakthund, statsadvokaten, straks kapitulterer overfor en erklæring av 8. aug. 1950 av den eventuelt medskyldig Hauge, skrevet på Forsvarsdepartementets papir.

Fantastisk hvor man forplommer å være svak for prominente drapshandlinger. Er det fordi den myrdede ikke antas å ha mektige nok ettermålsmenn, in casu undertegnede enke, ribbet for alt?

De er oppmerksom på, og Overvåkingen er oppmerksom på faren for at rettskrenkede, desperate ettermålsmenn kan opptrø på arenaen, der hvor påtalemyndigheten unnlater å gjøre sin plikt. Da får vi tilstandene fra Njaalssaga om igjen. Hvem er tjent med det?

De er videre klar over at tilliten til rettsstaten Norge er sunket — katastrofalt? De vil huske at norske myndigheter og dav. forsvarsminister Hauge og en kgl. res. har tolerert drapet på 2 tyske krigsfanger som var beskyttet av Landkrigsreglementets art. 23. — En gammel forbryter, som hadde skaffet seg «nasjo-

nal» status og særdeles prominente beskyttere, bl. a. grunnet sin deltakelse i ett av okkupasjonstidens motbydeligste mord — skjøt ned to vergeløse krigsfanger i en krigsfangeforlegning i sin jakt etter brønnevin!

Påtalemyndighetens nye surrogat for straffeloven — prof. Andenæs — som De henviser til — han har jo skrevet dette fryktelige sammensurium og forsvarsskrift for «likvideringer», utstyrt med vitenskapelige fotnoter og «systematikk», og så selv motsigende at selv herr Dorenfeldt volter seg vel for å sitere ham. Ti Andenæs har

Statsadvokat Dorenfeldt.

noe for enhver smak, også i dette kapittel. Andenæs' skrivelier kan selvsagt ikke erstatte en lovlig behandling av Fianesaken! Jeg skal fortsatt i dette blad gi Dem denne saks fakta og utdrag av rettspraksis, når det gjelder mord begått av de «urette».

Herr Andenæs finner det nødvendig å mene at når fjernstyrte sivilkledde myrder et menneske (i et totalt

Riksadvokat Aulie.

okkupert land, som har kapitulert i avtale underskrevet av landets overkommando) er dette KRIGSHANDLING. — Men da Andenæs må se bort fra denne kjedelige avtale og ikke har deltatt i krig uttrykker han dette slik: «At likvidasjoner og sabotasjeakter foretatt etter ordre av ansvarlig myndighet innenfor motstandsbevegelsen, må anerkjennes som egentlige krigshandlinger, kan ikke være tvilsomt». Men dessuaktet skriver denne eiendommelege forsker at om det enkelte medl. av Mil. org. kunne betraktes som «krigsmann» i forhold til den mil. str. lov er et spørsmål jeg (Andenæs) ikke skal gå inn på. — Det burde han jo gjøre, da det er disse folk som utførte de Andenæsiske krigshandlinger — som f. eks. mordet på Fiane. Andenæs: Som hovedregel var Hjemmestyrkene ikke folkerettslig beskyttet.

Fra Eldsivatingens dom av 20. mars 1946 over Lyslerne Bruns, Schubert og Clemens: «Medlemmene (av Mil. org.) har herunder ikke uniform eller kjennetegn. De har heller ikke sine våpen åpnet. Hvordan kan slike foreta krigshandlinger herr riksadvokat?

Andenæs: Forutsetn. for at en likvidasjonshandl. skal behandles som egentlig krigshandling — er selvsagt, at det er tale om en handl. med virkelig krigsformål».

At noe «krigsformål» forelå ved drapet av Fiane har ingen hittil kunnet godtgjøre — slett ikke Forsvarsdepartementet, som ikke har svart på mine spørsmål om den MILITÆRIE grunn til drapet.

De kan heller ikke gi noen eksakt grunn. De opplyser at saken ikke har gitt anledning til etterforskning fra påtalemyndighetens side! Nei, lovens ord og en enkes bonn er vel ingen «anledning» for Deres Stormektighet?

Andenæs: Teoretisk sett er det tenkelig at krigssituasjonen kan tjene som skalkeskjul for drapshandlinger med rent private motiver, f. eks. hevnerakter eller rovmord».

Mordet på min mann var begge deler. Det stammer fra en herskende klikk, som forveksler sine personlige interesser med Norges. Dette vet alle, men ingen tør si det. —

Påtalemyndigheten har hittil skjovet fra seg en i rea-

Knut Knutson Fiane.

liteten linkig kriminalsak - fordi den utspringer fra område som for tiden er t: bu. Vårt rettsapparat — i kludert Riksadvokaten — f rekommer for tiden synkronert med denne forbausen lille krets, som har assured seg mot baksmell, i utlande

Hos den ikke alltid seriøse Andenæs slår kriminalisten gjennom hoffmannen der han skriver om dens ansvar som bevisst gir uriktige opplysninger som han vet skal brukes til likvideringsbeslutning. En slik forstokket person kalles av den diplomatiske Andenæs naturligvis ikke angiver, men han sier desuaktet at han kan bli ansvarlig for forsøttlig drap.

Det alvorligste er at De - herr riksadvokat — er klar over at mordet på min mann IKKE er en legal krigshandling. Derfor denne Deres snodde skrivemåte:

«Etter forsvarsministeren (Hauges) uttalelse av 8. aug. 1950 fant man det tilstrekkelig konstatert at Knut Knutson Fianes død den 21. sep. 1944 skyldtes et tiltak som hadde karakteren av en krigshandling fra Hjemmestyrkenes side».

Hvorfor skriver De ikke kort og greit at det var en krigshandling?

Uvitenheten i det norske folk om krig og krigshandling er dog ikke så stor at De kan få noen meningsberettiget til å tro at dette er en krigshandling, hva mordet prominente bakmenn har hvilet Dem i øret. I lovens navner maner jeg Dem herved om Deres embetsplikt, som er å la det overlagte drap på Knut Knutson Fiane offentligrettslig undersøke. Dette anta viktigere for rettssikkerheten i Norge — riksadvokat Aulie — enn at De lar Deres håndgangne menn jage modell fotografer.

Oslo, 7. juni 1953.

Alvilde Knutson Fiane

talen Interessant brevveksling

tefjell

5

mellom fru Fiane og en av ugjerningsmennene skremt jurist

Han omgår hennes spørsmål om angiveri

ni 1940 har den me å overlevere den tyske Forørge en fullstegnelse over de ger den vet om erte tropper er norske overhøy-

2. teriell som tilrsk hær, mari e heri innbegsmateriell som pper har latt til — likegyldig om ll for tiden behendene på de er eller i lagre, er hvorsomhelst — skal utlevetyske Forsvarstilstand hvori det

materiell forstås: åpen med tillørisjon, allslags utting, alle kjøresjøretøyer og øvrtmidler av ene hærens hester bestemte befordere beholdninger torpleining, bev. — De hester og om allerede av Nordarme er av e sivilpersoner er ntatt fra å bli avtyske Forsvarsor framtiden (d. tidspunkt av da enskomst trer i dog avgivelse av yrer til sivilpersone med tillatelse av n tyske Forsvars-

3.

te Nordarme for-

Herr O.r.saksfører P. Munthe-Kaas.

Etter brevveksling med Dem i 1947 og 1948 i anledn. Deres art. i Morgenbladet 241, den 15. oktober 1947, hvor De skriver at min mann o.r.sakf. Knut Knutson Fiane måtte drepes fordi han var en angiver, kom De personlig i mitt hjem for å tale med mig om saken. De sa at De skulle undersøke nærmere om min mann var angiver. Var han ikke det — lovet De mig å komme med et dementi.

Jeg har nå i flere år ventet på resultatet av Deres undersøkelse, og har først nå fått høre at De er bosatt i Oslo. Derfor har jeg ikke skrevet til Dem før. Jeg tør nå spørre Dem om De fremdeles fastholder at min mann var en angiver som måtte drepes, og ber om svar på dette innen 5 dager fra mottagelsen av dette brev.

Oslo, den 1. juni 1953.

Alvide Knutson Fiane.

*

O.r.saksfører P. Munthe-Kaas viste sig atter en gang som en real kar, i det han svarte 5. juni d.å. — Han er-

4.

Den norske Nordarme forplikter seg til å gjennomføre øyeblikkelig demobilisering av alle troppeavdelinger på de steder som etter planene er utsett til dette. — Den tyske Forsvarsmakt har rett til å kontrollere gjennomførelsen av denne forholdsregel på vedkommende sted.

Alle «Innkalle» norske me-

klærer — som man vil se — at hverken han eller noen av de (illegale) grupper han tilhørte under okkupasjonen har hatt noen som helst befatning med denne sak. Munthe-Kaas bekrefter gjennom sin opptreden at han hører til en gruppe personer, som i Fianesaken har så vidt rent mel i posen at han kan svare på enkens brev. Mitt hovedspørsmål lar han dog ligge ubesvart. Et sikkert symptom på at ugjerningsmennene har ham under press, hva forøvrig fremgår av det han skriver:

Jeg har mottatt Deres brev datert 1.6 d.å. — Saken med Deres mann, som ble likvidert under krigen, og min konferanse med Dem, ligger så langt tilbake i tiden at jeg har glemt den.

Jeg har imidlertid nå funnet frem papirene. Etter min konferanse med Dem i 1948, foretok jeg visse undersøkelser, uten imidlertid å kunne bringe på det rene hva som var den umiddelbare grunn til likvidasjonen. (Utøvet her.) Det ble imidlertid overfor mig bestemt fremhevet at likvidasjonen var fullt berettiget, uten at jeg kunne få

nærmere detaljer. Samtidig ble det opplyst at denne likvidasjon, som praktisk tatt alle de øvrige under krigen, var godkjent av de rette instanser her hjemme og i London.

Jeg har forøvrig bragt på det rene at De har gjort en rekke henvendelser for å finne frem til hvem som var ansvarlig for likvidasjonen, men at man ikke har funnet det korrekt å gi ytterligere opplysninger.

Under disse forhold kan jeg ikke foreta mig noe mer. Der til kommer at jeg selv er nektet ytterligere opplysninger, og at det er mitt standpunkt at de som foretok likvidasjoner under krigen ikke i dag kan trekkes til ansvar for disse.

Som jeg meddelte Dem tidligere, har hverken, undertegnede, eller noen av de grupper som jeg tilhørte under krigen, hatt noe som helst befatning med denne sak, og jeg må derfor be Dem henvende Dem til politiet eller statsadvokatene, hvis De ønsker saken ytterligere belyst.

Ærbødigst

P. Munthe-Kaas.

armes hovedkvarter og til et tidspunkt som senere vil bli å fastsette.

7.

Den tyske Forsvarsmakt vil la de norske offiserer som har stått i åpen kamp overfor den tyske Forsvarsmakt beholde sine sidevåpen.

Begge kontraherende parter forplikter seg til samvittighetsfullt å overholde den ka-

5.

Nytt brev fra Pus i Kroken

Kjære Folk og Land. Nå har jeg litt av hvert å fortelle deg igjen.

Forst så var'e nå det at jeg er studentjubilant får og de har massa tre ganger for å få meg med i boka. Tre ganger var nesten som et lite jammerskrik —, og da bynte jeg å svare. Men det faans ille råd å svare slik at dem ble fornøyd. Jeg sku jo redgjøre for de 25 åra siden jeg lar russelue: Og ska jeg ha ansvaret for hva som står om meg — så ska jeg ved alle katters herre også bestemme det som skal stå der. Og så satte jeg blandt anna «I 1945 kidnapping og senere plyndra».

Men det likte den lille i bokkomiteen, — så det foreslo dem utelatt. Da vilde det sett ut som jeg skamma meg over det derre — så det vilde ille jeg. Og ille vilde jeg sette «arrestert og mulktet» heller — for da vilde det sett ut slik at de som satte i verk detta i 1945 skilte seg ut fra karene som al Capone og Dillinger enn rektig er.

Nå har jeg foreslått bokkomiteen å sette «Etter krigen...» — og så prikke en lang åpen linje. — Så kan de som bryr seg om det få beskjed med mine ord av meg og med redaktørens ord av redaktøren. På det set mener jeg å ha tilgodesett alle tidlige interesser: De som legger

vinn på vedtatt go tone av idag — de behøver ille å føle seg stolt, og de som legger vinn på få sannheten kan få en aning av den au, uten å behøve å spørre noen. Jeg vil jo altså litt ille være hverken uforsønlig eller vrang.

Siden jeg skreiv sist har jeg laupa en hel del. Kanskje du syns jeg måtte ha nok å henge labbane i heme nå — men du veit: Jeg maser ille lenger livet av meg i den vakre årsliden. — Jeg tok heller en liten ja — pilgrimstur — kan vi jo kalle det, — ner til Tonsberg den store by, der jeg i hint minneverdige år 1945 fikk innskjerpa den gamle visdomen fra bokenes bok: Samler Eder ikke skatter i denne verden — der møkk og rust fortærer —, og stenen bryter inn og stjeler.

Staten tok vel 20 tusen for undervisningen den gangen — pluss litt av helse. En kan vel si det var dyre skolepenge — men så har jeg jo fått lærdomma da. Og mangen go glis har jeg fått med når regjeringa massa om økt produksjon. Jeg skjønner dem jo så godt: sett opp tempo — få litt raskere blodomløp så lus og skaubjønn — ståt og kommune — kan få noe å suge.

Massa hilsner fra

Pus,
som nå er tilbars i kroken att.

Skygger fra krigen Fiane-saken i «Vårt Land»

Vårt Land gjengir den 18. juni 1953 riksadvokatens brev til Fru Fiane (etter Folk og Land nr. 22) og har samme dag en leder som vi gjengir i sin helhet: For fjerde gang ruller opp i Eidsivating lagmannsrett et av okkupasjonslidens mange mørke kapitler. Tre av stappfolkene som deltok i likvideringen av advokat Kanro Shetelig i november 1944 sitter igjen på tiltalebenken. Detaljene i drapshistorien virker med en særegen uhygge som slagkygger fra krigen natside. Det er unge mennesker det her gjelder, hvirvlet inn om redskaper for okkupasjonsmakten i en ubarmhjertig kamp utenfor lov og rett.

Men bak det kyniske gasteraktige og opprørende i deres dåd er det også mulig å skimte noe dypt tragisk og menneskelig forsonende. De var trass i alt bare redskaper i et større og ubarmhjertig stridsspill som de neppe hadde den rette oversikt over, — og som tilslutt gikk dem imot.

Det fins også andre skygger fra krigen av en liknende tragisk art som prøver å formørke dagen i dag, og som vi helst trekker et glemselens slør over. På annet sted i dagens avis offentliggjør vi myndighetenes begrunnede avslag til enken etter Knut Knutson Fiane på hennes begjering om en undersøkelse i rettslige former av likvideringen ved våre hjemmestykker av hennes mann i september 1944. Det sier seg selv at detaljene ved drapet på denne kjente NS-mannen virker

ulykkelige. Og det er forståelig at enken ikke har gitt seg rist eller ro i disse årene for hun har fått den rettslig etterforsket og dermed renset sin manns minne.

Han ble beskyldt for å være angiver, og det har vært alminnelig antatt at han gjennom likvidasjonens arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angiveri til fienden eller til NS-myndighetene.

Så langt har det iallfall lyktes fru Fiane gjennom sin kamp å få renset sin manns minne — og det betyr noe ganske vesentlig.

Imidlertid sitter man etter dette igjen med en kjensle av at det her ved likvideringen av Knut Knutson Fiane på en eller annen måte er begått en tragisk feiltagelse. Det er på det rene at de som utførte drapet, gjorde det etter ordre fra ansvarlig hold innenfor hjemmestykkerens ledelse. Men var ordren en «militær nødvendighet»? Bare en etterforskning i rettslige former vil kunne klarlegge det spørsmål.

Allerede i 1950 ble saken henlagt av påtalemyndigheten uten videre etterforskning fordi man da fant det tilstrekkelig konstatert at Knut Knutson Fiances død skyldtes vet tiltak som hadde karakteren av en krigshandling fra hjemmestykkerens side.

Teltlig sett er denne sakens stilling utilfredsstillende. Kan den bli

Den ville krig og den ville engelske general

Monte Cassino-Klostret som ikke kan dø

Carl Fredrik Engelstad, som bereiser Italia som Morgenbladets utsendte medarbeider, har skrevet en artikkel om de allierte veltlose bombardement av det herlige kloster Monte Cassino. Klosteret ble bombet av de allierte i 1944 og lagt i ruiner, men reiser seg nå igjen. Vi gjengir litt av artikkelen:

Den 15. februar 1944 rettet allierte flystyrker et angrep mot Vesterlandenes ærverdige og mest tradisjonsrike kloster og la det fullstendig i grus. Ikke en tykker befant seg i klostret, bare en håndfull benediktinermunker og noen hundre sivile som hadde søkt tilflukt bak klosterporten. Noen få slapp levende fra angrepet, blant dem abbeden, den 79-årige Gregorio Diamare. I fem måneder hadde det gamle kloster ligget der oppe som en fredens oy mens krigens brannig frådret omkring det. Ingen idyll, nei — en fred med livet i hendene. Det er den kristne freds vilkår i verden, det visste saktens den gamle abbed, og han har neppe hatt noen illusjoner. Men hvem kan tenke seg hans følelser da han på sine knær krep frem mellom de sammenraste murbrokkene og så roken drive vekk over de 400 000 kubikkmeter sand og grus hans kloster på en halv time var blitt forvandlet til? Hva hadde hans herre og mester en gang sagt om freden? «Fred efterlater jeg eder, min fred gir jeg eder; ikke som verden gir, gir jeg eder. Eders hjerte forferdes ikke og reddes ikke!» Det var ilddåpen for den gamle manns tro, og holdt den så er han idag blant helgenene.

Hva er sannheten om dette flyangrepet, et av de mørkeste blad i den annen verdenskrigs historie?

Efter landgangen i Italia i 1943 forsøkte de allierte under general Clark å forsere veien til Roma, men støtte på en uhyre effektiv tysk forsvarslinje omtrent midtveis mellom Napoli og Roma. Denne linjen passerte også den lille byen Cassino. Landskapet er sterkt kupert, med høydedrag og fjell hvor tyskerne hadde forskanset seg med sine batterier og behersket alle veier nordover. Fra oktober 1943 til februar 1944 løp general Clark og hans amerikanske tropper ustanselig men forgjeves storm mot tyskernes linjer. Med sin overlegenhet i luften pepret de allierte tyskernes stillinger, men det lot til at de ikke var å få ram

tilfredsstillende og i alle måter rettfærdig løst? Vi våger bare å svare med et nepp.

Langt tilbake i tiden. I en undergrunnskrig på liv og død under mørklagte forhold med en overneknavn gis de ansvarlige en viss margin for feiltakelser. Ellers blir ansvaret umenneskelig og umulig å bære. Det er dette som ligger i at man ikke nå etterpå vil etterforske de enkelte krigshandlinger lenger

på. Til slutt var amerikanerne så utmattet av sine tap, at general Clark måtte sette inn indiske og newzealandske tropper under ledelse av general Freyberg. Freyberg en veltrent britisk veteran fra første verdenskrig, forlangte i krigsråd hvor også den franske general Juin var til stede, at det skulle settes inn et frontalangrep med alle de midler som stod til rådighet, og at offensiven skulle innledes med et alt-ødeliggende luftbombardement. Klosteret skulle først ofres. Det oppstod en heftig diskusjon om dette, både Clark og Juin var uenige med Freyberg, de visste at selv om tyskerna lå med maskingeværreter oppover fjellsiden var klostret ikke besatt. Feltnarkalk Kesselring hadde gitt streng ordre om at ikke en eneste tysk soldat måtte betre klostrets område, for ikke å gi de allierte noe påskudd til å bombe det. Men Clark hadde altså forgjeves forsøkt å forsere det tyske forsvar, og Juins tropper skulle bare spille en tilbaketrunket rolle under handlingene, det var Freybergs menning som skulle i tiden, hans vølum ble avgjørende.

General Juin har efter krigen, i en artikkel i «Mercurio de France», skildret begivenhetene slik:

«Efter lange diskusjoner gikk Clark med på Freybergs plan, men med meget tungt hjerte, det kan jeg bevindne. Fra mine posisjoner var jeg tilskuer til det frykteligste bombardement man overhodet kan tenke seg. Styrken og presisjonen i angrepene var slik at det stakkars kloster fullstendig forsvant i en tett rotsky som steg mot himmelen og foldet seg ut på samme måte som atom-soppen ved Bikini. Resultatet var at de indiske tropper som var trukket tilbake for å være mer i sikkerhet under bombardementet, ikke kunne komme tilbake til sine gamle stillinger, dem hadde nemlig fienden umiddelbart okkupert. Det storstilte angrepet resulterte ikke i annet enn at klostret ble ødelagt og at vi selv tapte terrang.»

Ikke for var klostret rasert, for tyskerne besatte ruinhopene med sine maskingeværer og dermed forsterket sine stillinger ytterligere. Enten i tre måneder raste kampene, med forferdelige tap for de allierte, inntil det omsider lyktes for general Anders' polske styrker å besette Monte Cassino i slutten av mai. To verdige krigskirkegårder, en britisk nede på sletten og en polsk oppe i høyden, taler sitt tause sprog.

Men hvor befinner herostraten Freyberg seg? Jeg skulle gjerne sett litt nærmere på ham.

enn til det er blitt klart at de har vært krigshandlinger.

Denne bevisste mørklegging — som kan være tvilsom nok — av egne krigshandlinger maner til en viss overhørenshet i dommen over motpartens krigshandlinger. Når de tyskerne under rettens lupe i dag, bør det erindres at de også ble gjort under krigens betingelser og forhold, og at de også har krav på en slik av glemselens slør.

Stemmer det?

«F. og L.» har på side 6 i nr. 18, for 16. mai 53, 3 artikler om historielærebøkene. «Tysklands overfall» på Norge, «Tampen brenner» og «Nye toner». I «Tampen brenner» skriver «F. og L.»:

«Det tyske overfall på Norge faller altså nå bort i de norske lærebøkene.»

Men så kommer «Norsk Skuleblad» nr. 20, også 16. mai, og her sier Henrik Sødal i en artikkel: «Gransking av historielærebøkene» om den tyske dr. Eckert, som han betegner som «ein uvanleg sympatisk og giid mann å samarbeida med» (godt for han at han ikke sa noe slikt om en tysker i 1945!): «Om driftingane er det elles å seia at han sjølv sagt (!) ikkje ville forsvara eller orsaka det tyske overfallet på oss og hardstyret her. Men-han heldt fram den militære og politiske situasjonen i Nord-Europa i 1939—40, som kunne forklára noko av bakgrunnen for det tyskerane gjorde. Ein slik freistnad på å sjå alle sider av problemet kunne vi vera med på.» (Det var ikke lite!) Hvordan stemmer dette med de nevnte artikler i «F. og L.»? — Hvordan stemmer dette med Derry?

For i artikkelen seier Sødal «Samarbeidet med Frankrik har gått greit unda.» Det tror jeg nok, når Frankrike og Norge er interessert i å skjule de samme ting! — Et annet spørsmål er hvordan det er blitt med den historiske sannhet.

P. T. Ledig.

Professor dr. Hans F. K. Günther

som ble fratatt sitt embede ved Freiburg Universitet i 1945 er for kort tid siden innvalgt som korrespondierende medlem av «American Society of Human Genetics».

Professor Günther var, foruten å være en utpregt Norgesvean, kjent for sine arbeider om arvelighetsforskning, arbeider som etter 1945 er blitt rakkert ned av politiske følger. Vitenskapen anerkjenner ham trass i dette, ser det ut til.

«SJU MANN»

har nå ledelsen i det norske kommunistparti, forteller Arbeiderbladet under en prangende titel. Hva så med Det kgl. norske Arbeiderparti? Er det kanskje LO som har makten der?

v Heber:

Nødsrett

bryter alle lover. derstreker alle, for der ingen lov, som ikke nøder å bryte. Men jeg trekker også bryter, for den bryter loven, bene et rettsbrudd. Foreder virkelig nød, slik at nmende har vært abndt til å handle som, suspenderes det veto, straffeloven er utstyrt rettet mot alle og en- unntagen selve eieren skyttelse av eiendoms- g andre privilegier. — ved midlertidig å suere de veto, innrøm- ikke sordenen den edte noen rett, for om blir fritatt for straff, r han ikke for å yte er- ing for den skade han lder, hvilket temmelig lg vi t nøden ikke am noen rett. s en skiløper, overfalt av orm, blir absolutt nødt r å berge livet å bryte nn i en skilhytte, så er kunn straff-fri, hvis han est mulig lyser innbrud- på seg og tilbyr vedkom- de erstatning for voldt e. Nøden gir ikke lovbyr- a noen rett, men kun en ffebeflende innsigelse, grunnlag han dessuten nødt til fullt ut å bevise. vil derfor forstås at det ganske selvmotsigende å om «nødsrett».

rett er et sekundært be- p. Det primære i forhold til er plikt. For at noen skal rta, må det opp- en i fo. id dertil primær t på et eller annet d, som gjør rettsbruddet messig. Er eieren på den an nevnte skilhytte til ste- plikter han å hjelpe den skend d å berge livet, en noe annet og mere har te den besøkende rett til å lange. Tvinges han av uvæ- lnn på et hotell, må han kraft av påstått nødsrett lange gratis opphold. Nø- n gir derfor ikke den nød- dte noen rett, og derfor det overmåte misvisende å om «nødsrett». Da våre rister ikke ved Universitetet å analysere begrepet og der blir undervist om ret er et sekundært be- steller de heller ikke ved

et så selvmotsigende ord som nødsrett og greier derfor hel- ler ikke å analysere dette be- grep. Våre jurister har derfor forsømt å arrestere dette ord, hvorfor det boltrer seg i full frihet i mer eller mindre overfladiske juridiske dik- sjoner.

Antagelig som en egen av- deling av begrepet nødsrett er man begynt å tale om «konstitusjonell nødsrett». Det er spesielt under rettssaken mot Abraham Berge og den derunder presterte prosedyre, at dette ord er kommet på overflaten. Det er i og for seg selvmotsigende, for spørsmå- let «nødsrett» oppstår først når det er på det rene at et rettsbrudd eller lovbrudd er begått, og forsvarer dette lov- brudd med at der forelå en nødstilstand, og at det er nø- den som har brutt loven, så erkjennes også dermed at her er foregått et lovbrudd. Men da kan man ikke samtidig gi seg til å prosedere på at dette lovbrudd er konstitusjonelt eller m. a. o. at det ulovlig var lovlig. For samme hand- ling kan han ikke samtidig være både lovlig og ulovlig.

Hvem som helst, derunder også statsråder, er ansvarsfri, hvis de har vært nødt til å handle som de har gjort, og selv har vært fullt på det re- ne hermed. Det er hva de selv har ment herom, som er det avgjørende. Har en mann gjort sitt beste med det vett vår Herre har gitt ham, kan man ikke forlange noe mere av ham. Han kan kun lastes for å ha søkt og overtatt en stilling som han burde ha innsett at han ikke maktet, og dernest kan de lastes som har satt ham på en sådan plass. Hvis Abraham Berge var fullt på det rene med at statens tarv krevet at Den norske Handelsbank ble støt- tet den på en effektiv måte. Her gjelder satsen: Salus pu- blica summa lex. Fant han at her var han nødt til å gjøre det han gjorde, så ga nøden ham makt til å sette seg ut over alle lover og konstitu- sjonelle regler. Så sterk er nemlig nøden, når den opp- treffer på arenaen. Men det er kun den virkelige nød som har denne styrke. Nød kan

Alexander Lange:

Hvavet red. Birger Kildal om mordet på Knut Fiane?

Vi hitsetter nedenstående brev av 25. 1. 54 fra redaktør i Morgenbladet Birger Kildal til herr Sigbjørn Dahl: Vi har mottatt Deres brev av 20. ds. med anmodning om å ta inn et innlegg om Knut Knutson Fiane. Vi kan ikke se at der i det som foreligger er noe grunnlag for at likvide- ringen var bygget på «løgnak- tige påstander», og vi føler derfor at vi er avskåret fra å gi plass for kommentarer med en slik påstand. Ærbø- digst Birger Kildal.

Sigbjørn Dahl sendte straks red. K. et høflig svar, hvori det blant annet heter: Det vil avtvinge respekt om Morgen- bladet bryter «fellesprogram- met» og går inn for å frem- me sannheten om det som er foregått. Bladet med tradisjo- ner i flere generasjoner bør gå foran her. For ikke å støte Deres følelser har jeg modifil-

ikke erstattes med behov eller trang til at noe er påkrevet. Nød kan ikke tvinge noen statsmakt til å innføre døds- straff med tilbakevirkende kraft eller til å gi nye lover tilbakevirkende kraft. Den kan ikke tvinge dem til å straffe uten forutgående dom eller til å dømme uten etter lov eller til å konfiskere jord og boeslodd i strid med grunnlovsforbud.

Heller ikke kan nød tvinge noen statsmakt til å nekte å gi full erstatning for hva sta- tens tarv krever, at den kom- mer i besittelse av. Hvis ikke statsmaktens adgang til å bryte lov sterkt begrenses til foreliggende nødsituasjoner, vil staten ved sine rettsbrudd fremkalle almen rettsløshet og anarki og øde landet med ulov, og derved vil der kunne oppstå nødstilstander, som helt vil kunne distansere nødsituasjon, som statsmak- tene påstår ligger til grunn for deres opptreden.

Benjamin Disraeli kjøpte i sin tid Khedivens aksjer i Suez-kanalen for 4 mill. pund uten noen bemyndigelse der- til fra Parlamentet, hva han likeoverfor dette selv erkjen- te. Her forelå ikke noen nøds- situasjon, men Parlamentet fant at dette var en så god

sert mitt første innlegg og sender vedlagt et nytt, inn- tatt i «Varden» 29. 1. 1954.

På dette fikk herr Dahl in- tet svar. Innlegget, som er overmåte nøkternt og forsik- tig avfattet, gjengis i sin hel- het fra Varden:

ER DEN NORSKE OFFENT- LIGHET TILSTRÆKKELEG ORIENTERT?

I Morgenbladet forleden dag er inntatt en artikkel med ovenst, overskrift. Jeg slutter meg helt ut til det siste av- snitt som lyder slik: «Den norske offentlighet har krav på å bli tilstrekkelig orientert om alle sider ved spørsmå- let om behandlingen av krigs- forbryterne i Norge.» Dahl fortsetter: Det må frem i ly- set hvorfor enkelte er sluppet fri for granskning. Eksempler er det nok av, men jeg skal nøye meg med ett. Det er nå

forretning at det godkjente kjøpet. Hadde det vært av en annen mening, kunne det ha disavuert Disraeli, som neppe selv ville ha påstått at her forelå en nødsituasjon. En lig- nende situasjon kan når som helst oppstå i andre, sivilserte land. Hvis en statsmann der går ut over sin fullmakt, be- går han rettsbrudd og vil me- get sjelden til sin frifinnelse kunne påstå at her forelå en nødsituasjon. Han vil derfor kunne bli dratt til ansvar, hvilket ansvar vil bortfalle, hvis de øvrige statsmakter ratihaberer hans opptreden, fordi de finner den forstan- dig og regningssvarende. Men om de øvrige statsmakter god- kjenner hans opptreden, for- plikter de seg ikke derved til i fremtiden å ratihabere an- dre handlinger fra en selvrå- dig ministers side, så et slikt upåtalet forhold ikke kan be- nyttes som noe presedens for fremtiden. Blir forholdet på- talt, vil den handlende ha ad- gang til å føre bevis for at at han har vært nødt til å handle som han har gjort, og at nøden tvang ham til å overskride sin fullmakt. Fin- nes ikke dette bevis fyldest- gjørende, vil han bli dømt for rettsstridig overskridelse av sin fullmakt.

høyst tvilsomt om likvidasjo- nen av Knut Knutson Fiane var bygget på sannferdige påstander. Enken sitter igjen uten følelse av «det norske folks «rettsbevissthet». Det som er kjent i saken kan hun takke sin egen energi for. — Svikter man enker og fader- løse i kampen for sin rett, må det være noe i veien med fol- kets rettsfølelse. Jeg håper for folkets skyld at det vil ha seg frabedt å bli tillagt den- slags rettsfølelse. Sigbjørn Dahl.

Fru Alvide Fiane skrev til red. Kildal 31. 1. 54 bl. a.:

«Da jeg i samtalen løp nevnte at jeg fra Riksadvoka- ten og TD hadde fått skriv som beviste at min mann ble drept på løgnaktige påstan- der, svarte De meg, at dette kjente De til, «men», tilføy- et De: «Det er flere si- der enn det». (Stenogra- fert ned med det samme.) — Riksadvokaten og politiet har på min anmodning hatt ca. ett år til rådighet for å un- dersøke saken, og 12. 5. 53 sender RA ut en erklæring inntatt i mange aviser — dog ikke i Morgenbladet —. Han sier følgende avgjørende ord som kan bidra til å rense Fiane minne: «Midlertid vil jeg under henvisning til fru Fiane henvendelse finne grunn til å uttale at det ikke i på- talemyndighetenes arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angri- veri til fienden eller til NS- myndighetene.» Fruen påpe- ker at de illegale blad «Kri- gens Gang» og «Radionytt» brukte ordet angiver i forbin- delse med sin melding om mordet. Hun skriver videre til herr Kildal: Da rettsfor- virringen ... i anledning «lik- vidasjonen» har bragt noen på den tanke at dette siville mord i et okkupert land var en krigshandling har jeg henvendt meg til For- svarsdepartementet for å få oppgitt den eventuelle mili- tære grunn til at han skulle tas. I svar av 4. juli 1953 kan deppet ikke gi noen slik grunn. Hva regulær krig er, det vet man. Hva regulære mord er, det vet man også. Kjenner De denne sondring, red. Kildal? Jeg forianger herved en skriftlig redegjørel- se av disse «flere sider» som lå til grunn for å snikmyrde min mann.»

Herr Kildal har ikke svart fru. — —